

VADEMECUM

BIZTOS KEZDET GYEREKHÁZAK
SZÁMÁRA

SZÉCHENYI

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Vademecum
a Biztos Kezdet Gyerekházak számára

Budapest, 2018

© Szerzők:

Adamovits Judit
Dancsosiné Vavrek Anikó
Labáth Ferencné
Lakatosné Czibere Natália
Mayer József
Nagy Ágnes
Nagy Lajosné
Váradi Zsuzsa

Szerkesztette: Mayer József

Lektorálta: Kőpatakiné Mészáros Mária

ISBN 978-615-00-2540-7

VADEMECUM Biztos Kezdet Gyerekházak számára

(pdf) Adamovits Judit et al. Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság

A kiadvány az EFOP-1.4.1-15-2016-00001 számú, „Integrált gyermekprogramok szakmai támogatása” című kiemelt projekt keretében, az Európai Unió támogatásában jött létre.

Kiadta a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság, Budapest, 2018.

Felelős kiadó: Benedek István Zsolt főigazgató

www.szgyf.gov.hu, efop141.szgyf.gov.hu

Tartalom

Bevezetés	5
Vademecum	7
Biztos Kezdet Gyerekház	9
A Biztos Kezdet Gyerekházak alapelvei	13
A Biztos Kezdet Gyerekház fenntartójának feladatai	15
A Biztos Kezdet Gyerekház program alapszolgáltatásai	17
A Gyerekház nyilvántartásokkal kapcsolatos feladatai, a dokumentumrendszer kezelése ...	23
Első napom vezetőként a Gyerekházban	27
Étkeztetés	35
Fizikai környezet kialakítása	39
Házirend	43
Játék a Gyerekházban	45
Jogszabályi környezet	49
Konfliktuskezelés a Gyerekházakban	55
Közösség-építő Programok a Gyerekházakban	57
Módszertani támogatás	83
Mindennapok a Gyerekházakban	85
Munkatársak – munkaköri leírások	89
Szakmai programok a Gyerekházakban	93
Várandósság (terhesség) és a Gyerekház lehetőségei.	95
Glosszárrium	97

Bevezetés

Jelen kötetben arra teszünk kísérletet, hogy megragadjuk és azonosítsuk azokat a pontokat a Gyerekházak világában, amelyeknek a leírása, képszerűvé, plasztikussá tétele segítséget nyújt(hat) ahhoz, hogy az újonnan kinevezett gyerekházi munkatársak hatékony és eredményes munkát tudjanak végezni.

Megoldásként ehhez egy ma már kevésbé használt műfajhoz, a *vademecumhoz* nyúltunk segítségül. A vademecum eredetileg zsebkönyvszerű útikalauz volt, amely az olvasó számára egy-egy tárgy kapcsán hasznos gyakorlati ismereteket tartalmazott. Mi is erre törekedtünk.

A Gyerekházak világát kisebb-nagyobb terjedelmű tematikus szójegyzék segítségével mutatjuk be, amelyeket a könnyebb kezelhetőség kedvéért alfabetikus sorrendbe rendeztünk.

A szócikkekhez *kommentárokat* fűzünk, amelyek a szóban forgó terület tágabb összefüggéseire igyekeznek ráirányítani a figyelmet. Az egyes szócikkekhez – *appendixként* – irodalomjegyzéket csatoltunk annak érdekében, hogy az érdeklődők számára a további tájékozódást megkönnyítsük.

Hogyan lehet ezt a könyvet használni? Lehet folyamatosan olvasni, és lehet benne lapozgatni, úgy, ahogy ezt egy író tanácsolja: *„Ugye, ami, másfelől, ezeket a lapozgatásokat illeti, hogy hátra, vissza, satöbbi, ezt úgy kell elképzelni, mint kies ösvényeket, ahol kart karba fűzve sétálunk...no igen...azt, aki sétál. Leágazások, betorkollások, egy-egy hangyaboly, távolról szarvasbögés és fürdőző lányok neszezése és gyári sziréna; a kilátásra ügyelünk, s általában: szívünkön viseljük a sétáló sorsát... Igyekszünk, ennyi, amit tehetünk.”*¹

Budapest, 2018. április 4.

---

¹ Esterházy Péter: Termelési_kisssregény (fülszöveg)

Vademecum

Biztos Kezdet Gyerekház

A koragyerekkori esélyteremtésben kulcsfontosságú Biztos Kezdet Gyerekházak hosszú fejlesztési folyamat részeként jöttek létre, jellemzően az Európai Unió (TÁMOP) és a Norvég Alap által társfinanszírozott projektek keretében. 2012-től az uniós projektet lezáró Gyerekházak hazai költségvetési támogatást kapnak működésükhöz.

A Biztos Kezdet Gyerekház olyan kisgyermekes családokat érintő szolgáltatás, amely hozzájárul az egyéni és társadalmi hátrányokból fakadó kockázatok csökkentéséhez, elkerüléséhez, és a szegénység újratermelődésének megakadályozásához.

A Sure Start program az Egyesült Királyságban indult 1999-ben, célja a gyermekszegénység csökkentése. A Nagy-Britanniában kialakított program fókuszában a hátrányos helyzetű csoportok állnak, a kisgyerekeknek és szüleiknek biztosítanak extra szolgáltatásokat, elsősorban a nyelvi, a kommunikációs és a mozgásfejlesztés területén.

Hazánkban 2003-ban került sor a (magyarul) Biztos Kezdet program bemutatására, a Brit Nagykövetség és az Egészségügyi, Szociális és Családügyi Minisztérium közös rendezvényén. A szakemberekből álló munkacsoport megalakulása és egy angliai tanulmányút után született döntés a hazai kidolgozásra, a modellkísérleti programok elindítására (Vásárosnaményban és környékén, Ózdon, Győrben, Katymáron, Csurgón és környékén, illetve Budapesten, Józsefvárosban).

A program kiterjesztésére 2006-ban az ország 13 megyéjében indultak el ún. „Biztos Kezdet Klubok”, melyeknek célja és eredménye, hogy megszólították és összefogták a helyi szakembereket, elkezdtek az érzékenyítés lassú és nehéz folyamatát a gyerekszegénység és a koragyerekkor terén. Az 51 klub alacsony költségvetéssel, de sikeresen kezdete meg a munkát, többnyire egy már régóta működő szervezet (családsegítő, Gyermekjóléti Szolgálat, közösségi ház) égisze alatt.

A Gyermekszegénység Elleni Nemzeti Program megvalósítási kísérleteként indult el 2006 őszén a Szécsényi Gyerekesély Program. A Gyermekszegénység Elleni Nemzeti Programot létrehozó kutatócsoport munkatársainak aktív közreműködésével létrejött a „Legyen jobb a gyerekeknek” Nemzeti Stratégia, melyet az Országgyűlés 2007 májusában fogadott el.

2009-ben európai uniós forrásból (TÁMOP 5.2.2. és a TÁMOP 5.1.1. konstrukció) nagy számban alakultak ki Biztos Kezdet Gyerekházak (melyek már hazai finanszírozásban működnek), ill. születtek meg azok a konszenzusos alapelvek, melyek meghatározzák a Biztos Kezdet program lényegét, sajátosságait. A Gyerekházak megfelelő szakmai működését az ekkor kidolgozott „Biztos Kezdet Gyerekházak hálózatának Szolgáltatási és Szervezeti modellje” szabályozza.

2011-ben került kiírásra a TÁMOP 5.2.3. komplex pályázat „Integrált helyi programok a gyerekszegénység csökkentésére” címmel. A gyerekszegénység elleni komplex kistérségi programok a „Legyen jobb a gyerekeknek!” Nemzeti Stratégia célkitűzéseinek gyakorlati megvalósításához hivatottak forrásokat biztosítani. A pályázati kiírás alapján a kötelező tevékenységek között szerepelt Biztos Kezdet Gyerekházak létrehozása, így a házak száma

2017 januárjára 112-re emelkedett, miközben 2013. január 1-jétől a Gyerekház beillesztésre került a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény gyermekjóléti alapellátásai közé.

Az elmúlt 10 év ugyanakkor nemcsak a Gyerekházak számának ugrásszerű változását hozta, hanem azok sokszínűségét is: életútban, fejlettségben és hatékonyságban, működési jellemzőkben, specialitásokban. A 2009-ben létrehozott mentorhálózat tevékenységének alapja ezért már nemcsak a Gyerekház építésében nyújtott segítség lett, hanem a működés „Gyerekházra szabott” folyamattámogatása is. A mentorok segítették/segítik a Gyerekház munkatársainak tevékenységét és támogatásuk eredményeként váltak a házak – többségükben – a települések fontos szolgáltató helyeivé.

„Én egy borsodi településről jövök, ahol 50 százalékban romák élnek. Nagy a látogatottság, de az ok a fontos. Ez a legfontosabb támogatás az itt élőknek. Az elmúlt másfél év alatt nagy szakadék következett be az itt élők életében, nagyon nagy a szegénység, és szívesen jönnek. A gyerekek közül sokan esznek gyümölcsöt, amikor itt vannak a házban. És ha ez nem marad fenn, akkor ezek a gyerekek elvesznek, és a szülők is. Az az érzésem, hogy a szülőknek nagyobb szükségük van erre, mint a gyereknek. Nem mindegy, mert a gyerekeknek nem tudunk majd később segíteni, ha most a szülőket nem segítjük. Olyan mélységű itt a szegénység, amely részben az ellátásban mutatkozó változásokra vezethető vissza. Nálunk nincs munkahely, csak a közmunka. Ilyenkor azonban az is áll, és ez a legnehezebb időszak, de hát ilyenkor van a leghidegebb, és 2 vagy 3 hónapról van szó. Itt sok családnál már csak 22.800 forintot kapnak egy hónapra, és a családi pótlék, lakástámogatás, és semmi más. Ebből az összegből nem tudom, hogy hány napot lehet beosztani. De a családok többsége ebből él. Ha van közmunka, akkor az jó, de tavaly 57 ezer forintot kapott a 8 órás munkáért. Ez komoly feszültséget jelent, és meglátszik a gyerekek nevelésben. Mire a gyerek óvodába megy, az már sok idő. Úgy látjuk, hogy a nevelés hiánya miatt egyre több gyerek nem óvodaérett. A nagyszülők, akik bejönnek, de a szülők is, komoly változásokon mennek át. Könnyebb velük az óvodában. Most ez volt az első év. Láttuk, hogy aki nem beszélt 2 éves korában, aki nem volt hajlandó mosdót használni, annak ez már itt természetes. Ha nincs Gyerekház, akkor ezt a küzdelmet az óvodában kellett volna elkezdeni. Akkora lemaradás keletkezik, amely az iskolakezdésig tovább nő. Nincs esély, hogy felzárkózzon. Akinek mindennapos szegénységgel kell megküzdenie, annak nem marad arra ideje, hogy bölcseledjen a gyermeknevelésről.” (Támogató szakember – Kelet-Magyarország)

Kommentár

A Gyerekház a leghátrányosabb helyzetű kistérségekben, településeken, valamint települési szegregátumokban az óvodáskor alatti gyereket nevelő családok felkutatására és a szolgáltatásokba történő bevonására törekszik a település legrosszabb helyzetben lévő családjainak elérése és a szolgáltatás igénybe vételéhez szükséges motiváció kialakítása révén. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyerekek aránya éves átlagban el kell, hogy érje a jelen lévő gyerekek 50%-át. A kötelező óvodáztatás kezdetének leszállításával 2015. szeptember 1-jétől a Biztos Kezdet Gyerekház elsősorban a 3 év alatt, valamint az óvodai felmentéssel rendelkező 3-5 éves korú gyerekekre és szüleikre koncentrál, hiszen

egyik célja az óvodára való felkészülés támogatása, míg a másik nem kisebb cél a kisgyerekes családok életszéléletének változása.

Ajánlott irodalom

A Biztos Kezdet Gyerekház működésének módszertani ismértvei - Budapest 2013, Emberi Erőforrások Minisztériuma

A génektől a társadalomig: a koragyermekkori fejlődés színterei, Biztos Kezdet Kötetek I. - Budapest 2011, Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet (korábban Szociálpolitikai és Munkaügyi Intézet) – Gyerekesély projekt

Jegyzet

This image shows a full page of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, providing a template for handwriting practice. There are no margins, text, or other markings on the page.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

A Biztos Kezdet Gyerekházak alapelvei

Az alapelvek megfogalmazásának az a célja, hogy megvilágítsa és megértesse azokat az összefüggéseket, amelyek nyomán bármiféle változtatások elindíthatóvá válnak.

A Biztos Kezdet Gyerekházak program esetében az alapelvek megfogalmazása azt célozza, hogy a hátrányos helyzetű településeken, településrészekben élő, 0-3 éves gyereket nevelő családok megkapják azt a támogatást, amely segíti a gyermekek képességeinek optimális kibontakozását és megalapozhatja sikeres óvodai beilleszkedésüket, iskolai pályafutásukat. *Ezért ez a program az ország leghátrányosabb helyzetű járásait, településeit és településrészeit célozza meg, hozzájárulva ezzel a földrajzi és szociális egyenlőtlenségek csökkentéséhez és egy befogadóbb, összetartóbb társadalom megvalósításához.*

A Biztos Kezdet egy koragyerekkori nevelésre, tanulásra, gondozásra vonatkozó filozófia, amely bármilyen, a 0-7 (különösen 0-3) éves gyerekekkel és családjaikkal foglalkozó szolgáltatás szellemiségét és működését befolyásolhatja, meghatározhatja.

Az életkori alapelv szerint a program fókuszában a 0-7 (különösen a 0-3) éves gyerekek állnak. A rendszeres szolgáltatások a koragyerekkori fejlődés kiemelt szerepének és a korai beavatkozások bizonyított hatékonyságának megfelelően a képesség-kibontakoztatás interdiszciplináris megvalósítását célozzák.

A területi célzás alapelve. Az ország területi egyenlőtlenségeit figyelembe véve a program elsődleges célcsoportját a hátrányos helyzetű kistérségekben, valamint a települési szegregátumokban élő családok jelentik. Ezeken a területeken jellemző leginkább a szociális problémák halmozódása és az erőforrások szűkössége, másrészt itt hiányoznak vagy szűkösek a kisgyerekekre irányuló szolgáltatások. Azokon a területeken, ahol a program működik, mindenki számára nyitott.

A szülőkkel való partneri együttműködés alapelve. A szülők a gyerek első tanítói. A szülők aktív részvétele, a velük való tartalmas együttműködés, a szülői kompetenciák megerősítése, szükség esetén egyéb szolgáltatásokhoz való hozzájutásának segítése a program meghatározó eleme.

A szakmák és szakemberek közötti együttműködés alapelve a koragyerekkor interdiszciplináris megközelítése alapján. Speciális szolgáltatásokhoz való hozzáférés támogatása a korai felismerés és a fejlődési elmaradások kezelése érdekében. Szakmaközi együttműködésben megvalósuló támogatás a szakemberek számára.

A program célzottságának alapelve szerint a helyi szakembereknek törekedni kell arra, hogy – bár a program mindenki számára nyitott – a nagy hátránnyal induló kisgyermek és szülei maradjanak a program fókuszában.

A fent ismertetett alapelvek együttes érvényesülése esetén beszélhetünk Biztos Kezdet programról. A filozófiai alapvetést kiegészíti a Biztos Kezdet Gyerekházak hálózatának stratégiai célrendszere, amelyet az alábbiakban foglalunk össze:

1. Az óvodába lépő *gyermekek* legyenek egészségesek és éréjk el veleszületett képességeik optimumát.
2. Történjen meg a *szülők* együttműködésének megnyerése, támogatása saját erőforrásaik mobilizálásában; valamint a gyermek egészséges, harmonikus személyiségfejlődését és képességeinek optimális kibontakozását segítő szülői kompetenciák megszerzése.
3. Történjen meg a program befogadása és a *helyi közösség* életébe való beillesztése (azzal a céllal, hogy a helyi közösségek infrastrukturális és szakmai támogatást nyújtsanak a program dolgozói számára).
4. Valósuljon meg helyi szinten a 0-3 éves gyermekekkel foglalkozó intézmények és/vagy *szakemberek* feladatainak és felelősségének láthatóvá tétele (a közöttük levő együttműködés megvalósítása és a szolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosítása a korai felismerés és megelőzés érdekében).

Kommentár

A Biztos Kezdet program a gyermekszegénység kedvezőtlen következményeit és a gyermekek társadalmi kirekesztettségét kívánja visszaszorítani. Középpontjában azok a szegénységben élő, kiemelten 0-3 éves gyereket nevelő családok állnak, akik forrásaik szűkössége, valamint a komplex szolgáltatások elérésének korlátozottsága miatt nem tudják a gyermek képességeinek maximális kibontakoztatását biztosítani. A program hosszú távú célja olyan gyerek- és családbarát szolgáltatási környezet kialakítása országos szinten, amely a szülők partneri bevonása és aktív részvétele mellett koragyermekkorban egyenlő esélyt biztosít a veleszületett képességek kibontakozásához, a minél korábbi - lehetőleg 3 éves kortól - óvodai részvételhez és a sikeres iskolakezdéshez.

Ajánlott irodalom

A génektől a társadalomig: a koragyermekkorai fejlődés szinterei, Biztos Kezdet Kötetek I. - Budapest 2011, Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet (korábban Szociálpolitikai és Munkaügyi Intézet) – Gyerekesély projekt

A koragyermekkorai fejlődés természete – fejlődési lépések és kihívások, Biztos Kezdet Kötetek II. - Budapest 2011, Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet (korábban Szociálpolitikai és Munkaügyi Intézet) – Gyerekesély projekt

A Biztos Kezdet Gyerekház fenntartójának feladatai

Az intézmény fenntartója természetes vagy jogi személy lehet, aki rendelkezik a feladat ellátására való jogosultsággal és gondoskodik az intézmény működéséhez szükséges feltételekről. (Amennyiben a fenntartó és a működtető nem azonos, ezt a feladatot különösen végzik el.)

Az intézményfenntartó feladatai közé tartozik intézmény létesítése, megszüntetése és ha szükséges, átszervezése. Meghatározza a költségvetést és ellenőrzi a gazdálkodást, a működés törvényességét, hatékonyságát.

A Gyerekház fenntartójának feladatai nem merülnek ki azzal, hogy nyertes pályázóként Gyerekházat hoz létre. A valódi feladatok ezután kezdődnek. Amennyiben a Gyerekházban már rendelkezésre állnak a jogszabályi feltételek, kezdeményeznie kell az illetékes Kormányhivatalnál a szolgáltatás bejegyzését (ezt az uniós pályázatban résztvevőknek is kezdeményezniük kell a végleges Gyerekház-helyszín rendelkezésre állásakor).

Amennyiben már nem áll rendelkezésre az uniós finanszírozás, a fenntartó vehet részt a Gyerekház befogadására kiírt pályázatban, amely a hazai finanszírozást biztosítja a Gyerekház működéséhez a támogató szolgáltatás és a közösségi ellátások finanszírozásának rendjéről szóló 191/2008. (VII. 30.) Korm. rendelet alapján. Szintén ő nyújthat be pályázatot azon fejlesztési pályázatok esetében, amelyek a fenti kormányrendelethez kapcsolódva a Gyerekház infrastruktúrájának fejlesztésére irányulnak.

A fenti pályázatok kedvező elbírálása esetén a fenntartó köt szerződést a Támogatóval vagy a lebonyolítóval.

A fenntartó gyakorolja a munkáltatói jogokat a Gyerekház dolgozói tekintetében, ő bízta meg a Gyerekház vezetőjét a Gyerekház vezetésével kapcsolatos feladatokkal is. A fenntartó gondoskodik a gyermekházban dolgozók személyi juttatásainak (munkabér, illetmény, Kjt. és Kjt. vhr. szerinti pótlékok) biztosításáról. A fenntartónak kell arról gondoskodnia, hogy a Gyerekház megfelelő személyi és tárgyi feltételekkel működjön, hogy a szakmai rendeletben foglalt foglalkozások és étkeztetés feltételei rendelkezésre álljanak.

Kommentár

Az újonnan létesített intézmények esetében meghatározó jelentősége van a fenntartóval kiépített szakmai és adminisztratív kapcsolatnak. Úgy is megfogalmazhatjuk, hogy ez tekinthető az eredményes és hatékony szakmai munka egyik fundamentumának. Ezért célszerű a Gyerekház vezetőjének egyrészt időnként értékelni e kapcsolat minőségét, elemezni a felmerült problémákat, valamint azokat a megoldásokat, amelyek segítségével orvosolták a gondokat. Célszerűnek látszik, hogy a Gyerekházban dolgozók is rendelkezzenek kommunikációs stratégiával, amelynek a segítségével nemcsak a fenntartóval, hanem a település egyéb intézményeivel és a szakmai partnerekkel folytatott napi kapcsolattartást és jövőbeni kapcsolatépítést is tervszerűbbé, fenntarthatóbbá lehet tenni.

http://fszk.hu/wp-content/uploads/2017/10/IFKT_5.-AZ-INT%C3%89ZM%C3%89NY-KOMMUNIK%C3%81CI%C3%93JA.pdf

Jegyzet

This image shows a full page of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, providing a template for handwriting practice or general writing. There are no margins, text, or other markings on the page.

A Biztos Kezdet Gyerekház program

alapszolgáltatásai

A sikeres integráció egyik feltétele, hogy a Gyerekház a település valamennyi lakója számára jól megközelíthető legyen. Ez az előfeltétele annak, hogy a szolgáltatásokat bárki igénybe tudja venni. Egy másik fontos feltétel, hogy mindazok, akik érdekeltek lehetnek e szolgáltatásokban, legyenek tisztában azok jellegével és az igénybevétel módzataival. Ez utóbbi feltétel érvényesülésében jelentős szerepe van a Gyermekház munkatársainak, illetve a Gyermekház szakmai partnereinek.

1. A gyermekek fejlődését közvetlenül támogató tevékenységek

- Gyerekekkel való rendszeres foglalkozás a szülő bevonásával.
- A gyermekek fejlődésének nyomon követése és fejlődésük (állapotuk) felmérése.
- A gyermekek fejlődési elmaradásának, zavarainak szűrése.
- Azonosított fejlődési zavar, elmaradás, vagy annak gyanúja esetén a gyermeknek és szüleinek fejlesztő szakemberhez történő eljuttatása vagy a hozzáférés Gyerekházban történő biztosítása, valamint a kezelés nyomon követése.

2. A szülőkre irányuló tevékenységek

- Ismeretterjesztő anyagok készítése és terjesztése.
- Szülésre, gyermek fogadására való felkészülés, családtervezési ismeretek nyújtása.
- Gyermeknevelési kérdésekkel kapcsolatos csoportos szülői beszélgetések.
- Egyéni konzultációk a szülőkkel.
- A gyermek otthonának felkeresése.
- A szülők megerősítése szülői, általános állampolgári és munkavállalói szerepeikben.

3. A helyi közösségre irányuló tevékenységek

- A helyi döntéshozók és fenntartó informálása a Gyerekház működéséről.
- A közösség életében való részvétel, közösségi rendezvények szervezése.
- Kapcsolódás az adott településen, illetve kistérségben elérhető fejlesztési forrásokhoz.

4. A társszakmák közötti együttműködést segítő tevékenységek

- A partnerekkel szakmai kapcsolattartás biztosítása, rendszerszerű, folyamatos együttműködésük megszervezése.
- Esetmegbeszélések kezdeményezése és lebonyolítása.
- Rendszeres csoport (team) megbeszélések a helyi szakemberek között.

Gyermekekre irányuló tevékenységek

A Gyerekház falain belül lehetőséget kapnak a gyerekek, hogy a legfontosabb fejlődési szakaszaikat megfelelő ritmusban ériék el, és ne maradjanak le társaiktól. A szülők jelenléte és tanulási folyamata biztosíték lehet arra, hogy a fejlődés, fejlesztés otthon is folytatódjék. Mindezek mellett a Gyerekház szervezettsége, biztonsága olyan közeget nyújt a betérő gyerekek számára, ahol képességeiket kibontakoztathatják.

A megfelelő ingerek biztosításához elsődlegesen olyan játékokra van szükség, melyek célzottan vannak összeválogatva a különböző korú, nemű, kultúrájú gyerekek számára.

A szerepjátékokhoz alkalmas eszközök észrevétlenül csempésszük be a gyermek játékába az interakciót, a különböző helyzetekben megjelenő szerepköröket. A szerepjáték biztosítja azt is, hogy a gyermekekben felgyúlt félelmeket, feszültséget, agressziót levezessék. (Lásd: **Játék a Gyerekházban, 45. o.)**

Szülőkre irányuló tevékenységek

A gyermek mellett a másik fontos résztvevő a szülő, akire a Gyerekháznak ugyanúgy kell koncentrálni, mint a gyermekekre. A családokat egységként kezelni, hiszen tagjaik állandó kölcsönhatásban állnak egymással.

A szülővel való együttműködés, a családok bevonása nélkülözhetetlen, hiszen a szolgáltatás igénybe vétele azonos időben történik, a gyerek és a szülő részéről is. Minden településen más és más a családok elérésének, és bevonásának a módja. Van, ahol ez könnyebben, van, ahol nehezebben megy. Sok esetben a legrászorultabb családok elérése a legnehezebb, ez adódhat abból, hogy elzárkóznak az intézményektől, valamint mindenfajta segítségtől.

Meg kell értenünk, hogy a gyermek fejlődése elsősorban a szülőn múlik. Ha ő megérti ennek a fontosságát, a felelősségét ebben a kérdésben, akkor sokkal hatékonyabban tudunk majd dolgozni a gyermekkel és a szülővel egyaránt. A szülő viszonya a Gyerekházzal jelentősen befolyásolja a gyermek érzéseit és lehetőségeit is. Így mindig tartsuk szem előtt, hogy a szülő is érezze jól magát, engedjük játszani, alkotni őt, hallgassuk meg, tekintsünk partnernek. Ha bevonjuk a hétköznapiakba, egy teljesen új szintre lehet emelni a ház és a szülő kapcsolatát.

A bizalmi kapcsolat kialakítása hosszú időt vesz igénybe. Törékeny dolog, ami folyamatos idő- és energiabefektetést igényel. Vékony a mezsgye a segítő, meghitt és a bizalmaskodó viszony között. Erre minden esetben figyeljünk, mert a későbbi munkát, a szabályok betartását nehezítheti, illetve a többi szülőt sértheti, ha úgy érzik, mások többet engedhetnek meg maguknak a ház falain belül. Minél inkább tisztában van a munkatárs a saját feladataival, szerepeivel, annál eredményesebben tud közreműködni egy család pozitív irányú változásában/változtatásában.

Fontos, hogy a szülőket olyan módon tudjuk segíteni, támogatni, hogy ennek hatására kiépjenek az elszigeteltségből, felelősségteljesebben gondolkodjanak, és megpróbáljanak változtatni a saját és gyermekeik életén. Ez az ún. „képessé tétel” az élet minden területére vonatkozik. A szülőeknek, leendő szülőeknek meg kell tanulni saját gondolataikat, érzéseiket a megfelelő formában kifejezni, önértékelésüknek pozitívnak, de legalábbis reálisnak kell

lennie ahhoz, hogy saját, illetve gyermekeik érdekeit képviselni tudják. Saját készségeiket és képességeiket ismerniük és alkalmazniuk kell, hogy magabiztossá és kiegyensúlyozottá váljanak. Megfelelő önismerettel kell rendelkezniük ahhoz, hogy a közösségben is megtalálják a helyüket, és ahhoz tartozónak érezhessék magukat. Képesek legyenek hatékonyan képviselni érdekeiket akár egy-egy intézménnyel szemben is. Ezek a területek segítik majd a felnőtteket a munkaerőpiaci érvényesülésben, esetleg felismerik a tanulás, továbbtanulás fontosságát. Mindennek a munkának, folyamatnak az összefoglaló neve az „empowerment” (fejlesztés, előrejutás).

Közösségre irányuló tevékenységek

Ahhoz, hogy a Gyerekház közösségformáló munkáját el tudja kezdeni, tisztában kell lenni a lehetőségekkel, és a határaikkal. Szem előtt kell tartani, hogy a kapcsolat lényege elsősorban a gyerekek fejlődésének elősegítésében van. A település, és a helyi közösség megismerésével képalkotó a területen élő emberekről, tényszerű adatokról. A Gyerekházak feladatai közé tartozik, hogy megismertesse a szülőkkel a közösségi életet, ennek előnyeit, lehetőségeit, s a vele való munkát. Az, hogy a szülő társadalmilag tevékeny legyen, több elemből épül föl, ebből kettő, az adatokhoz, információkhoz való hozzáférés és a képesség a részvételre, amiben a Gyerekház hatékonyan és célzottan tudja támogatni a szülőt.

A közösség nem egy felszínes kapcsolatrendszer, hanem egy mély, bizalmi viszony, olyan emberek csoportja, akik szoros társas kapcsolatot tartanak fent. Magánéletüket, problémáikat önként megosztják egymással, segítik egymást, szabadidejüket együtt töltik. Ezek a csoportok az egyénnek a valahová tartozás érzését adják, s ez az érzés magabiztosabbá és erősebbé teszi az egyént, hiszen a közösséghez tartozó emberek építő hatással tudnak egymásra lenni. Közösségi összefogással a célok elérése érdekében nagyobb sikereket lehet elérni. Hogy a helyi közösséget mozgósítani lehessen, fontos, hogy minél többen higgyenek a célokban. Ha egy bizonyos problémára többen koncentrálnak, könnyebbé válik a megoldása is. A közösségbe végzett munka felszínre tudja hozni az emberi értékeket, és készségeket, valamint nagy jelentősége van az egyén szocializációjában.

A Gyerekház működésének sikere nagyban múlik azon, hogy milyen figyelmet kap a fenntartótól, szakemberektől, helyi közösségtől. Ezért fontos az eredmények, változások terjesztése. Ennek folyamatosságát biztosítani szükséges. A tájékoztatás hatására elnyerhető a Gyerekház iránti rokonszenv, ami elősegítheti, hogy a szolgáltatás megfelelően beágyazódjon a település közösségi életébe.

A közösségi programok fontos pillérei a Gyerekház működésének, és a nagyobb volumenű programok közé tartoznak. Megvalósításukhoz, a tervezés, szervezés és lebonyolítás fázisaihoz, a rendezvény utáni tevékenységekhez elengedhetetlen a szülők és a Gyerekházzal kapcsolatban álló partnerek bevonása. Egy megfelelően tervezett, előkészített folyamatban a résztvevők könnyen megtalálják helyüket, felelősségüket. Ezért az ötletek gyűjtése és rögzítése, a szervezés fontossága lehet az egyik biztosítéka annak, hogy közös munka legyen. A közösségi programok fontos eleme a forgatókönyv. Tartalmazza és rögzíti a program előkészítésének, tervezésének, szervezésének lépéseit, valamint a határidőket, és felelősöket, így nyomon követhető, hogy a megvalósítás során ki, és miért vállalt felelősséget (ez egy esetleges konfliktus esetén választ ad a kérdésekre). A közös munka hatására az egyéni célok a közösségi célokkal összhangban tudnak megvalósulni. Mindez lehetőséget ad társas

interakciók biztosítására, kapcsolatteremtésre, kommunikációra, ismeretek elsajátítására és szocializációs szintérenként is működik. A közösségi részvétel megerősítése hozzájárul ahhoz, hogy a családok állampolgárként részt vegyenek a saját környezetük alakításában, annak érdekében, hogy a településen kapcsolatok alakuljanak, és a családok közötti együttműködés tartóssá váljon.

A tapasztalatok azt mutatják, hogy a településeken vannak évről-évre visszatérő rendezvények. Ebben az esetben meg kell találni a csatlakozás és az együttműködés lehetőségeit. A Gyerekház felléphet kezdeményezőként is, de az ötlet kitalálói tiszteletben kell tartani. A Gyerekháznak érdemes elsősorban a gyermekeknek szóló programokat előnybe részesíteni. Más jellegű, sok embert megmozgató közösségi rendezvényeken, ha a Gyerekház munkatársai megtalálják a megfelelő helyüket, a helyi közösség szerves résztvevőjeként tudnak működni.

A közösségi rendezvényeken a szülők egy kötetlen, felszabadult légkörben tudnak együtt lenni, ami beszélgetésekre, korosztályok közötti kapcsolat elmélyítésére, kulturális élmények, ismeretek gazdagítására ad lehetőséget. Teret biztosítanak az önkifejezésre, hozzájárulnak a szociális készségek fejlődéséhez, a szemléletformálódáshoz, és akkora erőt hordoznak, amely igazán nagy dolgok megvalósulására teheti képessé a résztvevőket.

Szakmai partnerekre irányuló tevékenységek²

A Gyerekház része a gyermekvédelmi észlelő- és jelzőrendszernek, céljai megvalósulásának elengedhetetlen előfeltétele a program szolgáltatásainak a meglévő intézményrendszerekkel és más szolgáltatókkal történő összehangolása. A családok, helyi közösségek komplex támogatása csak együttműködő formában hatékony, munkájának megtervezése során ezért érdemes nagy figyelmet fordítani a szakmailag összehangolt munka megteremtésére. A társ-szakmáknak fel kell ismerniük, hogy egymást erősíthetik az együttműködéssel, erőiket megsokszorozhatja a partnerség.

A partnerek között vannak olyanok, akik számára az együttműködés kötelező a Gyerekház munkatársaival.

A védőnő³, amennyiben ez lehetséges, szorosan együttműködik abban, hogy a családok felferessék és megismerjék a Gyerekházak tevékenységét. Az ő „propagandája” sokat segíthet a programba bevont családok elérésében és az állandó látogatók számának emelkedésében. A védőnő munkaköri kötelessége a gyerekek fejlődési státuszának követése és dokumentá-

---

² Lehetséges partnerek: család- és gyermekjóléti szolgálat, valamint központ munkatársa, fejlesztő- és pedagógus, gyermek- és/vagy háziorvos, gyermekfogász, korai fejlesztő, nevelési tanácsadó munkatársa, pedagógiai szakszolgálat munkatársa, pszichológus, pszichiáter, védőnő, civil szervezetek, roma nemzetiségi önkormányzat, munkaügyi kirendeltség, önkormányzat (ha nem fenntartó)

³ Néhány példa a védőnő tevékenységére: A Gyerekházban erre alkalmas környezetben (nagy fehér lepedőn, takarón) a védőnők rendszeresen közös tervezés alapján szerveznek „foglalkozásokat” a 18 hónap alatti kisgyerekek és szüleik számára. A gyermekorvosi, esetenként szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés megszervezésében is segítségére lehetnek a családoknak és Gyerekházaknak egyaránt.

lása. Az ott leírtakat a szülők, miután megkapták a védőnőtől, megosztják a Gyerekházak munkatársaival, akik ezt dokumentálják. Amikor a Gyerekházban készült állapotfelmérés és a védőnők által készített státusz lapok eredményei között jelentős eltérés van, akkor szükséges, hogy a védőnők a team ülések keretén belül egyeztessenek a házak munkatársaival, és az ott megállapodott terv alapján tájékoztatják közösen az érintett szülőt arról, hogy mi a teendő. Amennyiben kontroll vizsgálat vagy szakember megfigyelése szükséges, a Gyerekház munkatársai segítsenek ennek megszervezésében, a szakemberrel való találkozás létrehozatalában. Az adott gyermek esetében alkalmazott terápiáról vagy beavatkozásokról a ház munkatársai, az érintett szülők és a védőnők egymást rendszeresen informálják.

A család- és gyermekjóléti szolgálat munkatársai kötelező együttműködő partnerek, akik nem állandó tagjai a Gyerekház teamjének, viszont körül ölelik azt. A család- és gyermekjóléti szolgálat munkatársai közvetlen kapcsolatban állnak a házak munkatársaival, a rájuk bízott családok életében történő változásokról, eseményekről folyamatosan informálják a házak munkatársait. Meghívják a működési területükön lévő Gyerekházak vezetőjét azokra az általuk rendezett eseményekre, ahol szakmailag indokoltnak tartják a jelenlétüket, akár azért, mert fontos információt kaphatnak, akár azért, mert a munkatársak segítségükre lehetnek a családok gondjainak megoldásában. A Gyerekház a jelzőrendszer részeként részt vesz a szakmai és egyéb eszmecsatákban.

A gyermekek a Gyerekházból az óvodába lépnek. A megfelelő szakmai kapcsolat kialakítása, és fenntartása az óvodával ezért is nagyon fontos. Az óvoda nem kötelező partner, de a vele történő együttgondolkodásra mindenképpen szükség van. Az óvónő⁴ lehetőség szerint legyen részt a team üléseken, hiszen ezek az alkalmak lehetőséget adnak egy-egy probléma megbeszélésére.

A fejlesztő szakemberek jelenléte a Gyerekházban megfelelő időben, és megfelelő mértékben kell, hogy megvalósuljon. Speciális szakemberek bevonása elengedhetetlen, ha a gyermek fejlődésében elmaradás, vagy zavar gyanúja áll fenn. A fejlesztés eredményességét a szak-

---

⁴ A programok egyeztetése nagymértékben hozzásegíti az óvodapedagógusokat és a gyerekház dolgozóit ahhoz, hogy a megfelelő nevelési, fejlesztési területek biztosítottak legyenek az intézményükbe járó gyermekek számára.

- Az „átmenetet” a gyerekházból az óvodába nagymértékben elősegítheti az óvónő és a gyerekház vezetőjének az információcseréje a család helyzetéről.
- A szülőknek szervezett alkalmakkor az óvodapedagógus a tájékoztatóján az óvodai élet szokásait mutatja be, a közös beszélgetéseken a szülők egyéni problémái is megjelennek.

Módja: A gyerekházakkal együtt szervezett bármiféle program, szakmai egyeztetés minden tekintetben a gyermek fejlődését kell, hogy szolgálja. A gyerekházak szakmai tevékenységének eredményességét leginkább az mutatja, hogy ezek hogyan hatottak a gyermekek fejlődésére és a szülők nevelési szokásaira.

- A havonta megszervezett team üléseken a sajátos körülmények között élő, vagy a kirekesztettségben lévő gyermekek, családok problémáinak áttekintése, lehetséges támogatási módok összeállítása, vagyis a helyzetkép elemzése az óvónővel együtt valósuljon meg.
- A rendszeres programszervezések során az óvodában dolgozó felnőttekkel ismerkedjenek meg az óvodába készülő gyermekek.
- A gyermekek ünnepeit a szülőkkel együtt szervezve (farsang, gyereknap) igyekezzenek a gyerekházak az óvodával közösen rendezni.

ember, a Gyerekház munkatársai, valamint a szülők együttesen beszélnek meg. Szakemberek vendégként, előadóként is meghívhatók a Gyerekházba, esetleges igényfelmérést követően.

Kommentár

Figyelembe kell venni, hogy a közösség életébe történő „beavatkozások” változásokat idéznek elő. Ezek a változások jó esetben erősíteni tudják a helyi közösséget, rossz esetben azonban konfliktusokat okozhatnak. Gyerekház munkatársként, kezdeményezőként mindkét lehetőségre fel kell készülni. Egy egészséges közösségben megvan a versengés lehetősége, de mindenképpen tiszteletben kell tartani egymás érdekeit. Semmilyen közösség nincs konfliktus nélkül. Az, hogy egy közösség jól működik, nem azt jelenti, hogy nincsenek konfliktusok. A konfliktus okait meg kell beszélni és meg kell szüntetni.

Ahhoz, hogy egy közösség hosszú ideig fenn tudjon maradni, a tagoknak együtt kell tudniuk dolgozni, szükség van a tagok együttműködési készségére, és hinniük kell a célokban. A közös döntések meghozása, közös lépések csak együttműködésben valósulhatnak meg. Jellemző tulajdonsága a mi-tudat, és a közösségi érzés tudata. Ezek mellett jelen vannak az együttes élmények, amelyeket társas tevékenységek mellett él meg az ember. Hatására erősödik a kohézió. A kohézió erősödését jelzi az, ha az emberek tudnak egymás sikerének örülni, átérzik a másik személy problémáját. Ennek a feltétele az egymás iránti nyitottság.

Ajánlott irodalom

KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉS írta, gyűjtötte és szerkesztette: Varga A. Tamás és Vercseg Ilona
http://muvelodes.vfmk.hu/4-szakmai_anyagok/letoltes/kozossegfejlesztes.pdf

<http://mokk.skanzen.hu/a-kozossegfejlesztes-hazai-trendjei-innovacios-lehetosegek-a-muzeumokban.html>

http://www.kka.hu/_Kozossegi_Adattar/Azadatt.nsf/0a84037251c6a630c1257075002e65aa/c25665214fdbda8ec1256f1800529729?OpenDocument

Jegyzet

A Gyerekház nyilvántartásokkal kapcsolatos feladatai, a dokumentumrendszer kezelése

Napjainkra egyre több intézmény számára elkerülhetetlenné válik, hogy dokumentumait rendszerezze és tárolja, a különféle típusú iratokat (pl. számlák, szerződések stb.) átlátható és rendszerezett formában tárolja.

Legtöbbször a dokumentumkezelést egyszerűen az információ elektronikus úton történő iktatásának tekintik, azonban ez a terület ennél lényegesen összetettebb. A dokumentumkezelés olyan technológiákat, eszközöket és módszereket foglal magában, amelyekkel a szervezetek létrehozzák, kezelik, tárolják, keresik, továbbítják, végül lejáratukat követően megsemmisítik dokumentumaikat, felügyelve azok teljes életciklusát. Nyilvánvaló tehát, hogy a Gyerekházakban az elektronikusan tárolt dokumentum-együttes mellett helyet kell biztosítani azoknak a dokumentumoknak is, amelyek hagyományos módon, papíron tárolhatók. Ilyenek lehetnek például napi eseményekről született feljegyzések, vagy a szülők részéről érkező papíralapú dokumentumok, pl. levelek. Célszerű ezek esetében is áttekinthető nyilvántartó rendszert (pl. mappákat) létrehozni, amelyet célszerű tartalomjegyzékkel ellátni. Bonyolultabb, de hasonlóan fontos lehet a papíralapú dokumentáció iktatásos nyilvántartása.

A dokumentumrendszer legfontosabb célja, hogy a Gyerekházak működését folyamatában mutassa be. Mivel nem nagyon tudunk olyan területet mondani – ez a Gyerekházak esetében is így van –, amelynek működése során ne keletkezzenek dokumentumok, könnyű belátni, hogy ezek szakszerű vezetése és tárolása nemcsak a jelen számára biztosít információkat, hanem a jövő szempontjából is komoly haszonnal kecsegtethet.

A dokumentációs rendszer lehetővé teszi a házak számára a gyors, hatékony és kezelhető dokumentálást, a szükséges információkhoz való gyors hozzáférést. Tartalmazza a gyermekek fejlődési mutatóit, az elvégzett felmérések, vizsgálatok, szűrések eredményeit, a különböző szolgáltatások – gyermekekre, szülőkre, helyi közösségekre és szakmai partnerekre irányuló – tervezését és megvalósulásának részleteit. Jól követhető a Gyerekházakban működő szakmai munka minősége a team ülések és partnerség dokumentálása által, illetve az esetleges fejlődési elmaradásokra adott reakciók, válaszok által is.

A Gyerekházakban a dokumentálás egyrészt a dokumentációs rendszerben, másrészt papíralapon valósul meg. A dokumentációs rendszerbe az adatok rögzítése online történik. Az adatokat csak a Gyerekház azon munkatársai rögzíthetik, akik a rendszerhez hozzáféréssel rendelkeznek. A Gyerekházba rendszeresen járó (legalább 3 alkalommal a Gyerekház valamely szolgáltatását igénybe vevő) családok adatainak rögzítése a szülő beleegyezés és írásos hozzájárulása után történik meg. A Gyerekházban készített dokumentáció egy része a gyermekekre, másik része pedig a szakmai munka tudatosságára, átgondoltságára, tervezésére, reflexiójára vonatkozik.

A Gyerekház munkatársai folyamatosan információt gyűjtenek a gyermekekről, melyeket a gyermekek személyes dossziéjában gyűjtenek, napi szinten dokumentálják az aznap megjelent gyermekek névsorát, valamint azokat a tervezett vagy spontán tevékenységeket, amelyek fontosak a gyermekek szempontjából.

A Gyerekház munkatárs a heti team ülés során tevékenységtervet készít az elkövetkezendő hétre, amelynek teljesülését, illetve módosításait szintén dokumentálja.

Fenntartó által elkészítendő intézményi dokumentációk

A fenntartó feladatait és jogkörét a Gyvt. rendezi az alábbiak szerint, amelyek magába foglalják az adminisztrációs kötelezettséget is.

A Gyvt. 104. § (1) A gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltató tevékenységet ellátó állami és nem állami intézmény, valamint a javítóintézeti ellátást nyújtó állami intézmény fenntartója

- a) dönt az intézmény alapító okiratáról, gazdálkodási köréről, átszervezéséről, megszüntetéséről, tevékenységi körének módosításáról, nevének megállapításáról,
- b) meghatározza az intézmény költségvetését, valamint az intézményi térítési díjat,
- c) ellenőrzi az intézmény gazdálkodását és működésének törvényességét,
- d) jóváhagyja az intézmény szervezeti és működési szabályzatát, szakmai programját,
- e) ellenőrzi és évente egy alkalommal értékeli a szakmai munka eredményességét, a szakmai program végrehajtását, valamint a gazdálkodás szabályszerűségét és hatékonyságát,
- f) gondoskodik a szakemberek képzéséről, továbbképzéséről,
- g) gyakorolja az intézmény vezetője tekintetében a munkáltatói jogokat,
- h) gondoskodik az érdek-képviselői fórum megalakításának feltételeiről,
- i) kikéri a gyámhatóság véleményét az intézmény működését érintő lényeges döntés meghozatala előtt, így különösen az intézmény fenntartását érintő változások, az intézmény átszervezésének, megszüntetésének, feladatkörének megváltoztatása esetén,
- j) vizsgálja a 36. § (2) bekezdése alapján hozzá érkező panaszokat és szükség esetén intézkedik a panaszt kiváltó okok megszüntetése iránt, és a megtett intézkedéséről tájékoztatja a működést engedélyező szervet,

(3) A fenntartó a törvényesség biztosítása érdekében ellenőrzi a házirend, valamint más belső szabályzatok jogszerűségét. Az ellenőrzés eredményeképpen az állami és nem állami fenntartó felhívja az intézmény vezetőjét a jogszabálysértés orvoslására, illetve annak eredménytelensége esetén a jogsértő házirendet vagy más belső szabályzatot megsemmisíti.

(4) Az állami és nem állami intézmény fenntartója a szakmai munka eredményességét különösen a Névjegyzékben szereplő szakértő által készített szakértői vélemény, a gyámhatóság szakmai ellenőrzése, illetve az intézmény által készített beszámoló alapján értékeli.

(5) Az állami és nem állami intézmény évenként egy alkalommal kötelezhető arra, hogy tevékenységéről átfogó, szakmai és pénzügyi beszámolót adjon.

(6) A gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltató tevékenységet ellátó intézmény egyházi fenntartója az (1) bekezdés a), b), f), g), i) pontjában meghatározott feladatokon túl gondoskodik az intézmény

- a) szervezeti és működési szabályzatának, szakmai programjának elkészítéséről,
- b) gazdálkodásának és működésének törvényességéről.

(7) A fenntartónak a (3) és (5) bekezdésben megfogalmazott jogköre nem sértheti az intézmény szakmai programjában meghatározott önállóságát.

(8) A gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltató tevékenységet ellátó állami és nem állami intézmény fenntartója a gyámhatóság számára hozzáférhetővé teszi azokat az információkat, amelyek az intézmény működését érintő lényeges fenntartói döntés meghozatalához rendelkezésére állnak. A gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltató tevékenységet ellátó állami és nem állami intézmény fenntartójának az intézmény működését érintő lényeges döntés meghozatala előtt úgy kell a gyámhatóság véleményét kikérnie, hogy a gyámhatóságnak - a szükséges információk hozzáférhetővé tételének napjától számítva - legalább tizenöt nap álljon rendelkezésre véleménye kialakításához. A fenntartónak feladata a szolgáltatás bejegyzésével kapcsolatos feladatok végrehajtása is, a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények és hálózatok hatósági nyilvántartásáról és ellenőrzéséről szóló 369/2013. Korm. rendelet alapján. Feladata a szolgáltatási nyilvántartásba történő bejegyzés kérelmezése, adat módosítás kérelmezése, nyilvántartásból való törlés iránti kérelem benyújtása.

Jogszabály által előírt dokumentációk:

- KENYSZI⁵

A Biztos Kezdet Gyerekház szolgáltatás finanszírozásának ellenőrzése céljából vezetett igénybevevői nyilvántartásba vezetni kell a napi jelenléteket a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi igénybevevői nyilvántartásról és az országos jelentési rendszerről szóló 415/2015. (XII. 23.) Korm. rendelet alapján, akár gyermek, akár felnőtt az igénybevevő.

Ahhoz, hogy a napi jelenléteket rögzíteni tudják, ezt megelőzően (de csak egyszer) szükséges az igénybevevők törzsadatait felvinni a rendszerbe.

- Jelenléti ív

A Biztos Kezdet Gyerekház által nyújtott szolgáltatás igénybevételéről jelenléti ívet kell vezetni, amit a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet 13 melléklete alapján. A jelenléti ív tartalmazza a gyerekekkel kapcsolatos alapadatokat (név, születés helye, ideje, TAJ-szám), valamint azt, hogy milyen tevékenységben vett részt, továbbá a gyermek helyzetére (rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül-e, hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű-e) vonatkozó adatokat.

A jelenléti ívet egy hónapra előre ki lehet nyomtatni, az íven a gyermek napi jelenlétét a szülő igazolja aláírásával. A jelenléti ív vezetése megkönnyíti a KENYSZI-ben történő jelentési is, hiszen a TAJ számot tartalmazza.

---

⁵ A szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi igénybevevői nyilvántartásról és az országos jelentési rendszerről szóló 415/2015. (XII. 23.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Nyr) 3. §. b) pontjában foglaltaknak megfelelően azon engedélyeseknek, amelyek működéséhez a fenntartó részére a gyermekjóléti szolgáltató tevékenység után a központi költségvetésről szóló törvény alapján támogatást állapítottak meg, az Igénybevevői Nyilvántartásban (a továbbiakban: KENYSZI) adatszolgáltatási kötelezettsége van.

Központi dokumentációs rendszer

A Biztos Kezdet Gyerekházak szakmai, módszertani munkáját a dokumentációs rendszer is támogatja, melynek vezetését a támogató szolgáltatás és a közösségi ellátások finanszírozásának rendjéről szóló 191/2008. (VII. 30.) Korm. rendelet 5. § (5) bekezdése i) pontja írja elő. Eszerint a működési támogatáshoz szükséges a pályázó nyilatkozata, hogy vállalja a központi dokumentációs rendszer használatát, és a statisztikai célú adatszolgáltatást a Központi Statisztikai Hivatal felé. A Biztos Kezdet Gyerekház a dokumentációs rendszer működtetését az SZGYF biztosítja jelenleg az EFOP 1.4.1-15 kiemelt projekten keresztül. A dokumentációs rendszert minden – hazai vagy uniós – finanszírozásban részesülő Gyerekháznak kötelezően és naprakészen vezetnie kell. Ha a dokumentációs rendszer vezetése elmarad, a projektben alkalmazott mentor riasztást kap, és azonnal felhívja a Gyerekház vezető figyelmét a mulasztásra. A dokumentációs rendszer biztosítja a Gyerekházak működésének átláthatóságát, a szakmai munka minőségi mutatóit is. A dokumentációs rendszer vezetését a mentor követi és szükség esetén felszólítja a Gyerekházat arra, hogy a hiányzó adatokat pótolja.

Kommentár

A projekt dokumentációs rendszer célja, hogy a projekt során előállított elektronikus és papír alapú dokumentumok strukturáltan rendelkezésre álljanak, tárolhatók és egyértelműen visszakereshetők legyenek. A dokumentációs rendszer biztosítja, hogy az egyes dokumentumok élettörténetét nyomon lehessen követni, és verziókeveredés ne fordulhasson elő. A hiányos, rosszul vezetett dokumentáció nemcsak önmagában jelent problémát, pl. rendkívüli módon megnehezíti az ellenőrzések végrehajtását, de adott esetben még a jól végzett szakmai munka megítélését is jelentős mértékben befolyásolhatja.

Ajánlott irodalom

<http://rs1.szif.hu/~raffai/raffai-dms.pdf>

<http://dok.biztoskezdet.info/application/auth/login>

<http://cegvezetes.hu/2000/07/minosegugyi-dokumentacios-rendszerek/>

Első napom vezetőként a Gyerekházban

(A Gyerekház vezetőjének feladatai)

Vezetőnek lenni – bár a megállapítás közhelyszerű – nem könnyű feladat. A vezetői pályázat elkészítése komoly szakmai kihívást jelent minden jövőendő vezető számára, mint ahogy az is, hogy meg kell felelni a kiválasztási szisztéma procedúráin. A helyzet akkor sem válik egyszerűbbé, amikor a jelölt kézhez kapja vezetői megbízatását. Ettől a pillanattól kezdve az intézményben ő lesz az, aki „egy személyben felelős” azokért az eseményekért, amelyek az intézményben és az intézményhez kötöten történnek. Ebben a szócikkben olyan vezetőket igyekeztünk megszólaltatni, akik hosszabb időszakot töltöttek el vezetői pozícióban. Az volt a kérésünk, hogy osszák meg – itt és más szócikkek esetében is – tapasztalataikat a jövőendő Gyerekházak vezetőivel.

„A Gyerekház megnyitásától, 2009 óta dolgozom vezetőként a házban. Rég volt, ezért emlékként nem konkrét cselekvéseket, történeéseket, hanem megélt érzéseket benyomásokot őrzök a kezdeti időszakból. Meghatározó élményem a program újszerűsége volt, lehetőséget láttam egy kötetlenebb kapcsolat kialakítására a családok hatékonyabb támogatása érdekében a programban résztvevőkkel. Az új munka, új feladatok okozta izgalommal és természetesen bizonytalansággal is érkeztem az első munkanapomon, rengeteg kérdés volt, amikre a válaszokat csak idővel, fokozatosan kaptam meg. Nem voltak kialakított protokollok, bejáratott és kipróbált megoldások. Ez egyrészt rendkívül inspiráló volt számomra másrészt egy kis félelmet is ébresztett bennem.”

„Az első napon történeekre így emlékszem vissza:

Elsőként megtörtént a bemutatkozás, a munkatársak megismerése. Igyekeztem azonnal a pozitív légkör megteremtésére, kialakítására, összességében a csapatszellem kialakítására.

Végül terepszemlélt tartottam a Gyerekházban és igyekeztem képet alkotni magamnak a Gyerekház eddigi működéséről.

A következő kérdéseket fogalmaztam meg a magam számára:

- A Gyerekházban folytatott munka megismerése: – kik járnak: anyukák/apukák/testvérek/nagyszülők? Életkorukat tekintve fiatalok, idősebbek?
- Milyen nemzetiségűek?
- Akik ide járnak, milyen sűrűn teszik ezt?
- Kik járnak inkább a készségfejlesztő foglalkozásokra, és kik azok, akik a Gyerekház által megrendezett egyéb programokat, a szülői fórumokat vagy a közösségi programokat látogatják?
- A Gyerekházba járó családokban hogyan alakul a gyermekek száma?
- Mi jellemzi a Gyerekházba járó szülőket?
- A kialakult rendszer megismerése, különválasztva a hétköznapiakat a programok napjaitól. A munkafeladatok beosztásának, a rendszerének megismerése.

Az elvárások tisztázása a szakmai munkára vonatkozóan: beszélgetés arról, milyen célokat tűzünk ki magunk elé és hogy azon célok megvalósításában mindenki egyaránt fontos és szükséges.”

„Tarnabodi Mazsola Biztos Kezdet Gyerekházunk 2010. július 05-én nyílt meg, fenntartója a Magyar Máltai Szeretetszolgálat. Induláskor, mint Biztos Kezdet Gyerekház munkatárs voltam alkalmazva, hiszen munkatársként jelentkeztem. 1 hónap elteltével az akkori vezető munkahelyet változtatott, a vezetői hely megüresedett. Megbízott vezetőként vettem át a helyét. Hihetetlen és felfoghatatlan, de egyben megtisztelő volt számomra, hiszen az előzőekben még nem dolgoztam vezetői munkakörben. Az első napokban és szinte, azóta sem tudok igazán azonosulni a vezető „szóval”, amit nem is közvetíték a munkatársak felé. Együtt közösen beszélünk meg mindent, a feladatokat felosztjuk, mindenki saját felelősséggel tartozik a munkája iránt. Meghallgatjuk egymás ötletét, és alkalmazzuk a mindennapok során.”

„Az első napon igazából még nem a vezetői feladataimat láttam el, ugyanis nem helyi lakos vagyok. Szlovákiából érkeztem, így az volt az első dolgom, hogy megismerkedjem az új környezettel, a község azon rétegével, akikkel foglalkozni fogok napi szinten, valamint a helyi védőnővel, a házi orvossal, és nem utolsósorban a Biztos Kezdet Nap-sugár Gyerekház fenntartójával, a helyi Önkormányzattal, a polgármesterasszonnyal, és az előttem itt dolgozó Gyerekház vezetőjével, aki kifogástalan munkát hagyott maga után. Az ő és a kolléganőm segítségének köszönhetem, hogy a mai napig megfelelően és felkészülten végzem vezetői feladataimat, legyen szó a Dokumentációs rendszerről, akár a hétköznapiokról, vagy egy-egy közösségi programunkról.”

„Első napom a Csicsergő Biztos Kezdet Gyerekházban reményekkel és bizonytalansággal telve indult. Borzasztó kíváncsi voltam és kérdések sorozata fogalmazódott meg bennem pl.: Hogyan fogadnak majd a szülők, a munkatársak? Miként fogok megfelelni magam és mások számára? Milyen lesz az első benyomásom?

A Gyerekházat, ami akkor 2 éve működött nem ismertem, ezért utánanéztem, s kérdezősködtem mindenkitől. Mindenhol azt mondták, hogy „jó hely ez a játszóház”, ahol még a szülő is ott lehet a gyerekekkel. A Gyerekházba érkezve a falak fakó pasztellszínekkel színezve, rendezett környezetben mosolygó, kedves emberek fogadtak, miközben próbáltam elrejteni, hogy mennyire izgulok. A munkatársam és a szülők szemében egyszerre elfogadást éreztem irányomba, és vágyat valami „más” valami „új” iránt. A lehetőség és a bizalom, amit kaptam, egyszerre a felelősség súlyát és az önmegvalósítás vágyát hozta elő bennem. Két napot töltöttem a Gyerekházban, a harmadik napon már Budapesten ültem a képzésen. Minden olyan gyorsan és ugyanakkor könnyedén történt. A képzés megvilágította számomra, hogy van lehetőség, hogy a nehéz körülmények közt élő emberekről alkotott segítségnyújtás, felzárkóztatás egy emberközeli/emberbaráti szemlélettel, közös összefogással megvalósítható. Sokat tanultam a képzésen, ahol remek emberekkel ismerkedhettem meg, akiktől biztatást, iránymutatást, pozitív életszemléletet

kaptam. Az ott kapott oktatást beépítve kezdtem el a munkámat. Akkor és ott igény volt helyi szinten is a változtatásokra. Folyamatosan térképeztem föl, időt hagytam magamnak, „kiaknáztam” saját lehetőségeimet, megismertem a környezet és a helyzet adta kihívásokat. Közben valami olyan belső elhivatottságot, állhatatosságot fedeztem fel saját magamban az elejétől kezdve, amit most már a dolgozóimban is látok. Velem együtt szeretnek dolgozni jönni, kedvelik, amit csinálnak.

Közösen, közös erővel tudunk Gyerekházat működtetni.

Célom volt már az elején, hogy olyan „munkahelyi légkört” teremteni, amiben a munkatársaim saját rejtett tudása felszínre kerülhet, teret adva a kreativitásnak, az empátiának. Ahol a szorongás, a kényszeres megfelelés, a következtetlen vezetés, önmaga számára sem hiteles ember a vezető, ott feszültség bent reked és minden olyan nehezebb! Voltak, vannak és lesznek napi akadályok, próbatételek, amelyek erősebbé, ügyesebbé, gyakorlatiasabbá tesznek bennünket. Hisz a munkánk nem könnyű, de hiszünk abban, hogy ha mi is tanulunk és taníthatunk, akkor egymást elfogadóbb, emberközpontú (gyerekközpontú) kis közösségünk, társadalmunk hasznos tagjai lesznek a Gyerekházba járó családjaink!”

„Az előző vezetőtől tájékozódtam, hogy addig milyen programok váltak be a Gyerekházban. Igyekeztem feltérképezni a város összetételét, gyermeklétszámot vizsgáltam a célcsoportban. Az első nap ismerkedéssel telt. A játékokat felfedeztem, és figyeltem, hogy a gyerekek, szülők a környezetre, a felkínált lehetőségekre hogyan reagálnak.”

Kommentár

A nemzetközi tapasztalatok alapján meg tudjuk határozni, hogy melyek a sikeres vezető jellemzői. Az elmúlt két évtizedben több szerző is meghatározta azt a feltételrendszert, amely a vezető-kiválasztás számára nélkülözhetetlen szempontokat biztosít, és szakmai alapot nyújt a vezetői gyakorlat számára.

A teljesség igény nélkül a következőkben bemutatunk néhány megközelítést:

A jó vezető ismérvei a következők:

Tulajdonságelméleti közelítés:

- a. vezetési szándék,
- b. a kockázatvállalás, vagy a teljesítmény-orientáció,
- c. becsületesség, az etikus magatartás, vagy a követők javának szem előtt tartása

Szituációelméleti megközelítés:

- A vezetés sikeressége a vezető azon képességén múlik, hogy mennyire képes környezettől és helyzettől függő vezetési stílus megválasztására, a stílusok közötti rugalmas változtatásra

Értékalapú megközelítés:

- Integritás, azaz nem vesztí szem elől céljait és nem adja fel elveit, és képes elveit a gyakorlatban alkalmazni.

- *Bizalom, azaz követői értékrendjét és céljait képviseli és a vezetést nem kiváltságnak, hanem felelősségnek és szolgálatnak tekinti.*
- *Odafigyelés, azaz odafigyel beosztottai véleményére, de nem a közvélemény rabja, és elvárja tanácsadói vélemény nyilvánítását és azokat nyilvános vitára bocsátja.*
- *Tisztelet, azaz tiszteli követőit, ugyanakkor ragaszkodik elveihez, és hisz abban, amit mond, vagy csinál.*

Extra vezetői tulajdonságok:

- **Jövőkép – alkotási képesség:** a vezető szeme előtt mindig legyen ott a távoli cél, miközben halad előre.
- **Változásra való képesség:** úgy tudja szabályozni a szervezet változásának ütemét, irányát és mértékét, hogy az lépést tartson a környezet változásaival.
- **Szervezetépítés:** képes felépíteni egy olyan szervezetet, amely működőképes és sikereket ér el.
- **Állandó tanulásra nyitottság:** saját és munkatársai továbbképzésére nyitott
- **Kezdeményezőképeség:** azt jelenti, hogy munkája nyomán új dolgok jönnek-jöjjenek létre.
- **Függetlenség:** képes arra ösztönözni másokat, hogy osszák meg gondolataikat, bízzanak egymásban és a problémákra közösen találják meg a megoldást.
- **Integritás:** türelmes, nyitott mások iránt, gondoskodó, becsületes, és a hagyományokhoz való viszonyulása pozitív.

Ajánlott irodalom

Eltérően a többi szócikktől, ebben az esetben nem irodalmat, hanem önellenőrző tesztet ajánlunk tanulmányozásra.

Vezetői önértékelő kérdőív⁶

Kérjük, gondolja végig és értékelje azt, hogy a felsorolt állítások közül melyik mennyire igaz. Válassza a véleményét tükröző értéket 0 és 5 között, ahol:

5 = teljesen egyetért

4 = többségében így van

3 = általában igaz

2 = többnyire nincs így

1 = egyáltalán nem ért egyet

0 = nincs információja. A „0” megjelölést a kérdőív számított átlagába nem számítjuk bele!

Képesítés, felkészültség

pontszám

1.	Az intézményműködéshez szükséges jogi ismeretekkel és központi elvárásokkal tisztában van.	
2.	A vezetéstudomány és a pedagógia korszerű irányzataiban, módszereiben tájékozott.	
3.	Tudását hatékonyan adja tovább kollégáinak.	
4.	Folyamatosan tanul, fejlődik.	

⁶ Országos tanfelügyelet – Kézikönyv (OH), 8. számú melléklet

Személyes tulajdonságok

pontszám

5.	Érvényesíti vezető szerepét.	
6.	Elkötelezett az intézmény iránt.	
7.	Lelkes, önálló, erős késztetése van eredményt elérni.	
8.	Kész a „kiállásra”, még ha népszerűtlen dolgokról is van szó.	
9.	Határozott, döntésre képes.	
10.	Tettei és szavai összhangban vannak.	
11.	Elfogulatlanul kezeli az adódó szülői, diák és pedagógus/alkalmazott konfliktusokat.	

Stratégiai vezetés

pontszám

12.	Jól látja a szervezet működésének lényegét és haladásának módját.	
13.	A szervezeti értékek közvetítésével képes az alkalmazottaknak irányt mutatni.	
14.	Az értékek talaján jól megragadja a szervezet céljait és stratégiai tervét.	
15.	Képes gondolkodásában a napi teendőket meghaladni, látni a távlati elképzelést, amely a mindennapi tetteket a jövő céljaihoz kapcsolja.	
16.	Tudatosan kezeli a szervezet erősségeit és gyengeségeit.	
17.	Kidolgozza a célokat, a cselekvési sorrendeket és az erőforrásokat összefogó éves tervet.	
18.	Képes testület többségének figyelmét a célokra összpontosítani.	
19.	Képes konstruktívan együttműködni a megfelelő szakemberekkel.	

A vezető és a változás

pontszám

20.	Érzékeli a szervezetre ható külső változásokat.	
21.	Érzékeli a partnerek elvárásait és igényeit.	
22.	Keresi és elfogadja elgondolásainak kritikáját.	
23.	A változásokhoz hozzárendeli, megszervezi az erőforrásokat.	
24.	Meg tudja értetni a szervezeti tagokkal a változások szükségességét.	
25.	A folyamatos fejlesztés jellemzi az intézmény pedagógiai munkáját és a működését.	
26.	Az intézményt távol tartja a napi politikától.	

A munkahelyi közösség irányítása

pontszám

27.	Képes megosztani a vezetési feladatokat.	
28.	Bizalmat kiváltó légkört teremt.	
29.	Tevékenyen bevonja a szervezeti tagokat az intézmény céljainak kialakításába.	
30.	Szorgalmazza a becsületes, nyílt visszajelzést.	
31.	Hatékony és eredményes értekezletet tart.	
32.	Gondot fordít a kétirányú információáramlásra (alkalmazottak, szülők, tanulók körében).	
33.	Mérésekkel, megfigyelésekkel alátámasztott adatokkal rendelkezik a szervezet állapotáról.	
34.	Folyamatosan értékeli a tervekhez viszonyított haladást.	
35.	Képes megállapítani a „kritikus sikertényezőket”: azt a néhány területet, amelyben elért eredmény sikeres teljesítményre vezet.	
36.	Hatékony a korrekció azonnali megtételében, ha az eredmények jelentősen eltérnek a tervtől.	

Munkahelyi motiváció

pontszám

37.	Jól hasznosítja a feladatmegbízásokat, mint a munkatársak fejlesztésének fontos eszközét.	
38.	A munkatársak munkájának ellenőrzését-értékelését fejlesztési eszközként használja.	
39.	Személyes szakmai kapcsolatot létesít munkatársaival, hogy megismerje munkájukkal kapcsolatos céljaikat, problémáikat.	
40.	Képes az emberek érdeklődését felkelteni és a többséget mozgósítani a célok irányába.	
pontszám mindösszesen:		

Javasolt értékelés:

200–180 pont között: Úgy tűnik, hogy sikerült elsajátítanom a vezetéshez szükséges kompetenciákat. (Ennek ellenére nem mondhatok le a további önfejlesztésről sem, és a szakirodalom tanulmányozásáról.)

179–150 pont között: Jó úton vagyok, de ahhoz, hogy vezetőként még jobb teljesítményt tudjak nyújtani, további fejlődésre van szükségem. Igyekszem megragadni a kínálkozó lehetőségeket (pl. konferencia-látogatás, országos vagy megyei szintű továbbképzésen történő részvétel, szakirodalom olvasása stb.) ennek érdekében.

149–120 pont között: Nyilvánvaló, hogy számos nehézséggel kerültem szembe vezetői munkám során, amelyek közül többel nem tudtam megítélésem szerint megfelelő módon megbirkózni. Úgy látom, hogy sürgősen külső támogatást, segítséget kell kérnem, hogy eredményesebben és hatékonyabban tudjam végezni munkámat.

119 pont alatt: Komoly nehézségei vannak a vezetői feladat ellátásával. Mivel elkötelezettnek tartja magát a feladattal kapcsolatban, ne a lemondást fontolgassa, hanem arra keressen megoldást, hogy kitől és milyen módon kaphat azonnal intenzív szakmai támogatást. (Jó megoldásnak bizonyulhat, ha meglátogat egy sikeresen működő társintézményt, vagy sikeresnek tartott (és elismert) vezetőkkal osztja meg a gondjait.

Jegyzet

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Étkeztetés

Az Egészségügyi Világszervezet ajánlása szerint az első hat hónapban az anyatej az egyetlen szükséges táplálék a babáknak – ezen kívül semmi egyébre nincs szükségük. Ez tökéletesen kielégíti a szervezetük igényeit, és ráadásul „védőitalként” is szolgál: erősíti az immunrendszerüket és óvja a kicsiket a különféle fertőzésektől, valamint az anya-gyermek kapcsolatra, a baba személyiségfejlődésére és érzelmi életének alakulására is jótékony hatással van. Féléves kor után azonban fokozatosan elkezdődhet már a hozzátáplálás, vagyis az áttérés a szilárd tápláléokra, ami mellett egyéves korig, vagy akár még tovább – egyes nézetek szerint akár még kétéves kor felett is – tovább szoptatható a baba. Általában azonban egyéves kor körül már lassan kialakul a „normál” étrend, és a gyermekek tulajdonképpen ugyanazokat a táplálékot fogyasztgatják, mint a felnőttek – legfeljebb pépesítve. Természetesen ahogy nő a gyermek, úgy változik a napi energiaszükséglete is, amíg eléri a serdülőkor végét, attól kezdve ugyanis ez fokozatosan csökken: 10 évenként 5-10 százalékkal kevesebb kalóriára van szüksége a szervezetünknek hasonló megterhelés mellett.

(Forrás: http://www.nlcafe.hu/csaladi_fozocske/cikk/ilyen-a-gyermekek-helyes-etrendje/)

A gyermekek étkeztetésének biztosítása is a Gyerekház feladata: Az étkeztetés alapvetően a délelőtti tízóraiakra vonatkozik. A közös étkezések szervezésének célja

- az étkezésre vonatkozó helyes szokások alakítása, kézmosás, asztalnál étkezés, szociális és kommunikációs fejlődés támogatása, nyelvi fejlesztés társas helyzetben.
- a táplálék minőségének megválasztásában való befolyásolás, pl. zöltségek, gyümölcsök rendszeresítése,
- az egészséges táplálkozásra való nevelés,
- konyhai műveletek bevezetése, tanítása, pl. közös főzés. otthoni tartósítás, befőzés stb.
- az étkezések lebonyolításába (az étrend megtervezése, beszerzések, előkészítés, rendrakás) a szülők aktív bevonása.

Fontos, hogy ne csak készételek szerepeljenek az „étlapon”. A közös étkezések generálhatják a Gyerekház konyhakertjében való gazdálkodást, ahol sok egészséges alapanyag megtermelhető. A Gyerekházban nyújtott étkezés keretében nem közétkeztetésről van szó. A tízórai lehet szendvics, gyümölcs, tejtermék a gyermek életkorának megfelelően. A Gyerekház a gyerek egészséges táplálkozásának érdekében támogatja az anyát abban, hogy minél tovább szoptassa gyermekét.

A Gyerekházban a tízórai jellegű közös étkezés nem csupán az éhség csillapítását szolgálja, funkcióját tekintve jóval több ennél. A ház szokásrendjéhez tartozik a mindig azonos időben történő tízóraiás, mely a rendszert biztosítja mind a kicsiknek, mind a szülőknek. Ehhez az időponthoz, még akkor is, ha időnként változik közös megegyezés hatására, mindenki tartja magát. A gyerekek, a szülők és a munkatársaik is. Az fix időpont mellett a helyszín is állandó, forgatókönyve minden esetben ugyanaz. Ugyanúgy készülünk össze hozzá, ugyanazok a szabályok érvényesek a hét minden napján.

A tízórai összeállításában és megtervezésében a szülők aktívan részt vesznek. A közös megbeszélés lehetőséget ad arra, hogy a szülőket a helyes irányba tereljük a táplálkozással kapcsolatos kérdésekben. Ezeken a megbeszéléseken szóba kerülnek az egészséges ételek, italok, a gyermekek fejlődése és egészsége szempontjából ártalmas ételek, termékek, nasolnivalók. Megjelenik a tízórai és a többi étkezés fontossága és azok rendszere, rendszeressége, illetve ezek pozitív hatásai a gyermekekre. Soha nem hagyhatjuk figyelmen kívül az étkezések anyagi vonzatát. A közös gondolkodás, az egymásnak adott ötletek megkönnyíthetik a családok hétköznapijait. Vegyük figyelembe, hogy sok esetben szinte a semmiből gazdálkodnak az anyukák, így nagyon nehéz megfelelő mennyiségű és minőségű ételt tenni az asztalra.

Az étkezést megelőzi a terítés, a közös kézmosás (szülők is), az együtt kigondolt menüt a szülők, munkatársak együtt készítik elő. A gyermekek számára megfelelő méretű asztalokra közös tányéron kerülnek az aznapi tízórai összetevői. Lehetőleg adjunk kétféle ételt, hogy a gyermekek választani tudjanak. Ha már képesek rá, maguknak szedjenek, csak akkor segítsen a felnőtt, ha valamiért elakad, vagy nagyon nehezen tudja megoldani a helyzetet a gyermek. Mindig, amikor van rá mód, használjunk evőeszközöket, ezzel is segítve a kéz ügyességének fejlődését, illetve az alapvető illemszabályok elsajátítását.

Az étkezés során mindig próbáljunk az ételről beszélgetni. Ki mit szeret, milyen az íze, illata, formája stb. Mind a gyermekek, mind a szülők szókincsét észrevétlenül bővítheti ez a fajta párbeszéd.

Az étkezés végeztével a közös rendrakás következik. Ebbe minden esetben vonjuk be a szülőket, akár a nagyobb gyerekeket is, ha van hozzá kedvük. Fontos kiemelni, hogy azokat a szabályokat, amelyeket lefektetünk a tízóraival kapcsolatban (nem állunk fel asztaltól, nem kezdünk el játszani közben, mert akkor befejezettnek tekintjük az étkezést, nem beszélünk teli szájjal stb.), a munkatársak is következetesen tartásuk be, illetve szintén kérjük meg a szülőket erre.

A 3 év alatti gyerekek étkeztetésében fontos feladatot lát el a bővülő férőhelyszámú bölcsődei hálózat: az oda járó kisgyermekek nagy része ingyen jut hozzá napi négyzeri étkezéshez.

2016-tól kötelező önkormányzati feladattá vált a rászoruló gyermekek szünidei étkeztetésének biztosítása nemcsak a nyári, hanem valamennyi iskolai szünetben (és ennek megfelelő bölcsődei, óvodai zárva tartás idején).

Másik fontos intézkedésként működik a Rászoruló Személyeket Támogató Operatív Program (RSZTOP), melynek fő célcsoportját az intézménybe nem járó, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő 3 év alatti rászoruló gyermekek jelentik.

Tekintsük át a gyermekek ingyenes étkeztetésére vonatkozó szükséges jogszabályokat!

21/B.§

A szülő, törvényes képviselő kérelmére természetbeni ellátásként a gyermek életkorának megfelelő gyermekétkeztetést kell biztosítani intézményi gyermekétkeztetés, illetve szünidei gyermekétkeztetés formájában, amelyek a következő intézményekben valósulhatnak meg:

bölcsőde, óvoda, a nyári napközis otthon, általános és középiskolai kollégium, az itt szervezett externátusi ellátásban, az általános iskolai és – ha önkormányzati rendelet kivételével jogszabály másképpen nem rendelkezik – a középfokú iskolai menzai ellátás keretében, a fogyatékos gyermekek, tanulók nevelését, oktatását ellátó intézményben és a fogyatékos gyermekek számára nappali ellátást nyújtó, az Szt. hatálya alá tartozó fogyatékosok nappali intézményében.

Melyek azok a feltételek, amelyek megléte esetén az intézményvezető megállapíthatja az ingyenességet?

- a bölcsődei ellátásban vagy óvodai nevelésben részesülő gyermek számára, ha
  - rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül,
  - tartósan beteg vagy fogyatékos, vagy olyan családban él, amelyben tartósan beteg vagy fogyatékos gyermeket nevelnek,
  - olyan családban él, amelyben három vagy több gyermeket nevelnek,
  - olyan családban él, amelyben a szülő nyilatkozata alapján az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval, munkavállalói, egészségbiztosítási és nyugdíjjárulékkal csökkentett összegének 130%-át (2017-ben 110.224 Ft) vagy
  - nevelésbe vették;
- az 1-8. évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha
  - rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül, vagy
  - nevelésbe vették;
- azon, fentiek szerinti életkorú, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek számára, akit fogyatékos gyermekek számára nappali ellátást nyújtó, az Szt. hatálya alá tartozó fogyatékosok nappali intézményében helyeztek el;
- az 1-8. évfolyamon felül nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha
  - nevelésbe vették, vagy
  - utógondozói ellátásban részesül.

Mikor biztosítható 50%-os normatív kedvezmény a gyermekek számára?

- az 1-8. évfolyamon felül nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül;
- az 1-8. és az azon felüli évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha olyan családban él, amelyben **három vagy több gyermeket** nevelnek,
- a tartósan beteg vagy fogyatékos gyermek számára.

Ingyenes szünidei gyermekétkeztetés – 21/C. §

A rászoruló gyermekek részére ingyenes szünidei gyermekétkeztetést a nyári szünet ideje alatt legalább 43 munkanapon, a tavaszi, őszi, téli szünidő valamennyi munkanapján, valamint a bölcsőde, mini bölcsőde és az óvoda ennek megfelelő zárva tartásának időtartama alatt kötelező a települési önkormányzatnak megszerveznie, és a szülő, törvényes képviselő kérelmére biztosítania.

Milyen esetekben dönthet a települési önkormányzat jegyzője az ingyenességről?

Az ingyenes szünidei gyermekétkeztetés keretében biztosított napi egyszeri (déli) meleg főétkezésre akkor jogosult a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek, ha a hátrányos, vagy halmozottan hátrányos helyzetének fennállása is megállapításra került. Ezen felül a szünidei gyermekétkeztetésbe az e feltételeknek meg nem felelő (nem HH-HHH-s), de rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek is bevonható, ha az önkormányzat ezt önként vállalt feladatként biztosítja. A szünidei gyermekétkeztetés igénybevételére a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek körében az 5 hónapos életkort betöltött gyermekek jogosultak, abban az esetben is, ha intézményi (jellemzően bölcsődei) jogviszonnyal nem rendelkeznek.

Kommentár

A Magyar Védőnők Egyesülete felhívja a szülők figyelmét arra, hogy miért fontos, hogy ismerjék az egészséges és egészségtelen, a szervezet számára felesleges tápanyagokat, valamint azt is, hogy hogyan tudják karbantartani a táplálék felszívódásában nagy szerepet játszó tápcsatornát a szájunktól kezdve a végbélig. Nem kevésbé hangsúlyos a tápanyagok beszerzése és hogy milyen konyhai eljárásokat alkalmaznak. Gyermeük táplálásánál az egyik legfontosabb szabály, hogy mikor milyen tápanyagokat vezetnek be az étrendjébe, vagy másképpen: csak akkor vezessenek be új dolgokat, ha már megérett a gyermek emésztőrendszere a feldolgozására!

A Gyerekház vezetőjének fontos szerepe van abban, hogy a szülők figyelmét ráirányítsa arra, hogy az élet kezdetén, csecsemő- és kisded korban nagyon fontos a helyes életmód megválasztása, az étkezésben is követendő mintaként felajánlása, ezzel az egészséges élet megalapozása. A helytelen táplálkozás, mely túlzott kalória bevitelt is jelenthet, a csökkentett rostanyag felvétel, a kevés vízfogyasztás, a mesterséges anyagokkal dúsított élelmiszerek fogyasztása előidézheti a mozgásszegény életmód egyenes következményének számító és ma már népbetegségnek számító elhízást. Az elhízás a cukorbetegség (diabetes), a magasvérnyomás (hypertonia), a zsírok normálisnál magasabb szintje a vérben (dyslipidaemia) és az érlemezsedés (atherosclerosis) kockázati tényezői.

Forrás: http://www.mave.hu/uploads/file/eg_taplalkoz-2011-1sz.pdf

Ajánlott irodalom

<http://www.szuloklapja.hu/gyermek-fejlolese/2673/1-3-eves-gyerekek-etkeztetese-mintaetrenddel.html>

http://femina.hu/gyerek/kisgyerek_etrend/

<http://www.life.hu/csalad/20100617-igy-ne-taplald-a-gyereket-13-eves-kora-kozott.html>

http://www.mave.hu/uploads/file/eg_taplalkoz-2011-1sz.pdf

<http://emmiugyfelszolgalat.gov.hu/csalad-ifjusagugy/gyermeketkeztetes/gyermeketkeztetes-2018>

Fizikai környezet kialakítása

A gyermekek fejlődése szempontjából a megfelelő környezet elengedhetetlen. A gyermeket (és a szüleit) körülvevő világ mélyen beivódik a személyiségébe, befolyásolja a közérzetét, alakítja a mindennapokat. A Gyerekháznak olyan környezetet kell biztosítania, mely minden szempontból támogatja a gyermek testi-lelki biztonságát és fejlődését. Igyekezzünk barátságossá, vidámmá, színessé tenni. Sokat jelent, ha a szülők és gyermekek munkái, a róluk készült képek kint vannak a falakon, a polcokon. Ezzel is tudjuk erősíteni bennük, hogy a ház értük van, és büszkéek az általuk elért eredményekre.

A háznak olyan *méretűnek és kialakításúnak* kell lennie, hogy alkalmas legyen arra, hogy a betérő szülőket és 3 év alatti gyermekeiket fogadni tudja. Nagyon jó, ha tágas, szellős, de nem annyira, hogy barátságtalan és rideg legyen. A nagy tereket a különböző bútorok és berendezés tárgyak oszthatják kisebb terekre, sarkokra, melyek lehetővé teszik az önálló, elmélyült játékot. A kisebb sarkokból és zugokból a gyerekek bármikor „visszatérhetnek” a közös játéktérbe, ahol együtt játszhatnak a szülőkkel, munkatársakkal, a többi gyerekkel. Tehát alapvetően kétféle teret biztosítunk: egy nagyobb, összefüggő, közös játéktérrel, illetve szeparált, kisebb zugokat, ahová félrevonulhatnak a gyerekek. Érdemes még gondolni a korábbi fejlődési szakaszban lévő csecsemőkre, akik számára szintén biztosítani kell olyan teret, ahol saját képességeiket zavartalanul, biztonságban kipróbálhatják. Kisebb házak esetében igyekezzünk rugalmasan megoldani, hogy a kisebbek és nagyobbak is kellő figyelmet és helyet kapjanak.

A már fent említett térelválasztóként is funkcionáló **bútorok** a legoptimálisabb esetben nyitott polcok, amelyeken a korosztályoknak és játéktípusoknak megfelelően vannak csoportosítva az eszközök a gyerekek számára. Minden esetben figyeljünk oda arra, hogy önállóan is képesek legyenek kiválasztani, elérni a koruknak megfelelő játékot (ha idősebbeknek való játékot szeretnének választani, engedjük, de csak felügyelettel), ezzel is erősítve bennük a választás és döntés képességét, a kreativitást. A kialakított környezetnek ingergazdagnak, színesnek kell lennie, hogy minden érzékszervet megfelelően stimuláljon. Mindez lehetővé teszi a hátrányok ledolgozást, a gyermekek különböző helyzetekben való megfigyelését, az esetleges zavarok, hiányosságok megfigyelését, szűrését. Az azonosítás után pedig a szülővel és szakemberrel együtt a gyermek irányított, célzott fejlesztését szolgálhatja a megfelelően kialakított környezet.

Ha megoldható, ezek a **játszószobák** természetes fénnel megvilágított terek legyenek, melyekből nagy ablakokon keresztül szemlélhetik a kinti világot a gyerekek.

A kiegészítők, a bútorok, a ház minden berendezése **gyermekeket kell, hogy szolgálja**. A nagy, színes, könnyen tisztítható játszófelület biztosítja a zavartalan játékot. Itt igény szerint ülve, hasalva tudjanak játszani a gyerekek, de ne legyen a felület annyira kényes, hogy esetleg a festéktől, gyurmától túlzottan óvni kellene. Puha saroknak, mely a pihenést szolgálja egy-egy puha takaróval, illetve a nyugodt szoptatásra alkalmas helynek, és a csecsemők kiságyának is helyet kell kapnia a házon belül. Ugyanitt pelenkázót is helyezünk el.

A játékok mellett a **könyveknek** is helyet kell kapniuk a polcokon elérhető magasságban, sugallva ezzel mind a szülőnek, mind a gyermeknek, hogy a könyv is „tartozéka” egy gyermek életének, ugyanúgy szórakoztat, tanít, mint bármilyen másik játék.

A legideálisabb, ha a Gyerekház rendelkezik jól körülkerített, tágas **kerttel**, mely közvetlenül kapcsolódik a házhoz. Több szempontból is előnyös és hasznos a kinti környezet. Lehetőséget ad a belső terek fizikai kibővítésére, helyet adhat a közösségi programok számára, főleg a melegebb hónapokban, így nem kell aggódnunk a létszám miatt. Ezen az egyszerű gyakorlati előnyén túl olyan tanulási és fejlődési teret biztosít a gyerekek számára, mely a legtöbb képességüket, készségüket hatékonyan fejleszti. A megfelelő minőségű, méretű és biztonsági előírásoknak, szabványoknak megfelelő kinti játékok a képzelőerőn túl a nagymozgásokat, az érzékelést, a társas kompetenciákat is „igénybe veszik”.

Minél változatosabb a környezet, annál több tevékenységre alkalmas. A legjobb, ha kemény felület mellett megtalálható a salakos, füves, homokos rész is. Érdemes változatos anyagokat, felületeket használni, hogy lehetősége legyen a gyerekeknek minél több mindennel megismerkedni.

Mindenképpen alakítsunk ki olyan helyeket, melyek védettek szél és/vagy eső ellen. Ezeket a védett részeket használhatjuk az időjárástól függetlenül, illetve babakocsik és biciklik tárolására is, szem előtt tartva a biztonságot.

A kertet eredeti funkciójában is ki lehet használni, ha egy veteményest is létrehozunk. Ez bizonyos évszakokban remek időtöltés lehet a szülőknek, gyerekeknek egyaránt. Nagyon sok olyan beszélgetést kezdeményezhetünk ennek kapcsán, amikor az egészséges táplálkozásról, a növények jellegzetességéről, eltérő igényeiről, gondozásról (gondoskodásról), türelemről, tervezésről, az esetleges sikertelenségekről beszélgethetünk. A közös munka eredményét aztán közösen fel is lehet használni a Gyerekház konyhájában. Mindez a fent említettek mellett olyan közösségi élményt is biztosít a családoknak, melyek mélyítik az összetartozás élményét mind a szülő – gyerek, mind a más családokkal való kapcsolatban.

Kommentár

A jó munka (és a motivált állapot elérésének) alapja, hogy fizikai szükségleteink és biológiai lényként keletkező igényeink kielégítésére legyen lehetőségünk. Fizikai jólétünket számos tényező befolyásolja, ezek közül néhány biológiai szükségleteinket elégíti ki, egészségünk védelmében hat, mások agyunk hatékony (tanulásra, munkára alkalmas) működésének feltételeit adják. A fizikai jólét kritériumai nem csak a munkához szükséges olyan feltételek biztosítását takarják, mint a megfelelő megvilágítás, a szellőzés, a levegőminőség, a jó akusztika vagy a szagok. Ide sorolható még az öltözők, illemhelyek, mosdók, zuhanyzók, illetve az étkezők, büfék, menzák kialakítása és a rekreációs lehetőségek (zöldélmények, az épületben vagy a kertben kialakított pihenőhelyek) igényessége is. Fontos azt is figyelembe vennünk, hogy az intézmény egyszerre kell, hogy eleget tegyen a gyerekek, szülők és a dolgozók igényeinek is. Egyben szolgálnia kell a közösségi szerepet és az egyénre szabottság kritériumait is.

A fizikai jólét szempontjából elengedhetetlen szólnunk még a szakirodalom által „kozmetikai tényezőknak” nevezett szempontokról (ide tartozik például a tisztaság, rendezettség, a károk javítása), amelyek felmérések szerint növelik az intézményhez való kötődést.

Hogyan értelmezhetjük a fizikai jólét minőségi kritériumait hat jellemző vetületben?

Didaktikai vetület:

Az egészségmegőrzés szempontjából elengedhetetlen az egészségtudatos magatartás, a fizikai igényeinkre való odafigyelés.

Fizikai vetület:

Jólétünk szempontjából az épület fizikai adottságai (nyílászárók kialakítása, tagolás, anyagok) nyilvánvalóan meghatározók. Ugyanakkor az épület tervezése és használata során érdemes alaposan végiggondolni a rekreáció színtereit.

Technikai vetület:

A modern technológiák alkalmazása, bár költséges, mindenképpen jövőt építő beruházás: az alkalmazott technológiák és a környezettudatosság megjelenése (például a tisztítószeres vagy fényforrások esetében) óriási nevelő értékkel bír.

Virtuális vetület:

Érdemes az intézmény honlapján rövid magyarázatokat fűzni az esetleges formabontó megoldások vagy nevelő szándékú innovációk mellé.

Szociális vetület:

A Gyerekház fizikai jóléttel kapcsolatos terei mindenkit közvetlenül érintenek, ezért a közösségi nevelés egyik kulcseleme lehet, ha ezek fenntartásába, formálásába a családokat is bevonjuk.

Helyi vetület:

A fizikai környezettel szemben támasztott igényeink reflektálnak lakóhelyünkre. Ugyanakkor önmagában azzal, hogy mely igényekre figyelünk és mit teszünk fizikai jólétünk megőrzéséért, mintát mutatunk szűkebb és tágabb környezetünknek.

Forrás: Kívül –belül jó iskola OFI, 2011. Szerkesztette: Réti Mónika (A fenti szöveg szerkesztése a jelzett kötet 25-26. oldal lapján történt.)

Ajánlott irodalom

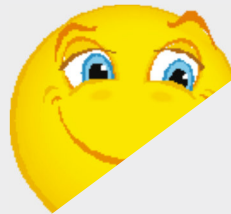
A Gyerekház fizikai környezetének a kialakítása több tényező függvénye. Nyilván vannak olyan „adottságok”, amelyeken nem lehet változtatni. Ahhoz, hogy a fizikai tér alakításában megfelelő döntéseket hozzassunk, érdemes más intézmények meglátogatásával tapasztalatokat szerezni.

Házirend

A Gyerekház szakmai programja tartalmazza a házirendet is. A házirend célja, hogy – többek között – megállapítsa, a Gyerekházakat látogatók jogait az intézmény használatával összefüggésben, valamint az Intézmény helyiségei, berendezési tárgyai, eszközei és az intézményhez tartozó területek használatának rendjét.

A házirend személyi hatálya kiterjed: az intézménnyel munkajogi jogviszonyban lévő személyekre, valamint a Gyerekházat látogató szülőkre.

Házirend

- 1. A Gyerekház minden hétköznapi 8–12 óráig fogadja a 0–3 éves kisgyerekeket, szüleiket, és nagyszüleiket.**
- 2. Óvodai és iskolai szünetben nagyobb és vendég gyerekeket is fogadunk.**
- 3. Minden intézményünkbe járó családot kérünk, hogy szeressék és fogadják el egymás egyéniségét, másságát, legyenek alkalmazkodóak, rugalmasak.**
- 4. Kérünk mindenkit, hogy cipő nélkül vagy váltócipőt használva lépjenek a terembe.**
- 5. Beteg, lázas, hasmenéses, hányós, illetve még lábadozó gyermek a többi gyerek egészségének megőrzése érdekében a Gyerekházat nem látogathatja.**
- 6. Kérjük, óvja gyermekével együtt a Gyerekház tulajdonát képező eszközöket, tárgyakat.**
- 7. A Gyerekház egész területén TILOS a dohányzás!**

Kommentár

A Házirend egy útmutató, amely olyan alapvető információkkal látja el a Gyerekház látogatóit azokról a szabályokról, amelyeket a szolgáltatások igénybe vétele esetén be kell tartaniuk. A házirend egyúttal etikai normákat is közvetít, amelyeket sok esetben a törvények nem szabályoznak.

A Házirend betartása kötelező! Ezért a házirendet el kell olvasatni (szükség esetén fel kell olvasni) és az egyes pontokat igény esetén értelmezni kell a szülők számára.

Ajánlott irodalom

<http://gyongyosikisterseg.hu/wp-content/uploads/2014/01/hazirend-csaladok-atmeneti-otthona.pdf>

<http://zugloibolcsik.hu/hazirend/>

Jegyzet

This image shows a single page of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, leaving small margins at the top and bottom. There are no vertical margin lines, and the page is completely blank except for the lines themselves.

Játék a Gyerekházban

A Gyerekház falain belül a megfelelő ingerek biztosításához elsődlegesen olyan játékokra van szükség, melyek célzottan vannak összeválogatva a különböző korú, nemű, kultúrájú gyerekek számára. A játékok mellett a korosztályoknak megfelelő könyveknek is elérhetőnek kell lennie a házban. Elérhető magasságban, hogy minden lehetőségét megadjuk annak, hogy felkeltik a gyermek érdeklődését. A könyveknek kölcsönözhetőnek is kell lenni, hiszen ezzel nemcsak a későbbi könyvtárhasználatot, hanem a felelősséget, a határidők betartását, a kölcsönbe kapott könyv óvását is meg lehet tanulni, elsősorban a szülőknek.

A játékok összeválogatásakor ügyelni kell arra, hogy nem pusztán a különböző korú és fejlettségi szintű, hanem a különböző nemű és különböző kultúrájú gyerekek kell összeállítanunk egy játszósobát. Minél több, a saját kultúrájától eltérő tárggyal, helyzettel találkozik a gyermek, annál hamarabb megtanulja ezeket elfogadni és pozitív attitűdöt kialakítani irányukba. Sok esetben ez jóval nehezebben megy a szülők számára, de a gyermekeiken keresztül talán nekik is sikerülhet.

A szabad játékidőbe lehet beleépíteni a 20-30 perces strukturált foglalkozásokat. Ezek formája, hossza, tartalma minden esetben az adott gyermektől függ, szem előtt tartva valós fejlettségi szintjét. Ne a szakirodalmak által meghatározott képességeket, készségeket várjuk el, ha nyilvánvaló, hogy a gyermek ezt nem képes teljesíteni, hisz ezzel mind neki, mind magunknak negatív élményeket generálunk. Ha sikerül a megfelelő szinten foglalkozni egy-egy gyermekkel, akkor komoly lendületet vehet, és könnyedén beérheti a társait. Mindehhez azonban elsőként meg kell ismernünk a gyermeket és környezetét, képességeit, érdeklődési körét, hiszen mindegyikük más. Segítenünk kell a folytonosságot, a saját ritmus szerinti haladást, és hogy a gyermek a különböző szakaszok kihagyása nélkül építkezhesen. Ezért soha ne erőltessük a korának megfelelő játékot, ha úgy mérjük fel, hogy komoly lemaradásai vannak. Koncentráljunk az alapképességekre, melyek megszerzése után jóval könnyebbé válik a „munka” a gyermekkel. A megfigyelés, a látottak lejegyzetelése folyamatos és rendszeres kell, hogy legyen, mert ezáltal kaphatunk képet arról, hogy milyen változások következtek be a gyermeknél és a szülőnél. A megfigyeléseket rögzítsük névre szólóan.

A szülő felől érkező visszajelzésekől tudhatjuk, hogy az elsajátított készségeket, képességeket a gyermek Gyerekház falain kívül, más közösségi helyzetben is használja-e, beépültek-e a hétköznapijaiba. Ha igen, akkor érdemes továbblépni. Abban az esetben, ha úgy érezzük, hogy komolyabb lemaradással küzd az adott gyermek, minden esetben kérjük ki szakember véleményét és az ő útmutatásai segítségével dolgozzunk össze a szülővel a gyermek érdekében. Segítsünk megszervezni, elintézni, hogy a gyermek eljusson a szakszolgálathoz. Később egy-egy team megbeszélés során egyeztethetjük a szülő-szakember-Gyerekház munkatársak jelenlétében, hogy mi az, amit a Gyerekház megtehet a gyerekért.

A csoportos foglalkozások keretét adnak a napnak, rendszert visznek mind a gyermek, mind a szülő életébe. Az együttjátszás, a gyermekkel együtt megélt élmények segítenek elmélyíteni a szülő és gyermek kapcsolatát, illetve a közösséghez való tartozás élménye is megélhetővé válik. A foglalkozások időtartama 20-25 perces, minden esetben függ a foglalkozáson

résztvevő gyermekek korától, fejlettségi szintjétől. Igyekezzünk mindenkit bevonni, de ne erőszakosan, hisz a célunk a pozitív élmények kialakítása.

A nagymozgásos játékok a szülővel közösen sok meghitt pillanat élményét adhatják. A kúszás, mászás, felülés, egyensúly, a test helyes tartása, a térérzékelés, a test nagyobb izmainak megdolgoztatása hosszú távon fejti ki hatásait. Fontos megértetnünk a szülővel, hogy a nagymozgásos fejlődés hatással van a későbbi iskolai teljesítményre, illetve a gyerekkorban megszokott aktív életmód nagy valószínűséggel kíséri végig a gyermek egész életét, hisz aktív gyerekből, aktív felnőtt válik. Mindez jelentősen befolyásolja életminőségét, egészségét.

Ha foglalkozás zenére történik a fent említett területeken kívül a zenei nevelés is részévé válik a fejlesztésnek. A ritmusra történő mozgás, a közös tánc, éneklés komoly formáló erővel bír. Memóriát, hallást, differenciáló képességet (tempó, ritmus stb.), motorikus képességeket, képzelőerőt fejleszt, mindezt olyan formában, hogy közben a gyermek és a szülő egyaránt jól érzi magát.

A nagymozgásos játékok mellett a korban és fejlődési szintben megfelelő gyermek finom-motorikus képességeit is érdemes fejleszteni. Általában ennek az alapozó fázisai zajlanak a Gyerekház falain belül, hiszen alapesetben 3-6 éves korra birtokolják a gyerekek az alapmozgásokat, melyek a későbbi iskolai írástanulásnak az alapfeltételei. A házban főleg a tevékenység megismerése zajlik, illetve az élményeken keresztül motiváljuk a gyerekeket a nagyobb méretű aszfaltkréta, zsírkréta használatára.

A beszédfejlesztés is része a ház mindennapjainak, de a strukturált foglalkozások keretein belül további fejlődésre, fejlesztésre van lehetőség. A közös feladatok, közösen elmondott mondókák nagyban segítik a szókincsbővítést, a ritmusérzéklet, a szavak formálást, megismerését. A szülők is tanulhatnak új mondókákat, versikéket, melyeket a Gyerekházon kívül is mondhatnak a gyerekekkel, erősítve a köztük lévő kapcsolatot, visszaemlékezve a közös élményekre.

Ehhez szervesen kötődik a meseolvasás, mely történhet csoportos vagy egyéni foglalkozás keretein belül. A színes, nagy ábrákkal teli, esetleg különböző anyagokat tartalmazó vagy hangot adó könyvek minden érzékszervre hatnak.

A Gyerekház napjainak lezárása történhet egy közös mondókázással, énekléssel, verseléssel, táncgal. Mindez keretet ad, érzékelteti a gyermekkel, szülővel, hogy a napnak ezen szakasza lezárult. Ezek az apró momentumok hoznak ritmust, rendszert, állandóságot a Gyerekházakba, ami az idejártó családoknak fontos. Ha megtapasztalják, hogy a rendszer milyen változásokat és milyen könnyebbségeket hoz az életükbe, szívesebben alkalmazzák a házon kívül is. Ráadásul a gyermekek fejlődése szempontjából alapvető fontosságúak a keretek megalkotása, melyekben biztonsággal mozoghatnak, kereshetik saját határait, hozhatnak döntéseket, gyakorolhatják a már elsajátított tudásukat!

Kommentár

A játéknak nagy szerepe van az értelmi, a szociális, érzelmi, nyelvi képességek fejlődésében. Lehetővé teszi felnőtt és gyermek számára egyaránt az ismeretek megszerzését, ami tulajdonképpen tanulás. Ez a születés utáni pillanattól kezdve elkezdődik. A kisgyermek megfogja

a csörgőt, megszorítja az ujjunkat, eldobja a tárgyakat, majd felveszi. Óráig eljátszik így. Később szétszed, majd összerak, hordozgat, rakosgat, gyűjtöget tárgyakat. Tulajdonképpen ez a játék hozzájárul a finom és a nagy motorikus képességek fejlődéséhez is. Erősíti izmait, ami nélkülözhetetlen a mászáshoz, a járáshoz, a tárgyak emeléséhez. A tárgyak megfogásával, tapintásával azok tulajdonságait is felfedezi, azonkívül megtapasztalja, hogy mi mindent lehet velük csinálni. Ha belegondolunk, az efféle játékok fejlesztik a leleményességet, a képzelőerőt, a kreativitást és a problémamegoldó képességet is.

Forrás: http://www.18pedagogia.hu/sites/default/files/node/attachments/2009_tanero-ter_jatek_szerepe.pdf

Ajánlott irodalom

http://www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/Jatekpedagogia/34_a_jtk_szerepe__a_szemlyisgfejlidsben.html

http://gyerekdolgozok.blogspot.hu/2011/01/jatek-szerepe_04.html

<http://fejlesztok.hu/segedletek/pedagogiai-segedletek/134-a-jatek-fejleszto-hatasai.html>

Jogszabályi környezet

A jogszabályi környezet ismerete nem nélkülözhető a gyerekház fenntartója, vezetője és munkatársa számára. A gyerekházak biztonságos és jogszerű működése nem lehetséges a kapcsolódó jogszabályokban való biztonságos eligazodás, a jogszabályok helyes értelmezése nélkül.

Törvényi megalapozás

Az első és legfontosabb jogszabály a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló **1997. évi XXXI. törvény** (továbbiakban: Gyvt.), mely a Biztos Kezdet Gyerekház szolgáltatást elhelyezi a 15. § (2) bekezdésben a személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátások rendszerébe (jelenleg ez a szolgáltatás nem kötelező önkormányzati feladat (94. § (2) bekezdés), valamint meghatározza a 38/A. § alapján annak célját, és definícióját mely a szociokulturális hátrányokkal küzdő, elsősorban a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek egészséges fejlődésének biztosítását támogató, a szülő és a gyermek számára együttesen nyújtott társadalmi felzárkózást segítő prevenció szolgáltatás.

A törvény segítséget nyújt az ellátás igénybevételeének módjáról – a Biztos Kezdet Gyerekház szolgáltatás igénybevételehez nem szükséges megállapodást kötni (32. § (6) bekezdés) – és az ellátásban részesülő személyekről vezetett adattartalmak pontos megnevezéséről. A nyilvántartás tartalmazza (138. § (1) bekezdés a)-c), f) pontok) az ellátást igénybevevő személyazonosító adatait, társadalombiztosítást azonosító jelét, a jogosultsági feltételekre – különös tekintettel a hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetének megállapítását, megjelölve a megállapításának okát – és az azokban bekövetkezett változásokra vonatkozó adatokat.

A gyerekházak (szolgáltatói nyilvántartásban jogerősen bejegyzett, valamint külön jogszabály szerinti finanszírozási rendszerbe történő befogadással rendelkező szolgáltató) finanszírozására központi költségvetési támogatás nyújtható a 145/C. § (1) bekezdése alapján. Az állam – kormányrendeletben meghatározott eljárási rend szerint kiválasztott – fenntartókkal kötött finanszírozási szerződések útján támogatja. Az ellátást a gyerekházaknak térítésmentesen kell biztosítaniuk (149. §).

Szakmai szabályok

A személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet (továbbiakban: Nmr.) nyújt segítséget a szolgáltatásnyújtás minőségére, valamint a személy és tárgyi feltételek biztosítására vonatkozóan.

Az 5/A. § (1) – (3) bekezdés alapján a Biztos Kezdet Gyerekház szolgáltatásnak biztosítania szükséges a gyermekek számára rendszeres szakmai szolgáltatásként képesség-kibontakoztató foglalkozást, állapotfelmérést, fejlesztést és étkeztetést, a szülőknek a gyermekkel együtt történő részvételét a foglalkozásokon, a szülők számára személyiség- és kompeten-

ciafejlesztést célzó, valamint egyéb preventív célú programokat, éves átlagban legalább havi kettő közösségi rendezvény megszervezését a három éves kor alatti gyermeket is nevelő családok, illetve a helyi közösség számára, amelyből legalább az egyik rendezvény szakmai tartalmának a Biztos Kezdet Gyerekház szolgáltatásait igénybe vevő családok szükségleteihez kell igazodnia. A közösségi rendezvény eshet hétféjére vagy munkaszüneti napra. A hétféj és munkaszüneti napra eső nyitva tartási órákat a 5/A. § (4) bekezdés szerinti átlag számítása során munkanapra eső nyitva tartási óráknak kell tekinteni. Javasolhatja továbbá a védőnői ellátás, más egészségügyi szolgáltatás, illetve szociális és gyermekjóléti szolgáltatás igénybe vételét, közreműködhet a családtervezési ismeretek átadásában, a veszélyeztetett várandósság megelőzésében, és segítheti a várandós anyákat a gyermek fogadására való felkészülésben.

Nagyon fontos, hogy ezen szolgáltatásokon felül a helyi szükségleteknek megfelelő és kellően indokolt tevékenységeket is elláthat. Például: a szülők részére védőnői, orvosi, dietetikus, egyéb egészségügyi tanácsadást biztosíthat, legalább havi egy alkalommal – szakember bevonásával – szülői csoportos beszélgetéseket szervezhet. A környező aprófalvakban, tanyás területen élő gyermekek és szüleik számára heti rendszerességgel játékos foglalkozásokat szervezhet.

Legalább havonta egy alkalommal csoportmegbeszélést szervez a család- és gyermekjóléti szolgálat, az óvoda, egyéb gyermekintézmény, valamint szükség esetén a gyermekvédelmi jelzőrendszer egyéb tagjának részvételével.

Az 5/A. § (4) – (7) bekezdés alapján a gyerekház nyitva, illetve zárva tartási ideje is pontosan meghatározásra került mind a helyi igények figyelembe vételével, mind pedig az előre nem tervezhető káresemények esetleges bekövetkeztével számolva. A 8 és 12 óra között időszakra kialakításra került egy ún. törzsidő, ezen időszakban mindenképpen nyitva kell tartani. Ezen felül a gyerekház helyi igények alapján a szakmai programban rögzítettekkel összhangban a gyerekház feladataihoz illeszkedve a gyerekház vezető saját hatáskörben további nyitvatartási időszakot állapíthat meg, amely eshet munkaszüneti és munkanapra is, ugyanakkor figyelembe kell venni, hogy nyitva tartásának havi átlagban kell elérnie munkanaponként a napi 6 órát. A gyerekház zárva tarthat évente öt munkanapot a munkatervében meghatározott feladatok végrehajtása érdekében, a foglalkoztatottaknak a Biztos Kezdet Alapképzésen való részvételének időtartama alatt, valamint a gyerekház működését ellehetetlenítő vis maior eset elhárításának időtartama alatt.

A rendszeres igénybe vevő gyermekek száma, életkor és a jogosultsági feltételek függvényében került meghatározásra. Rendszeres igénybe vevőjének számít az a 0–3 éves korú gyermek, aki szülőjével az adott hónap nyitvatartási napjainak legalább negyven százalékában látogatja a gyerekházat. A rendszeresen igénybe vevő gyermekek legalább felének rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermeknek kell lennie (mely létszámnak havi átlagban el kell érnie az öt főt), azzal, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek legalább felének egyúttal hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetűnek is kell minősülnie. A szolgáltatás igénybe vételéről az Nmr. 13. számú melléklete szerinti jelenléti ívet kell vezetni.

Az Nmr. nyújt iránymutatást a munkatársak foglalkoztatási formájára, munkaidejére, és a végzettségeire vonatkozóan is. Az Nmr. 5/B. § (1) gyerekházban heti 40 órában egy főt vezetői

munkakörben és heti 30 órában legalább egy főt nem vezetői munkakörben szükséges foglalkoztatni. A vezetői munkakörben foglalkoztatott személynek rendelkeznie kell felsőfokú pedagógiai, egészségügyi, pszichológusi, szociálpedagógiai végzettséggel, vagy az Nmr. 2. számú melléklet I. Rész I. Alapellátások cím 2.B) pontjában a bölcsőde magasabb vezetőjére/vezetőjére meghatározott képesítési előírások valamelyikével, nem vezetői munkakörben pedig az Nmr. 2. számú melléklet II. Rész „I. Alapellátások” cím 2.1. pontjában a kisgyermeknevelő munkakörnél meghatározott képesítések valamelyikével.

A gyerekháznak az Nmr. 5/C. § (1) bekezdése alapján meg felelnie a létesítési, használati és üzemeltetési tűzvédelmi előírásoknak. Biztosítani kell legalább egy, felnőttek és gyermekek fogadására egyaránt alkalmas fogadóhelyiséget, legalább egy, 25 négyzetméteres, természetes fénnel megvilágított játszószobát, legalább egy, fejlesztő foglalkozások megtartására, a szülőkkel való beszélgetésre, csoportmegbeszélésre alkalmas helyiséget, egy fürdőszobát, gyerekfürdetésre alkalmas káddal vagy zuhanyzóval, mosógéppel, kézmosóval és ruhaszárító eszközzel felszerelve, WC-vel felszerelve (felnőtt és gyermek). Legalább egy teakonyhát, tűzhellyel, hűtőszekrénnel, kenyérpíróval, vízforralóval, előkészítő konyhalappal vagy asztallal felszerelve, legalább kettő személyi számítógépet, melyek közül az egyik a Biztos Kezdet Gyerekház foglalkoztatottainak, a másik a szülők rendelkezésére áll. Lehetőség szerint konyhakert művelésére alkalmas területet és babakocsi tárolására alkalmas fedett helyet. A játszószobában biztosítani kell egy könnyen kialakítható, puha és könnyen tisztán tartható játszó-mászó felületet, nyitott, a gyermekek számára hozzáférhető magasságú polcokat és rajtuk elhelyezett játékokat, könyves sarkot polccal és alacsony ülőalkalmatossággal, és pihenésre, alvásra alkalmas pihenőhelyet könnyű matracokkal és takaróval.

Egyéb fontos jogszabályok

Ahhoz, hogy egy szervezet a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények és hálózatok hatósági nyilvántartásáról és ellenőrzéséről szóló 369/2013. (X. 24.) Korm. rendelet (továbbiakban: Sznyr.) alapján a gyermekjóléti szolgáltató tevékenységét megkezdhesse, szükséges elektronikus úton – a szolgáltatói nyilvántartást vezető szerv elektronikus felületén (2. §) – kérelmet benyújtania a szolgáltató nyilvántartásba történő bejegyzéshez. Ehhez az 5. melléklet szerinti iratokat szükséges csatolni (18. § (2) bekezdés).

Az elektronikus felületen történő adatrögzítésre azon – fenntartó által kijelölt – ügyfélkapu belépési jogosultsággal rendelkező személy vagy személyek jogosultak, akik a szolgáltatói nyilvántartási rendszer felületén belül regisztráltak (16. § (2a) bekezdés). A kérelmet engedélyesenként szükséges benyújtani és a szolgáltatási nyilvántartásba történő bejegyzés is engedélyesenként történik. A szolgáltatás csak a bejegyzés jogerőre emelkedésének időpontjától kezdődően működtethető (8. § (1) bekezdés). A bejegyzést követően az engedélyes rendelkezni fog ágazati azonosítóval, amely az engedélyes egyedi azonosítója. Az ágazati azonosítót az engedélyes bejegyzése során a működést engedélyező szervezet képi és adja ki a bejegyzésre irányuló jelzését követő öt napon belül.

A bejegyzés hatályba lépését követően a fenntartónak továbbra is szükséges nyomon követnie az engedélyesnél felmerült változásokat, és azokat határidőn belül szükséges 15 napon bejelenteni a szolgáltató székhelye szerinti működést engedélyező szervnek, szintén elektronikus úton (23. § (1) bekezdés).

Kommentár

Ajánlott irodalom

<http://njt.hu>

Jegyzet

[illegible]

Konfliktuskezelés a Gyerekházakban

Az intézményekben lévő vagy az intézmények működésével összefüggő konfliktusok minden bizonnyal egyidősek az emberi közösségek létrejöttével. Állítható, hogy intézmény – amelyben különféle felfogású, élethelyzetű emberek együttese van jelen – nem létezik konfliktus nélkül. A kérdés az, hogyan, milyen eszközökkel, módszerekkel lehet ezeknek a számát csökkenteni, visszaszorítani. A Gyerekházak esetében – szemben más, pl. a köznevelési rendszerben található intézményekkel – szerencsésebb a helyzet abból a szempontból, hogy itt a csekély számú munkatárs miatt a belső konfliktusok száma minimalizálható, s talán egyszerűbben kezelhető.

A nagyobb problémát a családok jelentik, akikkel szemben számos szabályt (pl. a házirend betartását vagy a ház nyitva tartására vonatkozó szabályt) kell érvényesíteni a ház eredményes és hatékony működtetése érdekében. Ez sok esetben konfliktusok forrásává válhat. Nem egyszerű a munkatársak feladata akkor sem, amikor a családok közötti egyenetlenséget kell felszámolni.

Egy szakmai vezetők számára készült kérdőívben azt a kérdést tettük fel, hogy milyen típusú továbbképzést javasolnának „kezdő” Gyerekház vezetők részére. Az egyik legmagasabb pontszámot a konfliktuskezelés, mediáció típusú programok kapták. Nyilvánvaló, hogy egy vezető számára szakmai portfóliójának lényeges elemét képezi a konfliktusok professzionális kezeléséhez szükséges kompetenciák birtoklása. Melyek lehetnek az erre irányuló kompetenciának a legfontosabb elemei? Alapvetően azt gondoljuk, hogy a sikeres konfliktuskezelésnek az egyik alapfeltételét a konfliktusban való személyes részvétel szabályainak ismerete képezi. Vegyük sorra ezeket!

1. Magam szerzem be azokat az információkat, amelyekre szükségem van, és amelyeket fontosnak tartok.
2. Az a fontos számomra, ami épp most történik, nem menekülök sem a múltba, sem a jövőbe.
3. Minden gondolatomat és érzésemet elmondom. A nyíltság fontos számomra.
4. Meghallgatom a másikat és megpróbálom megérteni, hogy mit gondol és mit érez. Megerősítem abban, hogy megértettem őt, vagy kérdést teszek föl.
5. Világosan elkülönítem a saját véleményemet mások véleményétől. Nem beszélek a többiek nevében, kivéve, ha erre megbízásom van.
6. Hagyom, hogy a másik is más legyen.
7. Ahol szükséges, mondanivalómat kiegészítem az azzal összefüggő háttér-információkkal, rámutatok az összefüggésekre.
8. A megfigyeléseim fontosak számomra, nem vonok le túl korán végkövetkeztetéseket. Nem általánosítok.
9. A beszélgetésben tárgyyszerűen, a kapcsolatoknak megfelelően veszek részt.
10. Szóvá teszem a felek kommunikációjában észlelhető zavarokat, problémákat.

„A konfliktusok esetében néhány olyan módszer alkalmazása lehet a segítségünkre, amelyek a konfliktusok tematikájától, mélységétől, prevenció típusaitól függetlenül pozitív irányú hatást tudnak gyakorolni a kialakult problémahelyzetekre.

Ilyen az 'értő figyelem' és az 'én-üzenetek' hatékony kommunikációs alkalmazása. A hatékony kommunikáció segítségével segíthetünk a már kialakult konfrontációs helyzeteket kezelni, az újakat megelőzni. Ez segítségünkre lehet nem csak a Gyerekház munka során felmerülő feladatok megoldásában, hanem azokon kívül is.

Meglátásom és tapasztalataim alapján a felmerült konfliktusok megoldása érdekében a 'win-win' stratégia alkalmazása vált be a legjobban. Ezért a dolgozók közötti konfliktus megoldása esetében a következő lépéseket alkalmazom:

1. A probléma megfogalmazása, az igények feltérképezése
2. Ötletgyűjtés
3. A javaslatok értékelése
4. A mindkét fél számára elfogadható megoldás kiválasztása
5. A megoldás végrehajtása
6. A megoldás értékelése

Fontos minden esetben a közös érdekek hangsúlyozása, amit a Biztos Kezdet Gyerekház eredményes működése tud biztosítani. Éppen ezért fontos közössé tenni a működésre vonatkozó sikereket is, a kapott támogatás hangsúlyozásával.

Erre egy példa. Célszerű meghívni a helyi döntéshozókat, együttműködő partnereket, képviselő-testületi tagokat a Gyerekház által szervezett rendezvényekre, hogy bepillantást nyerhessenek abba a szakmai munkába, amely az intézményben történik – ezáltal kovácsolódva közös és elérhető élménnyé mindenki számára.

„Gyerekházunkban szerencsére nem sok konfliktus, vita történt ez idáig. Legjellemzőbb, amikor két szülő kerül nézeteltérésbe egymással. Ilyenkor megpróbálom Őket megnyugtatni, mindkettőjüket meghallgatni, és rávilágítani arra, hogy van-e értelme annak, hogy egymásnak ugrottak. Ha igen, akkor próbáljuk közös megbeszéléssel megoldani, a konfliktus témájától függően. Volt olyan eset, amikor két szülő vitatkozásánál az egyik szülő fölismerte, hogy Ő hibázott és túlreagálta a dolgot, ezért bocsánatot kért a másik szülőtől. Számomra fontos, hogy a különböző konfliktusokban Én higgadt, türelmes maradjak, hiszen ezt kell közvetítenem a szembenálló szülőknek, vagy éppen kollégáknak. Ha látják, hogy nyugodtan, türelmesen kezelem, és nem kezdek el az Ő hangnembükben beszélni, ettől megnyugszanak és reakciójuk megváltozik. Volt olyan eset, hogy a konfliktus elején még azt hittem megverekszenek egymással, pár perc múlva már „együtt röhögünk”. A konfliktusok általában a gyerekek viselkedéséből és a szülők egymás közötti rivalizálásából fakad. A másik fajta konfliktus, ami nálunk előfordult, a munkatárs és szülő szembenállása. Volt olyan eset, amikor a kollégánő rászólt a szülőre, hogy figyeljen a gyerekekre, amit a szülő nehezményezett. Leültünk hárman és megbeszéltük, emlékeztetve a szülőt a Gyerekház szabályaira. Nagyon nehéz körülmények között élő családokkal foglalkozunk, sok problémát cipelnek, sokszor nem is tudnak elvonatkoztatni az otthoni problémától. Ezért van olyan, ha szükség van rá, hogy kettesben leülök a szülővel, és hagyom, hogy beszéljen, öntse ki a szívét, talán találunk közös megoldást, amitől megnyugszik. De már az is megnyugtatja, ha valaki meghallgatja, és együtt érez vele.”

Kommentár

A konfliktus olyan ütközés, amely mögött igények, szándékok, vágyak, törekvések, érdekek, szükségletek, nézetek, vélemények, értékek szembenállása húzódik meg. Maga a szó ma már lényegesen többet jelöl, mint az eredeti (latin confliġo összevet – fegyveresen –, össze-csap, megütközik, perlekedik) kifejezés.

A konfliktusok típusai, szintjei:

- *Interpszichikus konfliktusok:*
A személynek egymással összeegyeztethetetlen, egymást kölcsönösen kizáró célok, viselkedésmódok, cselekvések között kell választania (szerepkonfliktus).
- *Interperszonális konfliktusok*
Az ilyen jellegű konfliktusok személyek és személyes kapcsolatban levő, egymással interakcióba kerülő csoportok között alakulnak ki.
- *Társadalmi konfliktusok*

Ajánlott irodalom

A családon belüli erőszak: Megelőzés, kezelés, ártalomcsökkentés. Szerkesztette.: Révész Magda. Ifjúsági, Családügyi, Szociális és Esélyegyenlőségi Minisztérium, Bp., 2006.

Az agresszió világa. Szerkesztette: Hárđi István. Medicina Kiadó, Bp., 2000.

Dr. Buda Mariann: Tehetünk ellene? – A gyermeki agresszió. Dinasztia Tankönyvkiadó, Bp., 2005.

Herczog Mária: Gyermekbántalmazás. Complex Kiadó, Bp., 2007.

Konfliktuskezelési szöveggyűjtemény. Szerkesztette: Dr. Szekszárdi Júlia. Bp., 1996.

Dr. Szekszárdi Júlia: Konfliktuspedagógiai szöveggyűjtemény. Veszprémi Egyetemi Kiadó, Veszprém, 1994.

Dr. Szekszárdi Júlia: Konfliktusok pedagógiája. Veszprémi Egyetemi Kiadó, Veszprém, 2002.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Közösségépítő Programok a Gyerekházakban

Egy közösség – valódi, működőképes *közösséggé* – fejlődése sok időt, türelmet, munkát igénylő feladat. Alapja csakis az az organikus fejlődés lehet, amit a közösség tagjai maguk „izzadnak ki”, mindennapi együttlétük során. A közösségfejlesztés ma már elfogadott szakma hazánkban is, elsősorban településszintű fejlesztési projektekben és jobbra felnőtt közösségeket érintő helyzetekben, de a szakmai látószög és sok metodikai eljárás jól hasznosítható iskolai keretek között is.

A közösségfogalmat mi a hétköznapi formájában használjuk, azaz, valahogy így: *a közösség az egymással tartósan együttműködő személyek érdek- és értékalapú, belátható méretű csoportja*. E meghatározás rugalmasságát persze értenynek is, fogyatékoságnak is tekinthetjük. Nem biztos, hogy valamennyien ugyanarra az időtartamra, tevékenységcsoportra és nagyságrendre gondolunk a tartós együttműködés és belátható méret fogalmak értelmezésekor. De ez nem is baj, hiszen nagyon sokfajta közösséggel találkozhatunk szűkebb-tágabb környezetünkben. Elég, ha itt megállapodunk abban, hogy az együttműködés *rendszeres kommunikációt és sokoldalú interakciót* jelent, ami az egyet nem értést, vitát, konfliktusos viszonyt ugyanúgy magában foglalja, mint a szívélyes egyetértést, a segítségnyújtást, a termékeny kooperációt. Ahogyan az például egy normális családban tapasztalható. Hiszen éppen a tartósság az, ami megkülönbözteti a fenti viszonyokat az alkalmi, véletlenszerű érintkezésektől.

A *belátható méret* már nehezebben megfogható, hiszen mi, emberi lények nagyon jelentősen különbözünk egymástól nyitottság-zártság tekintetében a társadalmi kapcsolatokban. Ezért elég, ha a fenti szövegösszefüggésben értelmezzük a dolgot, vagyis, ha akkora kört rajzolunk magunk köré, amelynek határain belül még személyesen ismerjük egymást. Így a két-három fős csoporttól (elemi család, barátság, szerelem) a helyi közösségig (falu, kisváros, lakótelep) nyújtózkodhatunk fogalmi erőlködés nélkül. Ezenkívül vannak absztrakt, eszmei, szimbolikus, virtuális közösségek, amelyek lehetnek nagyon is létezők és fontosak számunkra (haza, nemzet, emberiség stb.), csak jelenlegi tárgyunk (a közösségfejlesztés elmélete és gyakorlata) szempontjából foglalkozunk most ezekkel kevesebbet.

Végül marad az *érdek- és érték-közösség*, mint *differentia specifica*. Valójában ez a legfontosabb eleme a definíciónak. A közös érdek rendkívül fontos erőforrása a közösségi aktivitásnak. Az értékazonosság messze túlmutat a partikuláris érdekeken, mivel egy nagyobb közösség nembeli értékeit tartja irányadónak.

Biharkeresztes „Süssünk, süssünk valamit”	
Gyerekház neve település neve	Szakterületi/beavatkozási területként besorolása
Nefelejcs Biztos Kezdet Gyerekház	Kulcskifejezések Biztos Kezdet Gyerekház bevonás szülői kompetenciafejlesztés közösségfejlesztés korai képességgondozás
A közösségfejlesztő program leírása	
„Beszélgetések alkalmával a Gyerekházba járó anyukák elmondták, hogy ritkán szoktak otthon süteményeket készíteni, akkor is a gyerekek nélkül, mert mindenbe belenyúlunk, lassabb a munka, ezért inkább a boltból vásárolják meg. Sajnos több család nem tudja az alapanyagokat megvásárolni, nincsenek megfelelő konyhai eszközeik. Mivel a Gyerekházban ezek adottak, itt elkészíthetik az előző héten már általuk kiválasztott recepteket. Célunk az volt, hogy ezek az alkalmak összehozzák a családokat, a közös alkotás és együttléti örömein kívül sok új tapasztalatot nyújtsanak, de ne csak a szülőknek, hanem a kisgyermeknek is, hisz a gyermekek is látják, megtapasztalják az elkészítés fázisait, új anyagokkal ismerkednek meg. Célunk a tapasztalati úton való tanulás lehetőségének biztosítása volt, így a gyermek is gyúr, szaggat, nyújt, ízelet, tapint, ami által a szem-kéz koordinációja is fejlődik. Kisgyermekkorban kívánjuk lefektetni az egészséges táplálkozás alapjait, hiszen az ilyenkor kialakuló étkezési szokások akár az egész felnőttkort meghatározhatják. Mindezekon túl pedig a sütés, főzés nemcsak az ételkészítésnek, hanem a tanulásnak, a hagyományok átadásának és a meghitt beszélgetéseknek az ideje is. A sütések alkalmával célunk volt azt is elérni, hogy a szülők megtapasztalják, hogy az otthon elkészített sütemény olcsóbb és finomabb, mint a bolti, s a gyerekével való közös „alkotás” még szorosabbá fűzi kapcsolatukat. A Gyerekházba járó kisgyermekes anyukák örömmel fogadták kezdeményezésünket, hogy péntekenként „sütős” napot tartunk. Szerettük volna elérni, hogy programunkon ne csak a jelenleg Gyerekházunkba járó családok vegyenek részt, hanem azok is, akik még nem jártak nálunk. Ennek érdekében személyes meghívással és a Gyerekház közösségi oldalán való tájékoztatással hirdetjük programunkat. A pénteki napokon lét-	

számtól függetlenül biztosított a családok számára a sütés lehetősége, amelyet jellemzően előre megtervezünk a szülőkkel közösen.

A receptek kiválasztása a szülőkkel együtt történik, melyeket próbálunk minél változatosabban összeállítani. Jövőbeni tervünk a nemzetek ételeit is elkészíteni, roma és román anyukák segítségével. Mivel a nagyszülők bevonására is nagy hangsúlyt helyezünk, őket is meghívjuk ezekre a napokra is, hisz így generációk együtt tölthetnek el egy kellemes napot, s tapasztalataikat megoszthatják a jelenlévőkkel.

A sütemények elkészítése nem csak a konyhában zajlik, sőt az alapanyagok összegyűjtése, szagztatása mindig a játszószobában történik, így a kisgyermek és édesanyja folyamatosan együtt lehet és részese lehet az elkészítés minden fázisának. A sütemény csak a sütőtérbe helyezésekor kerül ki a konyhába. Szigorúan felnőtt jelenlétében megnezzük azt is, hogyan sül a sütemény. Az alapanyagok vásárlása a Gyerekház munkatársával és általában egy-két szülő bevonásával történik. A szülők szívesen hoznak általuk készített befőttet, lekvárokat, diót és gyümölcsöket, így gyakran az alapanyagok megvásárlása nem jár nagy anyagi kiadással. A gyerekek rendszeresen és nagy örömmel vesznek részt ezeken a napokon, de természetesen ők leginkább játszani szeretnek. A munkatársak közül egy fő mindig a játzó gyerekekkel foglalkozik, de mindig van olyan anyuka is, aki besegít. Ilyenkor általában mondókákat mondtunk, báboztunk és énekeltünk. A kész sütitet közösen fogyasztják el a családok, de mindig jut kóstoló az otthoni családtagoknak is. Az elkészített süti receptjei belekerülnek egy füzetbe, így bármikor újra elővehetők. A receptek gyakran cserélődnek, többen kérik, hogy másoljuk le őket, mert otthon a családjuknak is el szeretnék készíteni."

Gemze „Futrinka bábszínház a Gyerekházban”	
Gyerekház neve település neve	Szakterületi/beavatkozási területként besorolása
Játék-vár Biztos Kezdet Gyerekház	Kulcskifejezések Biztos Kezdet Gyerekház korai képességgondozás szülői kompetenciafejlesztés közösségfejlesztés
A közösségfejlesztő program leírása	
„Gemze a Vásárosnaményi Kistérség egyik kistélepülése, ahol nagyon kevés a <i>kulturális program</i>, különösen a gyerekek számára. A családok <i>nem jutnak el kulturális rendezvényekre</i>, mert erre sem anyagi forrásuk, sem egyéb feltételük (pl. autójuk) sincs.	

A bábszínház megszervezésével *lehetőséget teremtünk* mind a gyermekek és mind a szülők számára egy ilyen program megélésére. A Gyerekházat látogató szülők nagy része halmozottan hátrányos helyzetű, napi anyagi gondokkal küzdenek, sok gyermeket nevelnek és többnyire fiatalok. Szeretik a programokat, szívesen bekapcsolódnak mindenféle programba. Az volt a célunk, hogy legyen biztosított a gyerek és a szülők számára olyan kulturális élmény, mely kimozdítja őket a hétköznapiokból és közben történjen meg a gyerekek képességeinek fejlesztése, ismereteik bővítése.

Fontos, hogy a szülők ismerjék meg az „alkotás” folyamatát a tervezéstől a megvalósításig, és legyen lehetőségük kreativitásuk, ügyességük megélésére, kibontakoztatására. Végül pedig a közös készülődés és élmény legyen közösségformáló erő, alkalom a feltöltődésre.

A szülőkkel közösen megbeszéltük, hogy bábszínházat csinálunk, a gyerekeket is bevontuk a felkészülésbe. A bábszínház nevét a Gyerekház dolgozóival közösen találtuk ki, mivel egy kis utcában helyezkedik el a Gyerekház, ezért kapta a Futrinka utca nevet. A projekt informatikusa segített a Futrinka utca zenéjét elkészíteni nyitó és záró részként. A bábelőadás témájának az állatos mondókákat választottam, mivel a szülők sem ismernek mondókákat, és a gyerekek pedig ezáltal ismerkedhettek meg az állatokkal. A szülőkkel együtt tanultuk a mondókákat, minden szülőnek kinyomtattuk a szöveget és naponta gyakoroltuk. A bábelőadás címe: Falusi hangverseny. Felvonultattuk a baromfiudvar minden lakóját. A díszletet és a bábokat, a paravánt a szülőkkel közösen készítettük el, erősítve a csoportkohéziót. Mindenki nagyon élvezte a közös munkát. A paravánt, amely kartonból készült el, a szülők saját rajzaikkal díszítették fel. A bábok anyaga papír és hurkapálca volt. Megrajzoltuk és utána kifestettük az állatfigurákat, hurkapálcikára felragasztottuk. Mivel erre plusz pénzünk nem volt, mindent abból készítettünk, ami adott volt a Gyerekházban.

A bábelőadásnak kitűztük a napját, és meghívóval értesítettünk minden Gyerekház-as családot. Ünnepi keretet teremtettünk, a kisgyermekek is ünnepi ruhával készültek az előadásra. A bábozást a Gyerekház vezető és az egyik munkatárs végezte, közben a szülőkkel együtt énekeltünk és mondókákat szavaltunk. A szülők a nézők sorai között segítettek az előadást, mivel a kisgyermekekre is közben figyelni kellett. Az előadás hétköznapi egy délelőtti tartottuk meg, és utána a tízórai is kicsit ünnepélyesebb volt”.

Gemzse „Családi nap: szalonnasütés”	
Gyerekház neve település neve	Szakterületi/beavatkozási területként besorolása
Játék-vár Biztos Kezdet Gyerekház	Kulcskifejezések Biztos Kezdet Gyerekház bevonás közösségfejlesztés
A közösségfejlesztő program leírása	
„Családi napot szerveztünk a településen a 0-3 éves korú kisgyermeket nevelő szülők számára. A Gyerekház dolgozóival közösen megbeszéltük, hogy egy szalonnasütés vonzó program lehetne. Kitértünk az idejéről, mely hétköznapra esett, ezért megkértem a polgármestert, hogy a közmunkás apukákat engedje el aznap délelőttre. A probléma az volt, hogy az édesapák a Gyerekházat nem látogatták, mert vagy közmunkában, vagy időnyomukában dolgoztak. Ezért szerveztünk egy olyan programot, ahol ők is megjelenhettek és könnyen bevonhatóvá váltak a programba. A családi napot úgy terveztük el, hogy az édesapák gondoskodtak a nyársokról és ők fogják majd sütni a szalonnát a gyerekeknek és a családnak. A Gyerekházban csak a 0-3 éves korú gyermekek vannak jelen, de igény jelentkezett arra is, hogy együtt, az egész család, a nagyobb gyerekekkel is részt vehessenek programokon. Néhány családot még nem tudtunk bevonni, ezért őket is megcéloltuk, és azokat a családokat is meghívtuk a családi napra, akik még soha nem jártak a Gyerekházban. A rendezvénnel az volt az alapvető célunk, hogy – történjen meg a Gyerekházat még nem látogató szülők bevonása, a Gyerekház tevékenységének, működésének megismertetése, valamint – a már Gyerekházban családok számára legyen lehetőség egy közös családi program megélésére, legyen pozitívabb az apák viszonyulása a Gyerekházhoz. Összeírtuk a családok számát, azokat, akik 0-3 éves korú gyermekeket nevelnek. Szép meghívókat készítettünk minden család részére. Személyesen felkerestük a családokat és közben felmértük, hogy kik azok, akik szeretnék részt venni a családi napon. A település vezetője felajánlotta, hogy biztosít számunkra közmunkásokat és tűzifát. A helyszín a település volt TSZ irodájának az udvara lett, ez jelenleg a település közösségi színtere. A Gyerekház dolgozóival felmértük, hogy mennyi zöldségre, szalonnára és kenyérré lesz szükség, majd mindezeket előre megrendeltük a helyi boltostól. Reggel ko-	

rábban jöttünk dolgozni és minden család részére *előkészítettük* a zöldségeket kiadagolva, lefóliázva, kaptak hozzá 1 kg kenyeret és egy üveg üdítőt családonként, amit a Gyerekház finanszírozott. Az *apukák nyársat hoztak* magukkal és ők sütötték a családnak a szalonnát, tüzet raktak stb. Volt, hogy egy-két család összefogott és együtt sütötték a szalonnát. A *Gyerekház dolgozói folyamatosan figyeltek* a családokra, nézték, kinek mire van szüksége.

A családi napot ugráló vár és arcfestés egészített ki, amit a Máltai Szeretetszolgálat munkatársai biztosítottak. A megjelent családok minden tagja részt vett a programon és nagy örömeinkre voltak új családok is, akik még korábban nem jártak a Gyerekházban. A program 9 órától kezdődött és 12 óráig tartott.”

Gerényes „Hajápolás a Gyerekházban”

Gyerekház neve	Szakterületi/beavatkozási területként besorolása
település neve	
Gerényes Biztos Kezdet Gyerekház	Kulcskifejezések Biztos Kezdet Gyerekház egészségügy

A közösségfejlesztő program leírása

„A Gerényesi Biztos Kezdet Gyerekház a Dunántúlon 5 éve működik. A kezdetekben a családok bevonásának egyik hatékony eszköze volt a fodrász, mint szolgáltatás, mivel a pár százelekes *településen mind a mai napig nem működik fodrászat*. E szolgáltatás híján az emberek vagy maguk gondoskodtak a hajuk ápolásáról vagy családon belül oldották meg. A szomszédos településekre való utazást csak kevesen tudták megoldani egy-egy hajvágás vagy egyéb frizura miatt. A vonzó szolgáltatás elérte célját, azóta is magas a Gyerekház látogatottsága és mivel *fodrász még mindig csak a Gyerekházba jár*, a családok maximálisan ki is használják a lehetőséget. Sajnos a Gyerekház látogatói között gyakori *probléma volt a hajtetvesség*. Nemcsak a szülők, a gyerekek és a nagyobb testvérek, egyéb családtagok is sokszor szenvednek a kis élősködőktől. A tetvesedés mértéke hullámzó: hol gyengébben, hol erősebben jelenik meg, ilyenkor nem marad ki belőle az óvoda, iskola, és a Gyerekház sem. A probléma kezelésére segítségül hívtuk a helyi védőnőt, aki részletesen tájékoztatta a családokat a tetvesség kezelésének módjairól és lehetőségeiről, melyeket gyakorlatban többször is bemutatott, rendszerint egy-egy fodrászszolgáltatást megelőzően. Így igyekeztünk közösen a *védőnővel kialakítani a családoknál az igényességet, a higiénés szokások alakításával*. A diszkrét, és mégis hatásos megoldást a nagyjából negyedévente igénybe vett fodrászszolgáltatás jelentette és jelenti ma is.

Szeretnénk elérni a tudatos odafigyelést és természetesen végső soron a fejtetvesség megszűnését.

Célunk, hogy *a szülőkhben kialakuljon a hajápolás igénye önmaguk és családjuk tekintetében.*

Fontos, hogy a tudatos védekezés egész éven át tartson, amire a fodrász negyedévenkénti megjelenése ráerősít, hiszen nem szívesen jelennek meg tetvesen a családok a fodrásznál. A szolgáltatás ingyenes, a Gyerekház fizeti, aminek az volt a célja, hogy minél több családnál kialakuljon az igénye a tiszta rendezett külsőnek, hajnak. A rövidre nyírt hajat sokkal könnyebb gondozni, a serkéket kifésülni belőle, átnézni, ezért a fodrász nemcsak azért hasznos, mert csinos frizurát készít gyerekeknek, szülőnek egyaránt, hanem azért is, mert utána könnyebb a hajat karban tartani, felügynelni, tisztán tartani.

A fodrász *szolgáltatás ingyenessége* alapján is vonzó volt egy olyan faluban, ahol helyben nincs fodrász. Az anyukák örömmel fogadták a lehetőséget, de ezért tenniük is kellett, tanulni, együttműködni. *A fodrász is, a védőnő is tartott előadást a hajtetvességről, a tetűirtó szerek használatáról.* Fontos volt, hogy a Gyerekházban erről nyíltan tudjunk beszélni, nevén nevezzük, mi a gond és együtt nézzünk szembe a közös problémával, mert csak ezután tudtunk fellépni ellene. A Gyerekház szerzett be *speciális sűrűfogú fésűt és többféle irtószert, amit azóta is ingyen biztosítunk a szülőkhnek.* A vonzó szolgáltatás (a fodrászat) igénybevételére a szülőkh részéről komoly rákészülés figyelhető meg a megelőzés terén. Mivel nem elég a fodrász érkezése előtt két nappal nekiesni az elhanyagolt hajnak, hanem állandóan figyelni kell rá, ezért a folyamatos tudatos odafigyelés a legnagyobb dolog, amit közösen elértünk.

A fodrász a Gyerekházban előre kihirdetett időpontban negyedévente egy alkalommal jár a Gyerekházba. A védőnőkh a gyermekintézményekkel való aktív kapcsolatának köszönhetően az óvodában, vagy iskolában felbukkanó tetvesség esetén minden alkalommal beszél a szülőkhkel és megosztja jó tanácsait a megelőzés érdekében. Probléma esetén segít annak kezelésében is a Gyerekházzal együttműködve. Tervezetten negyedévente kerül sor a védőnő részéről ilyen jellegű tanácsadásra, de ha a helyzet úgy adódik, hogy egy-egy család elkapja, akkor azonnali segítségnyújtásra is van lehetőség."

Jánkmajtis
„Hozd el, ha van, vidd el, ha kell”

Gyerekház neve	Szakterületi/beavatkozási területként besorolása
település neve	
Manókuckó Biztos Kezdet Gyerekház	Kulcskifejezések Biztos Kezdet Gyerekház egészségügy szülői kompetenciafejlesztés

A közösségfejlesztő program leírása

„Különböző státuszú, így mélyszegénységben élő családok látogatják a Gyerekházat, mégis nagyon fontos, hogy ők is *megélhessék, hogy tudnak segíteni másokon*, illetve, hogy megtanulják, hogy *milyen lehetőségeik vannak az együttműködésben*.

A gyerekek ruháztatása főleg 0-3 éves korban nagy befektetést igényel, mivel *a kicsik gyorsan nőnek és váltanak méreteket, így a kisruháknak sok esetben nincs idejük elhasználdni*, viszont így mindenki ugyanabban a helyzetben van, hogy szüksége is van mindig új dolgokra, de hozni is tud már kinőtt darabokat. Ennek a *közös felismerése* indította útjára az alábbi kezdeményezést, amelynek a következők voltak a céljai:

- a gyerekek számára megfelelő mennyiségű és minőségű ruhanemű biztosítása;
- a szülők részéről annak *megélése, hogy kölcsönösen tudnak segíteni másokon*;
- hogy megtanulják, hogy *milyen lehetőségeik vannak az együttműködésben*;
- *közös szabályok* kialakításának megtanulása, az egyéni felelősség érzésének megélése; az egy *közösséghez való tartozás* élményének megélése.

A mindennapos Gyerekházasi beszélgetések során, főleg az újszülöttek érkezése kapcsán felmerült, hogy szinte mindenkinek vannak otthon elfekvőben olyan babaruhái, amit már nem használnak, vagy éppen már kinőtték stb. Kicsiben *elkezdtek egymás között cserélgetni az anyukák* konkrét kérésekre reagálva és *néha megmaradt a hozott ruha*, mert nem lett jó mégsem. *Így merült fel, hogy legyen ennek egy helye a házban*, ahová bárki leteheti, ha hozott valamit és bárki bármikor megnézheti, ha valamire szüksége van.

Átbeszélték együtt a „szabályokat”, illetve egy részét ők maguk hozták meg, pl., hogy előtte mossa ki mindenki itt a házban, amit a közösbe szánt.

Megfogalmazták, hogy nem turkálót akarnak, hanem tartsanak rendet, szortírozzák szét és mindig hajtogassa vissza mindenki, amit megnézett.

Közben fogalmazódott meg, hogy csak ép, használható ruhaneműk kerülnek ki a polcokra. *A kilukadt, de még javítható ruhácskákat együtt megvarrják, foltozzák, ezért délután összejönnek varrni, ha összegyűlik egy nagyobb adag javítani való.*

A Gyerekház ad helyet a fogadó helyiségben a behozott kisruhák tárolására és előtte a mosási lehetőségre, de *a munkatársak aktívan nem vesznek részt* a gyerekruhák fogadásában, tisztításában, hajtogatásában, szelektálásában, a folyamat szabályozásában, hanem *ez az anyukákra van bízva*. Maga a fogadóhelyiség alkalmas arra, hogy mindenki letehesse, elrendezhesse, amit hozott, illetve alkalma van diszkréten változtatni, próbálni, ha valamire szüksége lenne a kint lévő gyerekruhák közül.”

Csökölly, Kadarkút, Kaposszerdahely
„Szakmaközi-szakmai műhelysorozat a Gyerekházak településén dolgozó szakemberek részére”

Gyerekház neve	Szakterületi/beavatkozási területként besorolása
település neve	
Cseperedő-, Csupaszív-, "Csiripelő" Biztos Kezdet Gyerekház	Kulcskifejezések Biztos Kezdet Gyerekház szakmaközi együttműködés

A közösségfejlesztő program leírása

„A kistérségben tapasztalható, hogy a szociális, a köznevelési és egészségügyi területen szolgáltatást nyújtók munkáját nehezítik a hiányos tárgyi és humánfeltételek, az alulfinanszírozottság, a túlterheltség, szakmai támogatottság hiánya. A szolgáltatások és tevékenységek racionalizálását, fejlesztését, *programok/szolgáltatások megvalósítását nehezítheti a szakterületek együttműködési, forrás és koordinációs hiánya, szakmai rivalizálás, ellenérdekeltség*. Mindezek a hátrányos helyzetű települések szakembereinek kiegészéhez vezettek, így szakmai összefogásukra, önszerveződésükre esély sincs.

Mivel a *Biztos Kezdet Gyerekházak településein kiemelten fontos az egészségügyi, szociális és köznevelési szakemberek együttműködése, tapasztalataik megosztása, szakmai hálózat kiépítése és működtetése* a Biztos Kezdet szakmai célok, a hatékony szolgáltatások megvalósítása, a szakmai párhuzamosságok elkerülése, a hátrányos helyzetű családok felzárkózásának segítése, ezért kiemelten fontos olyan fórumok létrehozása, ami elősegíti a szakemberek közelhozását egymáshoz.

A szakmaközi-szakmai műhelyek szervezésének *fő célja a gyermekek, fiatalok és családjaik érdekében működő intézmények és szolgáltatások munkatársainak támogatása.*

A cél az volt, hogy a különböző szakmák képviselői *beszéljék meg* a területükön jelentkező problémákat, eseteket, kapjanak teret a helyi szakembereknek az *együttgondolkodásra, tevékenységek összehangolására, jó gyakorlatok megismerésére*.

A 3 szakterület és a Gyerekházak *munkájának összehangolása és egymás hatásfokának növelése*, az eredményesség a hátrányos helyzetű családok minél hatékonyabb megsegítése érdekében fontossá vált minél több 0-3 éves korú gyermeket nevelő *család bevonása a Gyerekházba* a családgondozók, védőnők és az óvónők együttműködésével.

A Biztos Kezdet Gyerekházak munkatársaival együtt, *személyesen kerestük meg és kértük fel előadások megtartására a Gyerekházak településein dolgozó óvónőket, családgondozókat és védőnőket*, annak érdekében, hogy hatékonyabb legyen a különböző szakterületek szakemberei között az együttműködés. Mind a három településen, mind a három szakterület szakemberétől kértünk *egy 45 perces előadást a következő témákban*:

Köznevelési terület:

- Az óvodaérettség: mit tehetnek a szakemberek az óvodába kerülő gyerekek fejlesztéséért

Egészségügyi terület:

- 0-6 éves korú gyermekek gondozása, a családban
- Kommunikáció és együttműködés a kapcsolatrendszerben (Utak-tévtutak)

Szociális terület:

- Társadalmi deviancia
- Együttműködés a családokkal
- Esetmegbeszélések és tapasztalataik

Az előadások után a célcsoportnál felsorolt szakemberek *kötetlen beszélgetés formájában* mondhatták el véleményüket, tapasztalataikat, kereshették meg munkájukban azokat a pontokat, ahol segíthetik, kiegészíthetik egymás tevékenységét. A program-sorozat 3 helyszínen 3 x 3 szakmai műhelyből állt.”

Kállósején „Babakanál”	
Gyerekház neve település neve	Szakterületi/beavatkozási területként besorolása
Biztos Kezdet Törpicur Gyerekház	Kulcskifejezések Biztos Kezdet Gyerekház egészségügy szülői kompetenciafejlesztés
A közösségfejlesztő program leírása	
„Biztos Kezdet Gyerekházunk a Szakmai megvalósulási programját mindig az adott családokhoz igazítja. Az elmúlt időszakban a Gyerekházat rendszeresen látogató gyerekek életkorában tapasztaltunk nagyfokú változást. 2-3 éves korú gyerekek helyébe 4-5 hónapos babák léptek (2-3 évesek óvodába, bölcsődébe mentek). Foglalkozási terveinket, heti és havi programjainkat is az adott életkorokhoz igazítjuk. A Gyerekházat látogató családok különböző társadalmi rétegekből érkeznek. Roma és nem roma <i>családok együttesen vesznek részt mindennapi tevékenységeinken, programjainkon. Többségük fiatal (17-20 éves anyukák), gyermeknevelés területén tapasztalatlanok.</i> A kisgyermek, kisbabák életkoruknak <i>megfelelő táplálásában érzékeltünk nagyfokú hiányosságokat.</i> A szoptatni tudó anyukák a gyermek 1-1,5 éves koráig anyatejen táplálják, mellette elmarad a hozzátáplálás. Az elmúlt időszakokban ebből eredően találkoztunk <i>alultáplált kisgyermekkel</i> is a házban. Az anyukák többsége nem tudja, hogy a hozzátáplálást mikor, miként kell megvalósítani, alkalmaznia. A boltban kapható kész bébiételekre legtöbbjüknek nincs anyagi forrásuk, ezért azt az ételt kínálják fel a gyermek számára, amelyet családtagjaiknak főz ebédre/vacsorára, meleg étel hiányában száraz étellel etetik (kenyér, felvágott, péktermékek). A program megvalósítása során a következő célokat tűztük ki: 1. a szülők tanulják meg az életkoroknak megfelelő bébiétel/főzelékek készítését; 2. az anyatejes táplálás mellett 6 hónapos korban kezdődjön meg a hozzátáplálás; 3. alakuljanak ki a bébiételek/főzelékek elkészítése során a megfelelő higiénés szokások, legyenek világosak ezeknek az okai; 4. a szülők ismerjék meg és gyakorolják a konyhai eszközök rutinszerű használatát; 5. a főzés örömeinek megéreztetése; 6. a kompetenciaélmény, az „én” erejének megéreztetése – ő maga is meg tudja csinálni (szülői/anyai szerep erősítése); 7. a szülők ismerjék meg a bolti, kész bébiételek helyett a saját készítésű pépesített bababarátság étel készítését, 8. tudatosodjon, hogy a bébiételek, főzelékek készítése során mely dolgokra figyeljenek (fűszerek mellőzése, zöldségek, gyümölcsök feldolgozása, párolása, ennek okai)	

Babakanál programunk a téves és hiányos baba/kisgyermektáplálás hiányosságait próbálja javítani, korrigálni. Gyerekházunk tudatosan beépítette programjai közé a Babakanál programot, amit havi rendszerességgel valósítunk meg. A *szülők által behozott bevált receptek*, illetve a receptoldalak segítségével az idejáró korosztálynak megfelelően *próbálunk ki házi készítésű bébiételeket*. Ezt a *szülők együtt készítik el*, egymástól lesve el a technikákat. Az előkészületek közben beszélgetünk arról, hogy miért is fontos a változatos étrend kialakítása, a főzelékek fontossága. Az elkészült finomságokat a *Gyerekházban el is fogyaszthatják*, majd *a receptekkel együtt térhetnek haza*, hogy otthon is kipróbálhassák, s ezt nagyon gyakran meg is teszik.”

Kistelek „Kreatív Szülők Klubja”

Gyerekház neve	Szakterületi/beavatkozási területként besorolása
település neve	
Kipp-Kopp Biztos Kezdet Gyerekház	Kulcskifejezések Biztos Kezdet Gyerekház szülői kompetenciafejlesztés közösségfejlesztés

A közösségfejlesztő program leírása

„Látva, milyen jó érzéseket táplál a gyerekekkel való délelőtti barkácsolás a szülők körében, ez nyújtott ötletet egy szülői klub megszervezéséhez. A Kreatív Szülők Klubjában a szülők „kézműveskedhetnek”, barkácsolhatnak, kipróbálhatnak, megtapasztalhatnak új technikákat, ötleteket, megvalósulhatnak egyéni igényeik.

A Kreatív Szülők foglalkozásokon kezdetben a szülők túlságosan *önbizalomhiányosak* voltak, kishitűek magukkal szemben (én ezt nem tudom meg csinálni, nekem nincs kézügyességem...), de a foglalkozások témái nagyon is csábítóak voltak, jól előkészítettek, mindenki sikerélménnyel távozott, feltöltődve, büszkén, boldogan.

Az alkotás öröme és új technikák megismertetésén túl, a klub legfontosabb céljainak az alábbiakat határozhatjuk meg:

- a szülőkkel való személyes kapcsolat kialakítása, mélyítése;
- a szülők közti kapcsolat erősítése, elfogadás segítése;
- a csoportkohézió erősítése, fejlesztése;
- ismeretek, tapasztalatok szerzése;
- bizalmas, szeretetteljes légkör kialakítása;
- együttműködésre nevelés;

- önbizalom, önértékelés erősítése;
- közösségé Kovácsolódás elősegítése;
- népi hagyományok és szokások megismerése és fenntartása;
- az újrahasznosítás lehetőségének megismerése.

A Kreatív Szülők Klubját heti rendszerességgel, *délutánonként szervezzük*, ahol a szülők *gyerekszoba-dekorációt, készségfejlesztő játékokat készíthetnek*. Mialatt a szülő készít a gyermeknek, családnak valami szépet, addig a csoportszobában a *Gyerekház munkatárs figyel a gyerekekre*, játszhatnak, mondókáznak, énekelnek velük. Kezdetben nem is volt ez olyan könnyű, meg kellett szokni ezt a helyzetet, hiszen volt, aki kevésbé bízott benne, hogy gyermeke jól érezheti magát nélküle és a gyermeknek is meg kellett szoknia, hogy anya a szomszéd helyiségben van.

A *kezdeti időszak* foglalkozásain még nagyon bátortalanok voltak a szülők, egy-egy feladat láttán kétségbeestek, nagyon sokat kellett irányítani, bizonytalanok voltak saját ízlésükben, mereven kötődtek a mintadarabhoz. A foglalkozások *sok előkészületet* igényeltek (pl. mintadarab, alkotóelemek készítése), *pontos, határozott irányítást*, de a végeredmény mindig meggyőzte őket és motiválta újabb és újabb kihívások felé. Mindközben mindenki jó érzésekkel töltődött fel.

A *klub hangulata*, a szülők viszonya, a beszélgetések témája egészen *más, mint a délelőttök során*. Alkotások közben egyre jobban megismerték egymást, egyre jobb beszélgetések alakultak ki, egyre többet tudtak meg egymásról is, a légkör is egyre oldottabbá vált. *Az újonnan csatlakozó szülőket bíztatták, segítették a többiek*. Egyre inkább családiasá vált a légkör a Gyerekházban, bátrabban osztották meg velünk gondolataikat, ötleteiket is, mi pedig *segítettük a kivitelezést megoldásokkal*. Egy-egy dekoráció elkészítésénél a kezdeményezőbbek *felosztották a feladatokat maguk között* (ki mit csináljon) és így dolgoztak össze.

Sokféle technikával megismerkedhettek, próbálunk olyan ötleteket is adni, mint újrahasznosítás, mely nem igényel nagy beruházást, otthon is megtalálható és másképpen is felhasználható, mint eddig. *Az elmúlt öt év alatt nagyon sok szép, évszagnak megfelelő dekorációk, dísz tárgyak készültek gyerekszobába, az otthon díszítéséhez.*

A Kreatív Szülők Klubja lehetőséget adott arra is, hogy *egy-egy közösségi rendezvény előkészületét segítse*, így keltve fel az érdeklődést az iránt, például a *tombola tárgyak készítésével*, rendezvényeink egyik fénypontja a tombolahúzás, ahol minden gyermek nyer (egy – egy rendezvényünk átlagosan 60-70 fős). A tárgyak pedig szülői segítséggel készülnek, van, aki önállóan készíti, mások az előkészítői munkálatokban vesznek részt, mindezt óriási szeretettel és örömmel teszik, és a végén együtt izgulunk, ki mit nyer.

Gyerekházunkban igen népszerű még a *Márton-napi vásár* is, melyre számtalan portékával készülünk a szülőkkel együtt. Ugyanakkor lelkes előkészítő munka előzi meg a vásárt, varrunk, szabunk, horgolunk, festünk, ragasztunk, újrahasznosítunk. Az elkészült portékákat libatallérokért lehet megvenni, melyeket érkezéskor kapnak a családok.”

Mélykút „Szülők Kreatív Klubja”	
Gyerekház neve település neve	Szakterületi/beavatkozási területként besorolása
Bendegúz Biztos Kezdet Gyerekház	Kulcskifejezések Biztos Kezdet Gyerekház szülői kompetenciafejlesztés közösségfejlesztés
A közösségfejlesztő program leírása	
„A szülőkben is felmerült az igény, hogy megismerjenek, elsajátítsanak, kipróbáljanak olyan technikákat, ötleteket a kézműveskedés, ajándékkészítés és otthonszépítés terén, amelyeket később otthon is jól tudnak hasznosítani, illetve gyermekeikkel közösen élvezetes pillanatokat tudnak eltölteni. Sok szülő nem engedheti meg magának, hogy ajándékot vegyen hozzátartozójának vagy lakását díszítse egy oda illő papírmunkával. A foglalkozás alkalmával lehetőség nyílik megismerni a kézzel készült ajándékozás örömet. A megajándékozni kívánt félről való beszélgetés során kiderül, hogy mit is szeret, minek is örülne, vagyis a valódi igényeire próbálunk rávilágítani, illetve a lakásunkat, a gyerekszobát is egyedivé tudjuk tenni az általunk készített dekorációkkal. A Szülői kompetenciák erősítése egymás elfogadásán, egymástól való tanuláson keresztül, illetve közösségformáló élmény is. Fő cél a kézműves tevékenységen keresztül az önkifejezés, az önmegvalósítás lehetőségének felfedeztetése. A foglalkozásokat a komplexitásra való törekvés jellemezte, számos képességet, attitűdöt fejlesztettünk egyidejűleg. A foglalkozások során a szülők megismerkednek különböző kézműves tevékenységekkel, amelyek az adott hónap témájához, ünnepeihez kapcsolódnak, például tavasszal papírvirágok készítése, húsvétkor hagyományos tojásfestési technikák. Az együttes élmények segítenek a csoport közösséggé válásában. A résztvevők megismerkednek az elmúlt korok értékeivel. További céljai a programnak: – a kézügyesség, a technikai érzék, a tervező-teremtő fantázia fejlesztése, – önkifejezés, az önmegvalósítás lehetőségének felfedezése; – a manuális és a konstruáló képesség fejlesztése, az esztétikai élmény mélyítése; ismeretek nyújtása, melyek a tervezéstől a kész munkáig segítik az alkotómunka elvégzését, így segítve a tervszerű gondolkodást.	

A délelőtti foglalkozások aktív részét képezik a kézműves tevékenységek, amelyek elsődleges célja a gyermekek finom-motorikájának fejlesztése, különböző anyagokkal, technikákkal való ismerkedés, amelyek mozgásra, alkotásra inspirálják a gyerekeket. A foglalkozások alkalmával a gyerekek alkotókedvüket élhetik ki a festés, gyurmázás, nyomdázás, firkálás, papírtépés stb. tevékenységek során. Ezekbe a tevékenységekbe rendszeresen bekapcsolódtak a szülők. Gyakran tapasztaltuk azt, hogy a szülők saját örömeikre készítették el a gyermekek számára előkészített munkadarabokat. A Gyerekház ablakait, belső terét mindig az adott évszaknak, ünnepkörnek megfelelően díszítjük. A felkerült díszeket a szülők is el akarták készíteni, hogy saját otthonukat szebbé tegyék, így egy közös megbeszélés alkalmával abban maradtunk velük, hogy a délutáni órákra tervezünk csak a szülőknek szóló kreatív programot. Így született meg a Kreatív klub szülőknek programunk, amit kéthetente péntek délután tartunk. Az ötleteket a szülők a rendelkezésükre bocsájtott újságokból merítik. Miután a szülőkkel közösen megtervezzük az adott hónapban elkészítendő díszeket, beszerezzük a szükséges anyagokat, velük közösen elkészítjük az alaplemezeket, de ezek a tevékenységek általában délelőtt történnek.

A Kistérségi Gyerekesély projekt *közösségi munkatársával együtt várjuk az érkező szülőket*, akik általában magukkal hozzák az óvodás korú vagy első, második osztályos gyermeküket is. A szülők által előre kiválasztott mintákból *elkészítünk egy mintadarabot*, de nem kell ragaszkodni az adott színösszeállításhoz. Mindenki egyénileg válogatja össze a szükséges színű kartont, illetve egyéb alapanyagot. A tevékenység *a játszószobában történik* összetolt asztalok mellett. Az asztalt viaszkos terítővel védjük. *A megérkező szülők általában segítenek az eszközök előkészítésében*, amelyek a belső kis helyiségben vannak egy polcon. Otthonosan mozognak, nem igénylik, hogy kiszolgálják őket. A rendszeresen járó szülők gyermekei már egy éves korukat meghaladták, a szülők le merik tenni őket a szőnyegre, amíg ők a kisasztalnál tevékenykednek. Ha valami gond merül fel, akkor is rálátnak a gyermekekre, kilépnek a tevékenységből, majd folytatják. Mivel ketten vagyunk a délutáni foglalkozásokon, így *egyikünk a gyerekekre tud felügyelni, a másik munkatárs pedig a szülőknek segít*, ha megakadnának. Mivel óvodás korú gyerekek is szép számmal vannak ilyenkor, nekik külön programot kell kitalálnunk. Ők is bekapcsolódnak a kézműveskedésbe, szeretnek Hali-galizni, Zimbózni vagy autókkal, babákkal játszani, illetve lehetőség van még arra is, hogy közkedvelt animációs meséket nézzenek meg. Gyakran jön el a könyvtárból egy ismerős, aki csillámtetkót készít a gyerekeknek, de szeretik az arcfestést is. Nyáron nagyrészt az udvaron tartózkodunk a gyerekekkel, ahol homokozunk, hintázunk, labdajátékokkal foglalkozunk el magunkat. Egy szülő és egy munkatárs jelenléte mindenképpen szükséges. Az *elkészült* papírmunkákat, illetve egyéb *produkumokat általában hazaviszik*, de egy-egy alkalommal közösen készítünk olyan papírmunkákat, amelyekkel a Gyerekházat díszítjük. Például most a tavaszvárás alkalmával megint új dekorációk kerülnek fel, illetve van a játszószobában egy háló kifüggesztve, amit a szülők ötletei alapján, illetve a munkáikkal díszítünk. Az *összepakolás mindig közösen történik*, mivel papírdarabok, pattogatott kukorica magok vannak mindenhol. Ha nagyobb gyerek van, ő szívesen vállalja a porszívózást is. A közös takarítás is egy jó hangulatú programmá alakult, amelyet önként vállalnak a résztvevők, alkotó anyukák és gyermekek.”

Nyírmada „Szülők közösségi programokban való aktív részvétele”	
Gyerekház neve település neve	Szakterületi/beavatkozási területként besorolása
Biztos Kezdet Mocorgó Gyerekház	Kulcskifejezések Biztos Kezdet Gyerekház közösségi program szülői kompetenciafejlesztés
A közösségfejlesztő program leírása	
„A hozzánk ellátogató szülők nagyon <i>visszahúzódnak voltak és feszélyezve érezték magukat</i> a gyerekház környezetben. Jellemző volt, hogy <i>nem mertek leülni a gyerek mellé játszani, volt olyan szülő, aki attól tartott, hogy nevetséges a gyerekekkel való közös játék</i>. Az általunk nyújtott példa vezette rá arra, hogy igenis fontos a gyerekekkel való közös játék. Eleinte <i>passzív résztvevői voltak</i> a közösségi rendezvényeknek is, elfogadták az általunk nyújtott alternatívákat. A közösségi programokkal a szülőket próbáltuk aktivizálni, a szülők közötti kapcsolatokat erősíteni, a gyerekekért való közös érdekelt-ség megteremtése érdekében. Elkezdtük közösen megszervezni, megtervezni az ün-nepeket, rendezvényeket, kötetlen együttléteket. A szülők aktív részvételre ösztönzése a közösségi programjainkban, hogy magabizto-sabbá váljanak, merjenek kezdeményezni, ismerjék meg saját határaikat, erőnyeiket. Feladatvállalásuk során hangsúlyozni kell az együttműködést, tenni akarást, segítség-nyújtást a közös feladatok megoldásában, mennyire fontosak az ötleteik, terveik. Kö-zösséggé kovácsolódás, felelősségérzet kialakítása, közösségi érzés, hagyó-mányápolás, széleskörű tapasztalatszerzés a közösségi rendezvények által. – közösségfejlesztés – közösségépítés – közösségé való kovácsolódás elősegítése – együttműködésre nevelés – bizalmas, szeretetteljes légkör kialakítása – ismeretek, tapasztalatok szerzése – a csoport erősítése, fejlesztése – a szülőkkel való személyes kapcsolat kialakítása – népi hagyományok és szokások megismerése és fenntartása Kezdetektől fogva <i>minden hónapban</i> megszervezésre kerül <i>egy nagyobb közösségi ren-dezvény</i>, ami az aktuális ünnepekhez, évszakokhoz igazodik. Az <i>első időkben a gyerek-ház munkatársak ötletei alapján</i> építettük fel a rendezvény eseményeit. A szülők csak	

vendégként, de örömmel vettek részt. Amikor már egyre inkább kialakult egy családi légkör a Gyerekházban, bátrabban osztották meg velünk gondolataikat, ötleteiket. Az első időszakokban a rendezvények színesebbé tételéhez az általános iskolások műsorai járultak hozzá, *később viszont már a szülők is szerettek volna szerepelni*. Ez úgy alakult ki, hogy felvetettük, hogy nem lenne-e kedvük részt venni egy *közös bábozásban*. Ekkor még csak egy szülő vállalta. Ezután jelentkezett az igény arra, hogy a többiek is szerepelhessenek. Parván mögötti bábelőadással készültek, majd később már a közönség elé is kimertek állni közös táncukkal. Lelkesen készültek pl. kacsatáncsal, rénszarvas-táncsal, de már szívesen vállaltak egyéni produkciókat is, hozták az ötleteiket, terveiket, lelkesen készültek. A húsvéti nyuszi bulis rendezvényünkön mutatták be a kacsatáncot. Előtte több alkalommal próbáltak a Gyerekházban a délelőtti folyamán. Ez idő alatt a Gyerekház munkatársak és azok a szülők, akik nem vettek részt a szereplésben, vigyáztak a gyerekekre. A *rendezvényeink* a köszöntő és megnyitó beszéd után az aktuális ünnephez kapcsolódó produkciókkal folytatódik, ezt követően közös tízrai elfogyasztása, majd a gyerekekkel való mondókázás, majd a szülők számára ügyességi vetélkedővel, kvíz feladatok megoldásával folytatódik. A vetélkedő nyerteseit minden alkalommal díjazzuk. Majd közös beszélgetéssel, gyerekekkel való játékkal, táncsal zárjuk a délelőttöt. Délután ezeket a programokat lehetetlen megvalósítani, mivel délben a gyerekek alszanak. A rendezvények megszervezése, több napot vesz igénybe, a szervezéstől a lebonyolításig. A szülők a közösségi rendezvényeket nagyon szeretik, mert átélhetik azokat az eseményeket, amelyek az ő gyerekkorukból is kimaradtak."

Nyírmihálydi „Nyelvi integráció segítése a Gyerekházban”	
Gyerekház neve település neve	Szakterületi/beavatkozási területként besorolása
„Kincsem” Biztos Kezdet Gyerekház	Kulcskifejezések Biztos Kezdet Gyerekház korai képességgondozás
A közösségfejlesztő program leírása	
„Nyírmihálydi lakosságszáma a 2 174 fő, ebből a 0-5 év közöttiek száma 240 fő. A Gyerekház a település központjában (Polgármesteri Hivatal mögött), jól megközelíthető helyen található. A településen élők több mint 50 %-a roma származású. A Nyírbátori Kistérség 4 településén működik Biztos Kezdet Gyerekház, mely települések közül Nyírmihálydi községben nagy problémát jelent otthon a <i>cigány nyelv kizárólagos</i>	

használata. A településen élők mintegy 80%-a beszéli a cigány nyelvet, melynek kizárólagos használata nem csupán a Gyerekházban, hanem a helyi óvodában és általános iskolában is nagy gondot okoz a kommunikáció, a szocializáció, a tanulás terén. A településen élők nagy része, bár beszél magyarul, mégis az elsődleges nyelv, amelyet használnak, az a cigány nyelv. A felnövekvő gyermekek ezt tanulják elsőként, otthon, családi körben a legtöbben csak ezt használják és csak az otthonukon kívül hallanak magyar szavakat, kifejezéseket.

Az érintett családokból érkező gyerekek általában értik a magyar nyelvet, viszont kizárólag cigányul fejezik ki magukat a Gyerekházban is.

Ez a probléma a Gyerekházban *kiemelten jelenik meg a gyerekek fejlődésének nyomon követése* (megfigyelés, regisztráció a dokumentációs rendszerben) *során*, a kommunikáció területén minden roma nyelvű gyermekünk esetében nagy hiányosságok mutatkoznak. A megfigyelések során nagy segítség, hogy a Gyerekház egyik munkatársa beszéli a cigány nyelvet.

Célunk – a roma kultúra és a helyi szokások megőrzése mellett – *a magyar nyelv használatának ösztönzése*, a nyelvi készségek megadása annak érdekében, hogy a gyermek élete későbbi szakaszaiban (óvoda, iskola) sikereket érjen el, illetve a magyar nyelvű írásos és szóbeli kommunikáció megalapozása.

Kiemelten kezeljük a *szülőket, nagyszülőket szemléletének, gondolkodásának, értékrendjének formálását*: lássák meg, milyen előnyei lehetnek annak, ha gyermekük mindkét nyelven ügyesen kommunikál.

A Gyerekház – *mint kétnyelvű terep – biztosításával*, a magyar nyelv ismeretével és eszköztudásként való használatával támogatjuk *a sikeres integrációt, a gyerekek önállóságának, magabiztosságának kialakulását.*

A napi találkozások és beszélgetések során folyamatosan *felhívjuk a szülőket a figyelmükre* az otthoni nyelvhasználatra, illetve arra, hogy miért fontos a magyar nyelv gyakoribb és pontosabb gyakorlása a gyermekek számára. A napi programjaink része *mondókák tanulása, mesék, versek hallgatása, hőcögtető játékok, babusgatók tanulása*, illetve *tanítása a szülőknél* – közös játék szülő-gyerek között, magyar nyelven.

A *védőnő bevonása* a munkába: kértük, hogy mutassa meg, miért fontos a babatorna, illetve a babamasszázs a mama és a baba közötti kapcsolat a kommunikáció kialakulásánál (a gyakorlatok során a magyar nyelvet használjuk).

A Gyerekházban belül a magyar nyelvet használjuk, és erre ösztönözzük a szülőket is – jelezve, hogy csak így értjük mindannyian egymást.

A Gyerekház munkatársai minden esetben és *a közös játék során is magyarul beszélnek a gyerekekhez* – melyet mindig nagy figyelemmel és felkészültséggel igyekszünk teljesíteni –, ezzel egyfajta mintát kívánunk állítani a szülők elé.”

Ópályi „Új családok bevonása a közösségi ház segítségével”	
Gyerekház neve település neve	Szakterületi/beavatkozási területként besorolása
Ópályi Biztos Kezdet Gyerekház	Kulcskifejezések Biztos Kezdet Gyerekház közösségfejlesztés szakmaközi együttműködés
A közösségfejlesztő program leírása	
„Amikor megkezdtem a munkámat az Ópályi Biztos Kezdet Gyerekházban, a közvetlenül mellettünk lévő Községi ház már sikeresen bevonzott több családból is fiatalokat és az idősebb korosztályt egyaránt. Havi szinten megrendezett közösségi programjaik kiváló lehetőségnek bizonyultak arra, hogy több generációt egyszerre megszólítsunk, egyúttal új, később akár napi rendszerességgel járó kisgyermekes családokat is elérjünk. Célunk, hogy: a Községi ház programjaiba bekapcsolódva egyszerre <i>több generációt szólítsunk meg sikeresen</i>, hogy újabb családokkal ismertessük meg a Gyerekház programját; <i>erősítsük</i> az egyesület által fenntartott egyéb intézményekkel <i>a munkakapcsolatunkat</i>. Az első hónapban <i>aktívan bekapcsolódtunk a Községi ház életébe</i>, és a gyorsan kialakult remek munkakapcsolatnak köszönhetően, már egy hónapon belül <i>közös rendezvényt</i> vártuk az érdeklődőket. A főzést a Községi ház dolgozói rendezték, a gyerekházasszülők segítségével. A programoknak a Gyerekház udvara adott otthont, míg az ebédet a Községi ház tágas teraszán fogyasztottuk el. A nagyobb családok örömmel vették, hogy a kisgyermekeket sem kell másra bízni, nem kell a család egy tagjának otthon maradni velük. A megjelent <i>kisgyermekes szülőkkel</i> a családi hangulatban közvetlenül tudtunk szót váltani, ők pedig <i>a már rendszeresen járó anyukákkal együtt beszélhettek házuk fontosságáról és a pozitív tapasztalatokról</i>. A gyermekeknek mindig változatos programokkal készültünk, ami gyakran a szülő aktív részvételét is megkövetelte. A közös reggeli torna, az ügyességi feladatokkal tarkított Csillagtúránk és a szalonnasütések mind remek keretet adtak ezeknek a rendezvényeknek.”	

Ópályi „Mosás”	
Gyerekház neve település neve	Szakterületi/beavatkozási területként besorolása
Ópályi Biztos Kezdet Gyerekház	Kulcskifejezések Biztos Kezdet Gyerekház egészségügy
A közösségfejlesztő program leírása	
„A házunkban járó <i>családokban sem fürdőszoba, sem vezetékes vízellátás nincs. Az édesanyák kézzel mosnak és a vizet kb. három háznyi távolságból, az utcai pumpakútból</i> hordják. Nagyon sok időt töltenek a vízhordással, a ruhák kicsavarása erősen igénybe veszi a karjukat, mely emiatt igen gyakran fáj. Sajnos, ha nem csavarják ki erősen, a ruhák sokkal később száradnak meg. Céljaink: – annak elérése, hogy az édesanyák <i>tudatosabban neveljék gyerekeiket</i>: ismerjék föl, hogy azáltal, hogy a szennyes ruhát a Gyerekházban mossák, sokkal több idejük szabadul fel, amit gyerekeikkel közösen tölthetnek. – a mosás alatti idő kihasználása: mondókák, versek, mesék tanulása, amit átadhatnak nagyobb gyerekeiknek; – az alapvető higiéniai szokások elsajátítása; – a mosás hatékonyságának növelése: a ruhák színek szerinti szétválogatva mosása, a fehér, elkoszolódott darabok fehéritése. Először <i>ajánlatot</i> tettünk a lehetőség kihasználására. A mosott ruhákat házunkban terítettük ki és <i>az öblítő illata átjárta a szobát</i>, ami nagyon tetszett az anyukáknak. Kis idő múlva a szürkésfehérből <i>hófehér ruhákat varázsoltunk</i>. Ez volt a legnagyobb élmény. Hazaérve családtagjaik sem hitték el, hogy ez ugyanaz a ruha. Otthonukba <i>büszkén dicsekedtek az édesanyák</i> és lassan egyre tisztább ruházatban jöttek hozzánk a családok. Ezzel egyidejűleg természetesen egyre több mosnivalót hoztak magukkal. Mára <i>már beosztást kell készíteni</i> a mosásról, különben a közösségi házban elhelyezett három mosógéppel sem tudnánk kimosni a felhozott szennyes ruhákat.”	

Szatmárcseke „Majd én is óvodás leszek!”	
Gyerekház neve település neve	Szakterületi/beavatkozási területként besorolása
Csillagfény Biztos Kezdet Gyerekház	Kulcskifejezések Biztos Kezdet Gyerekház szakmaközi együttműködés korai képességgondozás szülői kompetenciafejlesztés prevenció/mentálhigiéné
A közösségfejlesztő program leírása	
„A BK Gyerekházak a 0-5, kiemelten a 0-3 éves gyerekeket és szüleiket fogadják. A Gyerekház egyik fontos feladata, hogy „felkészítsék” a gyerekeket az óvodai életmódra, segítsék a zökkenőmentes átmenetet, az óvodai „befogadást” megelőzően. A mai törvényi előírások a 3 éves korhatárral ezt még sürgetőbbé teszik, hiszen sok 3 évesnek még <i>megterhelő</i> az óvodai környezetre és napirendre való átállás, egyáltalán az anyától való elválás. Ezt igyekszik gyermekcentrikusan előkészíteni ez a jó gyakorlat, amely azon is alapszik, hogy a satmárcsekei óvoda és a BK Gyerekház szomszédos telken helyezkedik el és közvetlen átjárással fizikailag is könnyű a kapcsolódás, de természetesen a fiatal óvodavezető nyitottsága és a BK ház munkatársainak lelkülete is fontos hozzávalója a gyerekbárát megvalósításnak. Célok: – történjen meg a gyerekek „felkészítése” az óvodai életmódra, a szülőtől való elválásra és alakuljon ki a gyerekek és szülők biztonságérzete, kapcsolata az óvónőkkal, dajkákkal, – legyen biztosított a zökkenőmentes átmenet a gyerekek és szülők számára, ismerjék meg az óvoda tereit, eszközeit, azok használatát, az óvodai szokásrendszert. A korábbra tolódott és kötelezővé tett óvodáztatás miatt az óvónőkben is felmerült az igény a befogadást megelőző időszakra vonatkozó ismerkedés lehetőségének biztosítására. Nagyon elismerik a Gyerekház munkáját és nyitottak voltak a szervezett programokon túli kötetlen együttlétekre a leendő óvodásaikkal és szüleikkel. Kihasnálva, a fizikai közelséget, a két vezető megbeszélte, hogy nagyjából <i>heti-kétheti rendszerességgel</i> meglátogatják egymást a leendő óvodások és a volt Gyerekházasi gyerekek. Igyekeznek a szülőket is bevonni, hogy legyenek jelen mindkét helyszínen, így ők is részesei lehetnek egy természetes leválási folyamatnak, hiszen mind az óvónők, mind a Gyerekházasi kollégák segítik őket is a helyes szülői minták alkalmazásában.	

Közös rendezvények az óvodával rendszeresen megvalósultak eddig is, akár úgy, hogy a BK házas gyerekek vettek részt óvodai programokban (pl. szőlőpréselés, Kiske-báb égetés stb.), akár úgy, hogy az oviból mentek vissza a volt Gyerekházas gyerekek a ház családi napjára, Gyereknapra. Ezek továbbra is rendszeresen zajlanak.

Ennek a programnak azonban pont az a célja, hogy nincs – külön erre az alkalomra szervezett – program. Nem szerveznek előre meg semmit, hanem „csak” együtt töltik a délelőtti egy részét, vagy az oviban, vagy a BK házban. Akár úgy, hogy a Gyerekházból átmennek az oviba az érintett szülők, gyerekek és kollégák, akár úgy, hogy az oviból jönnek vissza délelőttre a szülőkkel a volt Gyerekházások. Nincs semmi külön program, élik az azt napra tervezett óvodai vagy BK foglalkozásokat, teendőket. *Együtt játszanak* újra, hiszen a gyerekek ismerik egymást már a Gyerekházból, részt vesznek az aktuális foglalkozáson, a már ovisok is nagyon örülnek a régi mondókáknak, jól megszokott hancúrozásnak, amikor a Gyerekházban vannak. Amikor az oviban vannak, akkor pedig büszkén segítik a még nem óvodás „kicsiket”, hogy ide tesszük le a cipőnket, itt pisilünk stb. A nap fénypontjaként *együtt tízóraznak*.

Teljesen észrevétlenül válnak bennfentessé az óvodában a leendő ovisok, olyan biztonságba tesznek szert, ami csak hosszú beszoktatással érhető el majd később. A Gyerekház munkatársaknak és a szülőknek alkalmuk van megfigyelni, hogy *melyik kicsi hol tart a leválásban*, meg is beszéljük tapasztalataikat és segítik a folyamatot, hogy felkészüljenek a váltásra. Az óvónőknek szintén alkalmuk van nyugodt körülmények között megismerni a kicsiket, kialakítani az első kapcsolódásokat.”

Teklafalu „Szolgáltatás kiterjesztése mikrotérségre 8 település bevonásával”	
Gyerekház neve település neve	Szakterületi/beavatkozási területként besorolása
Manókuckó Biztos Kezdet Gyerekház	Kulcskifejezések Biztos Kezdet Gyerekház bevonás
A közösségfejlesztő program leírása	
„Teklafalu településen a Biztos Kezdet Gyerekház 2010. április 1-jén indult pályázati támogatással a kisgyermekes családok megsegítésére, a szülői szerep megerősítésére, a gyermeki képességek kibontakoztatására. A falu népessége akkor 343 fő volt. Az évek során a népesség csökkenésével (290 fő) és a rendszeresen járó gyerekek óvodába kerülésével csökkent a ház látogatottsága. A kötelező óvodáztatással még inkább veszélyben éreztük	

a ház fennmaradását. Egy havi teamen fogalmazódott meg bennünk az ősz folyamán, hogy valamit tennünk kell, *további családok bevonására van szükség*. Mikrotérségünk 9 hátrányos helyzetű kistelepülésből áll, nagyrészt hátrányos helyzetű családokkal. Azt tapasztaltuk, hogy a családok nem ismerik a Gyerekházat, gyakran még a létezéséről se tudnak.

Az a célunk, hogy a *mikrotérségben élő családoknak* lehetőséget biztosítsunk arra, hogy *gyermkeikkel bekapcsolódjanak a Gyerekház életébe*, ezzel segítve gyermekük fejlődését, közösségbe való beilleszkedését, és célunk még a szülői kompetenciák megerősítése, ezzel segítve a szülő-gyermek kapcsolatot.

2014. októberében fogalmazódott meg bennünk, hogy a térségben élő családok behordását szeretnénk megvalósítani. A település *védőnőjétől kértünk segítséget*, hogy *falvanként gyűjtse össze a 0-3 éves gyerekeket*. Ez a lista meglepetés volt, hiszen nem gondoltuk, hogy ennyi gyermek érintett (54 gyermek+ Gyöngyösmellék). Kiemelném, hogy a települések mindössze 2 és 7 km közötti távolságban vannak!

Első lépésnek egy *kibővített team megszervezését* láttuk a legfontosabbnak, ahol *bemutathatjuk a ház munkáját a polgármestereknek*. A Gyerekház mentorának közreműködésével, a helyi polgármesterrel is megosztottuk kezdeményezésünket, aki teljes mértékben támogatott minket. Megbeszélte a polgármesterekkel a team időpontját, majd erről hivatalos meghívót is kaptak. Meghívottak listáján szerepelt a Gyermekjóléti Szolgálat munkatársa, a védőnő, az óvodavezető és a Gyerekház fejlesztő pedagógusa.

2015. február 4-én került sor a megbeszélésre. A polgármester köszöntője és tájékoztatása után a település előző polgármestere (aki jelenleg a mikrotérség központjának, Kétújfalunak a polgármestere) mesélt a ház létrejöttéről, történetéről. Elmondta, hogy miért érezte fontosnak döntéshozóként, hogy egy ilyen szolgáltatás legyen a településen. Bemutatásra került a Gyerekház története, szakmai munkája. *Tájékoztattuk a jelen lévő polgármestereket, hogy mi a Gyerekház célja és feladata* és felajánlottuk a lehetőséget, hogy az Ő településükről is fogadjuk a családokat, amennyiben megoldják a családok behordását. Minden falu vezetője jelezte, hogy támogat minket és rendelkezésünkre bocsájtja a falubuszt előzetes egyeztetés után. További segítségként felajánlották, hogy ha szükséges vásárolnak gyereküléseket is.

A következő héten *egyeztettük a polgármesterekkel*, hogy melyik nap legyen településüknek a nyílt nap, mikor tudják biztosítani a falubuszt. Február 16-án *a védőnővel és a Gyermekjóléti Szolgálat munkatársával* egyeztettük az időpontokat, illetve *elosztották egymás között a családokat*. Családlátogatások folyamán beszéltek Gyerekházunkról és a nyílt napokról, valamint telefonos elérhetőséget kértek tőlük. A nyílt napokról minden család meghívót is kapott.

Minden *nyílt nap* előtt egyeztettünk telefonon a családokkal, hogy részt kívánnak-e venni, és ha igen, mikor és hol tudnak buszra szállni. Heti rendszerességgel azonos napon és időpontban indulnak a falubuszok a településekről, és minden esetben előző napon felhívjuk a családokat telefonon, hogy megerősítsük őket, illetve, ha valami oknál fogva nem tudnak jönni, jelezni tudják."

Kommentár

A fentebb olvasott közösségfejlesztő programok célja elsősorban az volt, hogy a Gyerekházakat rendszeresen látogatók mellett a család azon tagjainak is növeljék az érdeklődését a Gyerekház tevékenysége iránt, akik korábban nem, vagy csak csekély mértékben mutattak azok iránt érdeklődést.

Az általuk létrehozott innovációk leírására, a tartalmi elemek bemutatására koncentráltak. A szövegek mindegyike inspiráló, számos ötletet ad és gondolkodási folyamatokat indíthat el azokban a Gyerekházakban, amelyek most kezdik el majd tevékenységüket.

Újjonnan szervezett Gyerekházak vezetői számára az ilyen jellegű tevékenységek megszervezése sok tekintetben gondot is okozhat. Melyek lehetnek a legfontosabb lépések és tényezők egy-egy rendezvény sikeressége érdekében?

1. A téma kiválasztása és a témaválasztás megerősítése

Ebben a fázisban a kulcskérdés a szervezet vezetőjének és a belső/külső munkatársaknak az együttműködése.

- Vezetői döntést igényel, hogy a kiválasztott téma beleillik-e (beilleszthető-e) az intézmény profiljába?
- Vezetői felelősségi körbe tartozik a programmal kapcsolatos anyagi jellegű feltételek átgondolása, végső soron annak a mérlegelése, hogy a program fenntartható-e annak befejezéséig a rendelkezésre álló feltételek mellett.

Ekkor érdemes tisztázni azokat a szakmai célkitűzéseket is, amelyek a program kiválasztását motiválták.

2. Az átvett program szakmai megtervezése

- A program időtervének elkészítése és beillesztése az intézmény/szervezet időháztartásába. Érdemes abból kiindulni, hogy minden új feladat alakít kisebb vagy nagyobb mértékben a munkatársak időbeosztásán.
- A programban szerepet vállaló személyek kiválasztása, tevékenységük szakmai és időtervének elkészítése nem könnyű feladat. El kell döntenie, hogy az adott személy vagy személyek alkalmasak-e az adott feladat végrehajtására.
- A program tartalmi tervezése.
- A Gyerekház működtetésének melyik szakaszában ajánlott használni a programot?
- Mihez kapcsolódik a program? (az intézményben már működő programhoz illeszkedik vagy teljesen új dologról van szó).

A program bevezetésének ez az egyik legfontosabb szakasza, gyakorlatilag ekkor kell az adaptációt megoldani. Mire lehet támaszkodni?

- Szakmai háttér biztosítása: azoknak a tudományos, művészeti, gyakorlati stb. ismereteknek a biztosítása, amelyekre az adott szakembereknek szükségük van ahhoz, hogy szak-

mai szempontból sikeres lehessen az adaptáció. Ebben vagy a vezetőnek, vagy az adaptációt irányító személynek kulcsszerepe lehet.

- *Szakmai háttér létrehozása: azoknak a készségeknek és módszertani eljárásoknak a felhasználása, amely a tervezők birtokában vannak. (Vagy ha ilyenek nincsenek, akkor ezeknek a megtanulása/átvétele/beszerezése stb.)*

3. A program megvalósításának terve(zése) – a kidolgozás fázisa (Az alapkérdés: „Hogyan valósítsam meg?”)

Amennyiben az előző feladatok megvalósítása sikerült, akkor ezt a részt már nem lesz nehéz megoldani. Érdemes az apróbb részletekre is ügyelni s egy-egy feladat elvégzésére kijelölt személlyel célszerű alaposan megbeszélni a tennivalókat.

Ajánlott irodalom

Hunyadi Zsuzsa (2005): Kulturálódási és szabadidő eltöltési szokások, életmód csoportok. Magyar Művelődési Intézet, 2005. szeptember

Koreny Ágnes (2000): Mit csinálnak az európai fiatalok szabadidejükben? In: Fordulópont, 2. évf. 2. sz. 17-20. o.

Tátrai Zsuzsanna – Karácsony Molnár Erika (1997): Jeles napok, ünnepi szokások. Mezőgazda Kiadó, Budapest

Lázár Katalin (1997): Népi játékok. Mezőgazda Kiadó, Budapest www.mek.oszk.hu vonatkozó szakirodalma

Simon Cs. József (2004): Szabadidő-szervezők konferenciája. In: Köznevelés, 60. évf. 21. sz. 6. o. Dékány Sándorné (2002): Szabadidő-szervezés az iskolában. In: Hogyan tovább, 1. sz. 12-15. o.

Dr. Somfai Béla SJ: Szabadidő és ünneplés. A munka és a játék keresztény értelmezése.
<http://web.295.ca/~gondolkodo/talalkozo/irasok/SomfaiHU93.html>

A közösségfejlesztés magyarországi honlapja <http://www.kka.hu/>

<http://www.gyermekekzhaza.hu/alapelvek/kozossegfejlesztes>

<http://ciganymisszio.reformatus.hu/v/kozossegfejlesztes--kozossegszervezes--kozossegi-munka/>

http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412A/2011-0029_de_kozossegfejlesztes_elmelet/ch03s03.html

This image shows a full page of blank, lined paper. It features approximately 30 evenly spaced horizontal grey lines across its entire surface, typical of notebook or composition paper. The lines are uniform in thickness and color, providing a guide for handwriting. There are no margins, text, or other markings present on the page.

Módszertani támogatás

A Gyerekházak elsődleges módszertani segítői a mentorok, akik az EFOP 1.4.1-15 kiemelt projekt alkalmazásában állnak. A projekt befejezését követően a módszertani támogatást a mindenkor felelős állami módszertan látja el.

A mentor fogalmát ma az élet számos területén használják, ám kevesen tudják, hogy a szó mit jelent. A *Magyar Értelmező Kéziszótár* szerint atyai barát, pártfogó, nevelő jelentéssel egyenértékű. A mai szóhasználatban egy olyan személyt jelent, aki idősebb és tapasztaltabb barátként, tanárként vagy tanácsadóként segít jó tanácsokkal valakit. Munkahelyi környezetben olyan személyt jelent, aki egy munkatársa számára tanácsadóként áll rendelkezésre.

A mentorálás nemcsak a pedagógusképzésben egyre népszerűbb támogatási forma, hanem számos egyéb területen is. Ennek a jelenségnek okaként említhetjük, hogy a fiatalok ma a korábbinál nagyobb mértékben igénylik a szuverenitást, így ezt respektálva, a problémák feldolgozására, megoldására a személyes segítségnyújtás látszik járható útnak.

A Gyerekház mentora a program filozófiájának érvényesülését ösztönzi, segíti, ez a munka valójában a Gyerekházak munkájának módszertani támogatása. Minden Gyerekháznak külön mentora van. A mentorok helyszíni látogatásaikat havonta legalább egy alkalommal biztosítják. A mentori látogatások egyaránt kell, hogy érintsék a délelőtti programokat és a délutáni team megbeszéléseket is. A mentor a Gyerekház szervezeti tanulási folyamatainak a koordinátora és facilitátora is egyben.

A mentor nem egyetlen modell, hanem olyan standardok, know-how kialakítását támogatja, amelyek rugalmasan adaptálhatók, a gyakorlat során továbbfejleszthetők, elősegítve ezzel a fenntarthatóságot is.

A mentorok javaslatokat tesznek a gyakorlati megvalósítás, esetleges hibás működés javítására, segítik a Gyerekházakat a hálózatépítésben, új dolgozók esetén a csapatépítésben. Gyakorlati tanácsokkal támogatják a Gyerekházak és partnereik közötti együttműködést, segítik és ösztönzik a Gyerekházak közötti szakmai együttműködést, szakmai műhelyek szervezését, lebonyolítását. Problémahelyzetekben tanácsokkal segítenek, esetleg konfliktusok kezelésében is szerepet vállalnak a hatékony működés érdekében. A mentorálást a Gyerekházaknak, illetve fenntartóiknak el kell fogadniuk és a mentorral együtt kell működniük. Amennyiben a Gyerekház nem működik együtt a mentorral, különböző szankciók is érvényesíthetők (pl. a Gyerekház szakmai beszámolója nem kerül elfogadásra.)

Kommentár

Milyen tulajdonságokkal kell rendelkeznie a jó mentornak? Olyan személynek gondoljuk, akinek rendkívüli elemző képessége van, határozottan és gyorsan dönt, döntéseiért vállalja a felelősséget, képes mások lelkesítésére, irányítására, támogatására, alkotó képzelő ereje segíti a munkában. Ő az egyik főszereplő azon a helyen, ahol az eredményes és hatékony

munka megvalósítása a cél. Ideális helyzetben nagy empátiás készséggel bír, türelmes, jó szervező, rendkívüli elemző képessége van. Összegezve elmondhatjuk, hogy a mentor tehát olyan személy, aki képes hatást gyakorolni egyes emberekre, csoportokra, meghatározni bizonyos szabályokat, normákat, dönteni kritikus helyzetekben, képes modellt nyújtani és bátorítást adni másoknak.

Ajánlott irodalom

http://polc.ttk.pte.hu/tamop-4.1.2.b.2-13/1-2013-0014/97/mentoris_a_fogalom_rtelmezse.html

http://www.testverem.hu/files/testverem_ref_trening.pdf

http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412b2/2013-0002_mentoralas_pedagogiaja/tananyag/JEGY-ZET-08-2.1_Etikai_keretek.html

Dávid Mária (2014): A mentor kommunikációs készségei. In: Gefferth Éva (2014, szerk.): Mentorálás a tehetséggondozásban. Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége, Magyarország. [URL: http://tehetseg.hu/sites/default/files/konyvek/geniusz_35_net.pdf]

Fejes József Balázs – Szűcs Norbert (szerk.): A szegedi és hódmezővásárhelyi deszegregációt támogató Hallgatói Mentorprogram. Öt év tapasztalatai. Szeged: Belvedere Meridionale

Mayer József (2010, szerk.): Mentorok könyve, TÁMOP 2.2.3-07/1-2F-2008-0008 projekt, Raul Wallenberg Humán Szakközépiskola és Gimnázium, Budapest

Jegyzet

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Mindennapok a Gyerekházakban

A Gyerekház szolgáltatásai mindenki számára ingyenesek. A házakat látogató családoknak soha és semmiért nem kell fizetniük, legyen az akár közösségi program, étkezés, szakemberek által vezetett fórumok, egyéb tevékenységek. Ennek biztosítása érdekében a Gyerekház életét úgy szükséges tervezni, hogy költséghatékony legyen, és ezt hosszú távon fenn lehessen tartani.

A Gyerekház *nyitva tartása* folyamatos és rendszeres, munkanapokon 8-13 óra között biztosított a családok számára a szolgáltatások igénybe vétele. A házak nyitva tartása a már sokszor hangsúlyozott állandóságot biztosítja, mely mind a gyermekek, mind a szülők számára a kiszámíthatóságot és a biztonságot jelenti. A Gyerekházak *az év minden munkanapján*, a délelőtti órákban fogadják a kisgyermekes szülőket. A délelőtti időszak egyértelműen a célcsoportba tartozó gyerekek életkori sajátosságaihoz igazodik. Minden esetben, ha a háznak be kell zárnia, időben tájékoztatni kell a szülőket, hogy mindez hogyan történik, mely napokat érinti, meddig tart, mi az oka stb. Esetleg érdemes személyesen is figyelmeztetni a szülőket, ha ilyenre sor kerül. Ha szem előtt tartjuk, hogy a szülők partnerek, akkor megértők és elfogadók lesznek egy-egy ilyen rendkívüli helyzetben, s nem okoz jelentősebb fennakadást a ház életében. Azonban, ha csak lehetséges, kerüljük ezeket a helyzeteket, sőt igyekezzünk a szabadságok rendszerét is úgy megoldani, hogy ez ne okozzon zavart a nyitva tartásban.

Amikor 13 óra után távoznak a családok a Gyerekházból, a munkatársak elkezdhetik a napi adminisztrációt, a dokumentációs rendszer vezetését, a különböző teamek, közösségi rendezvények, tervezését, szervezését. A délután visszatérő szülőkkel a rendszeresen nekik szóló tevékenységek lebonyolítása, a közös teamek megtartása mind a nap második felében zajlik. Szintén ezekben az órákban kerül sor a családok felkeresésére, történjen az bármilyen célból.

A Gyerekházak közvetlen célcsoportját a hátrányos helyzetű településeken, településrészen, illetve hátrányos helyzetű családokban élő 0-3 éves csecsemők és kisgyerekek és az őket nevelő szülők, azok a csecsemők és gyerekek, akik organikusan nem sérültek, azok a csecsemők és kisgyerekek, akik organikusan sérültek, és rehabilitációjukhoz terápia szükséges, azok a csecsemők és kisgyerekek, akik az életkori sajátosságokhoz képest fejlődésükben lemaradást, vagy annak kockázatát mutatják alkotják.

A közvetett célcsoportba a hátrányos helyzet csökkentése érdekében tenni tudó döntéshozók, szakemberek tartoznak. Azok a szakemberek, akik biztosítják a tünetek és kockázatok felismerését, kezelését szoros szakmai együttműködés keretében. A gyerekek szűkebb és tágabb társadalmi környezete.

A családokkal való kapcsolatfelvétel a bemutatkozás gyakorlatilag bármilyen helyszínen megvalósulhat. Lehet akár a boltban, utcán, valamelyik intézményben. Találkozások során a szülők soha ne érezzék, hogy erőltetve van a Gyerekház igénybe vétele. Egy barátságos köszöntéssel, sokkal pozitívabb hatás érhető el.

A családok otthonának felkeresése nagyfokú tapintatot igényel. Bizalmatlanság érzése a szülők részéről természetes lehet, hiszen egy újfajta élménnyel találkoznak. A családok otthonában történő látogatása azért nagyon fontos, mert a család kultúráját az otthonában lehet

megismerni, ahol saját szokásaik szerint viselkednek. A Biztos Kezdet munkatársak megismerik minden rendszeresen, vagy nem rendszeresen járó gyermek otthoni környezetét, hogy erre az információra építve tudjon tervezni. Beszélgetés során megismerhetők az igények, kérések, saját, és a gyermekéről alkotott jövőkép. Ezzel a fajta kapcsolatfelvétellel nemcsak a Gyerekház munkatársai kaphatnak információt, hanem a szülők is szerezhetnek ismereteket tőlük. A beszélgetések alkalmával annyi időt kell a családdal tölteni, amennyi szükséges. Egy másik lehetőség, hogy a szülő hallott már a Gyerekházról, és magától keresi fel a szolgáltatást. A szülőkkel való kapcsolat kialakításában lehet támaszkodni a helyi szakemberekre, lakosokra, akik kapcsolatban állnak azon családokkal, akik számára igénybe vehetőek a Gyerekház szolgáltatásai.

A családok bevonásának első lépése a településrész feltérképezése. Nagyon hasznos a „kulcsemberek térkép” elkészítése, kulcsemberek megnyerése. A kulcsemberek térkép alapján kiválasztásra kerülnek azok a személyek (döntéshozók, szakemberek, civil szervezeti tagok, Roma Nemzetiségi Önkormányzat a célcsoport karizmatikus tagjai: különösen szülők, nagyszülők), akik a későbbiekben bevonódnak a közös munkába. A közös munka elmélyítése szempontjából egyéni beszélgetés és érzékenyítő beszélgetés javasolt, mely a helyi szakemberek segítségével valósulhat meg.

- Adatok begyűjtése
- Elérés, bevonás megkezdése
- Elérés, bevonás folyamatának működtetése
- Elérés, bevonás működtetésének ellenőrzése, értékelése, szükség esetén javítása

Fontos a lépésről-lépésre történő bizalom kialakítása, melyet a kapcsolat felvételétől szükséges ápolni. Kapcsolatfelvétel soha ne legyen sürgető hatású. A szülők bizalmának elnyeréséhez fontos, hogy a Gyerekház munkatársai türelmesek, megbízhatóak, megértők és természetesek legyenek. Ha a szülő azt érzi, hogy figyelnek rá, meghallgatják a véleményét, javaslatait, észrevételeit, kérdéseire választ kap, abban erősödik meg, hogy partnerként tekintenek rá. Cél, hogy a családok ne csak be legyenek vonva, hanem a Gyerekház által nyújtott szolgáltatásokat rendszeresen igénybe vegyék. A Gyerekház munkatársainak egyik legnehezebb feladata, a bevont családok benntartása. Hogyan lehet ezt elősegíteni?

Annak érdekében, hogy a szülők rendszeresen igénybe vegyék a Gyerekház szolgáltatásait, éreztetni szükséges, hogy fontosak, hogy számítanak, figyelnek érzelmeikre, és időt szánnak rájuk. A bizalom légkörének kialakítása sok időt és türelmet vesz igénybe. Mindezzel elérhető, hogy a kirekesztett családok félelmei megszűnjenek. A félelmet akkor lehet megszüntetni, ha megértjük, mit akar a másik. Azonban, ha nincs meg mindkét oldalról az elköteleződés, tartós kapcsolat sem jöhet létre. A szülők bizalmának elnyerése a legnehezebb feladat, hogy ez sikerüljön, a következőkre kell odafigyelni:

- biztonságos gyerekházi környezet kialakítása
- türelmes gyerekház munkatársak
- a szülők feltehetik kérdéseiket, amelyekre választ is kapnak
- a gyerek jól játszhat
- lehetőség biztosítása a szülői kompetenciák megerősödésére
- a partneri viszony kialakítása

A családok benntartását elősegítheti, a megfelelő, biztonságot nyújtó tér biztosítása, mely hatására lehetőség nyílik a szülők erősségeinek kibontakoztatására.

Kommentár

Egy Gyerekház abban az esetben mondható sikeresnek, ha a szolgáltatásban gyakran megfordulnak a szülők, gyerekek, szakemberek, partnerek, a fenntartó, és emellett megfelelő szakmai munkát is tud végezni. Ha ez adott, oda kell figyelni azokra a személyekre, akik képesek megváltoztatni a közösség viszonyát a Gyerekházhoz. Szükséges őket bevonni annak érdekében, hogy a Gyerekház egyedi, sajátos működése széles körben ismert legyen, hiszen a Gyerekház szolgáltatásainak igénybe vétele nem kötelező. A szülők részéről a szolgáltatás látogatása teljes mértékben önkéntes. A bevonás egy jelentős, kulcsfontosságú tényező, melyet folyamatként szükséges kezelni. Az óvodába lépő gyerekek helyére folyamatosan új családokat szükséges bevonni. A szolgáltatás működésének sikere a családok bevonásán, és benntartásán múlik, mely a Gyerekházak hosszú távú működésének szempontjából fontos. Ha a bevonás nem, vagy csak kevésbé valósul meg, és a gyerekek szüleikkel nem veszik igénybe a Gyerekház nyújtotta szolgáltatásokat, az indikátorok nem teljesülnek, aminek következtében a Gyerekház további működése veszélybe kerülhet.

Szinte minden jó gyakorlat abba az irányba mutat, hogy egy-egy jó ötlet kigondolása és megvalósítása a szülők egy részét képes behozni az intézménybe, hogy ott gyermekük érdekében értékteremtő tevékenységet folytassanak. Ezek a megoldások nemcsak konkrét célkitűzések megvalósításához járulhatnak hozzá, hanem az egész közösség számára feltárhathatnak olyan értékeket, amelyeket addig valamilyen ok miatt figyelmen kívül hagytak vagy háttérbe szorítottak. A különféle társadalmi helyzetű vagy bármilyen kisebbségi csoportokhoz tartozó szülők, tanulók együttműködése erősítheti a demokrácia szempontjából fontos értékeket, így a toleranciát, a másság iránti tiszteletet s általában a hajlandóságot az együttműködésre.

Azokon a településeken, ahol a szülők társadalmi és munkaerő-piaci helyzete ingatag vagy legalábbis bizonytalan, jó lehetőség lehet az együttműködés kialakítására (esetleg erősítésére) a szülők számára indított iskolarendszerű és iskolarendszeren kívül tanulási lehetőségek megszervezése.

Ajánlott irodalom

http://kadarkutigyerekeselyprojekt.latsat.hu/galeria_csokoly_bkgyh.html

<http://www.kszipecs.hu/index.php/biztos-kezdet-gyerekhaz01>

<https://www.youtube.com/watch?v=iRh9mh5C4Pc>

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Munkatársak – munkaköri leírások

A munkakör azoknak a feladatoknak az általános meghatározása, amelyeket a munkavállalónak a munkaszerződés alapján teljesítenie kell. A munkakör tehát a munkavállaló munkavégzési kötelezettségének tárgyi terjedelmét határozza meg. A munkavállaló csak olyan munkák elvégzésére utasítható, amelyek e feladatcsoportba tartoznak.

A munkakör leírás nem más, mint egy részletes lista arról, hogy milyen teendők tartozik az adott munkakörhöz. Így a munkaköri leírás elsődlegesen a tisztánlátást szolgálja mindkét fél számára azzal, hogy rögzíti, a szerződésben szereplő munkakört hogyan kell értelmezni.

A munkaköri leírás nem része a munkaszerződésnek, csak egy tájékoztató dokumentum, amelyet a munkáltató egyoldalúan ad ki. Annak tartalmát tehát a munkakör keretei között a munkáltató egyoldalúan bármikor módosíthatja is. Nagyon fontos azonban, hogy a munkaköri leírás nem lépheti át a szerződésben rögzített munkakör kereteit. Csak olyan feladatokat sorolhat fel, amelyek az adott munkakörhöz tartoznak. Például, az „adminisztrátor” munkakörbe tartozhat az iktatórendszer kezelése, a postázás, telefon-üzenetekkel kapcsolatos ügyintézés vagy az archiválás stb. De biztosan nem tartozik ide az iroda takarítása.

Foglalkoztatási forma:

A személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet (a továbbiakban: NM rendelet) a **foglalkoztatásra vonatkozóan** az NM rendelet 5/B. § (1) bekezdésében szereplő „munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony” lehetősége szerepel. A 2018. február 1-jén hatályba lépő módosításából már kikerül a munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony lehetősége, tehát ezt követően már csak a Kjt. szerint lehet foglalkoztatni a Gyerekházak munkatársait.

Vezetői pótlék:

A személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet 5/B. § (1) bekezdés alapján heti 40 órában vezetői munkakörben foglalkoztatott Gyerekház vezetője részére is jár a **vezetői pótlék**.

A közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvénynek a szociális, valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi ágazatban történő végrehajtásáról szóló 257/2000. (XII. 26.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Kjtvrh.) rendelkezik a vezetői pótlék összegéről. Itt meghatározásra kerül a magasabb vezető, illetve a vezető definíciója.

Magasabb vezetőnek minősül a Kjtvrh. 3. § (1) szerint az, aki a szociális intézmény, a gyermekjóléti és gyermekvédelmi intézmény intézményvezetője, valamint az intézményvezető helyettese, illetve vezetőnek minősül a Kjtvrh. 3. § (2) b) bekezdése szerint az, aki az intéz-

mény szervezeti és működési szabályzatában meghatározott, a munkamegosztás szempontjából elkülönült szervezeti egység vezetője.

A Korm. rendelet 4. számú melléklete tartalmazza a magasabb vezető, illetve a vezető megbízással rendelkező közalkalmazott vezetői pótlékának mértékét, ami:

	Beosztás megnevezése	Vezetői pótlék mértéke (a pótlékalap %-ában)
magasabb vezető	szociális vagy gyermekjóléti alapellátást nyújtó intézmény intézményvezetője	200%
vezető	A helyi önkormányzatok, Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság által fenntartott szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi intézményben vezető beosztásban foglalkoztatott közalkalmazott	100%

A pótlékalap számításának az alapját 2017. évi C törvény 60§ b) bekezdés alapján 2018. évre 20 000Ft. Szükséges tehát megvizsgálni a fenntartónak, hogy saját intézményén belül melyik számítási mód a megfelelő.

Gyerekház vezető: aki heti 40 órában

- A Gyerekház nyitvatartási idejében jelen van, és a Gyerekház munkatársainak munkáját irányítja.
- Irányítja a családokkal való munkát, a heti, havi team üléseket, a Gyerekház dokumentációs tevékenységét, a gyerekek megfigyelésére, és állapotfelmérésére vonatkozó tevékenységeket.
- A fejlesztő szakember által készített fejlesztési terveket ismeri, a házban folyó munkát annak megfelelően végzi, munkatársai tevékenységét ennek megfelelően irányítja.
- Ő vezeti a Gyerekház heti és havi rendszerességgű team megbeszéléseit.
- Szaktudásával hozzájárul az általa vezetett Gyerekház, illetve a közeli településeken működő Gyerekházak tevékenységéhez.
- A mentorral együttműködve értékeli, és fejleszti a Gyerekház tevékenységét.
- Részt vesz a kiemelt projekt által kidolgozott 120 órás Biztos Kezdet Gyerekház képzésen.

Kapcsolatot tart

- a Gyerekház kötelező partnereivel: a védőnői és gyermekjóléti szolgálattal,
- egyéb szakmai partnerekkel (óvoda, bölcsőde, háziorvos, gyermekorvos, fogorvos stb.),
- egyéb partnerekkel (civil szervezetek, helyi intézmények, RNÖ stb.), valamint a
- fenntartóval.

Felsőfokú pedagógiai és/vagy egészségügyi és/vagy bölcsődei szakgondozói végzettség és minimum 2 év szakmai gyakorlat szükséges.

Gyerekház munkatárs(ak), aki(k) minimum heti 30 órában

- A Gyerekház teljes nyitvatartási idejében jelen van és felelős a gyerekek és szülők napi tevékenységéért.
- A heti tevékenységeket előre megtervezi, a gyerekek tevékenységét megfigyeli.
- A szülőket bevonja a gyerekek összes napi tevékenységébe.
- Vezeti az előírt dokumentációt.
- Kapcsolatot tart a családokkal, törekszik a leginkább rászoruló családok bevonására és programban való rendszeres részvételére.
- A Gyerekház nyitvatartási idején túl felkészül a munkára, dokumentál, családlátogatást tart, részt vesz a heti és havi team-megbeszéléseken.
- Felelős a ház tisztaságáért, a gyerekek ellátásáért.
- Részt vesz a kiemelt projekt által kidolgozott 120 órás Biztos Kezdet Gyerekház képzésen.

Legalább középfokú végzettségű, előnyös, ha pedagógiai, egészségügyi vagy bölcsődei gondozói végzettsége van.

Kommentár

A munkaköri leírás elkészítésekor törekedjünk arra, hogy világos és könnyen áttekinthető legyen, hiszen más leírások elolvasása nélkül is a tökéletes érthetőséget kell példáznia. A beosztás meghatározásakor jelöljük meg a munka kiterjedését és természetét pl. az ehhez hasonló kifejezésekkel: "a vezető elvárásai alapján". Ezzel az alkalmazottak pontosan tudni fogják, kik milyen feladatot végeznek. Legyünk választékosak és konkrétak a munka fajtájának, komplexitási fokának, szükséges képzettségi szintjének, a felelősség mértékének, valamint az elszámoltatás mértékének és módjának meghatározásakor. Használjunk bátran cselekvést kifejező szavakat, így pl. "elemez", "gyűjt", "szerkeszt", "tervez", "továbbít" stb. Fogalmazzuk meg a leírást minél kevesebb szóval, a rövid, pontos kifejezések ugyanis egyértelműbbek. Minden esetben ellenőrizzük le magunkat, próbáljuk meg egy idegen szemével nézni a munkaköri leírást, hátha egy-egy szó, mondat miatt esetleg könnyen félreértelmezhető.

Ajánlott irodalom

http://www.piacessprofit.hu/kkv_cegblog/munkakori-leiras-ezt-a-7-dolgot-irja-bele/

<https://www.hrportal.hu/jelentese/a-munkakori-leiras-keszitesenek-gyakorlati-modszerei.html>

<https://www.iratmintatar.info/>

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Szakmai programok a Gyerekházakban

A gyermekjóléti, gyermekvédelmi szolgáltatások, intézmények szakmai programjával kapcsolatos elvárásokat a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet írja elő a következők szerint:

4/A. §⁴⁷ (1) A gyermekjóléti, gyermekvédelmi szolgáltató, intézmény szakmai programjának tartalmaznia kell

- a) a szolgáltató, intézmény nevét, székhelyét, telephelyét;
- b) az ellátandó célcsoport és az ellátandó terület jellemzőit;
- c) a szolgáltatás célját, feladatát, alapelveit, így különösen
- ca) a megvalósítani kívánt program konkrét bemutatását, a létrejövő kapacitások, a nyújtott szolgáltatáselemek, tevékenységek leírását,
- cb) az intézményen belüli és más intézményekkel történő együttműködés módját,
- d) a feladatellátás szakmai tartalmát, módját, a biztosított szolgáltatások formáit, körét, rendszerességét, valamint a szolgáltatási típusnak megfelelően a gondozási, nevelési, fejlesztési feladatok jellegét, tartalmát, módját;
- e) az ellátás igénybevételének módját;
- f) a gyermekjóléti szolgáltató, intézmény szolgáltatásáról szóló tájékoztatás helyi módját;
- g) az igénybe vevők és a személyes gondoskodást végző személyek jogainak védelmével kapcsolatos szabályokat;
- h) a szolgáltatást nyújtók folyamatos szakmai felkészültsége biztosításának módját, formáit,
- i)⁴⁸ a nevelőszülői foglalkoztatási jogviszony és a helyettes szülői jogviszony egyes kérdéseiről szóló kormányrendeletben foglaltak szerinti alkalmassági felülvizsgálat módját.

(2) A szakmai programhoz mellékelni kell

- a) a Gyvt. 32. § (4) és (6) bekezdése szerinti megállapodások tervezetét,
- b)⁴⁹ nevelőszülői hálózat működtetése esetén a Gyvt. 66/B. § (1) bekezdése szerinti, utógondozói ellátás nyújtása esetén a Gyvt. 53/A. § (3) bekezdése szerinti megállapodás tervezetét,
- c) átmeneti elhelyezést biztosító gyermekjóléti intézmény, befogadó gyermekotthon, otthon nyújtó ellátást biztosító gyermekotthon, lakásotthon, utógondozói ellátást biztosító utógondozó otthon esetében a házirendet vagy annak tervezetét,
- d)⁵⁰ a – (2a) bekezdésben foglalt kivétellel – a szervezeti és működési szabályzatot vagy annak tervezetét.

A szakmai programhoz a Gyerekház még a következő dokumentumokat készíti el:

Éves beszámoló: A Gyerekház éves szakmai munkájának beszámolója. Összhangban kell lennie a szakmai programmal és annak ütemezésével (munkaterv). A dokumentum tartalma az adott évben a Gyerekház vállalt feladatait, célokat, célkitűzéseket, konkrét célokat, valamint az elért eredményeket.

Munkaterv: A munkaterv készítését a szakmai program készítése előzi meg, amely a mentori értékelés figyelembe vételével készül. Gyakorlatközpontú, a mindennapi tapasztalatokra

épülő, fél éves időintervallumra vonatkozó tervdokumentum, amely a szakmai program megvalósítását szolgálja. Elkészítése a Gyerekház munkatársainak feladata, hiszen ők vannak napi kapcsolatban a gyerekekkel, családokkal, ők vannak tisztában a munkaterv megvalósulásának érdekében szükséges lépésekkel, lehetőségekkel, kockázatokkal. A munkatervnek a következőket szükséges tartalmaznia:

- családok elérése
- szolgáltatások a stratégiai célok mentén: gyerekekre, szülőkre, közösségre, szakemberekkel való együttműködésre vonatkozó célok
- tanulás, fejlődés területeit érintő célok

Egyes célok mentén tapasztalatok megosztása, melyek a kitűzött célokat indokolják.

Havi terv: Összeállításánál elsődleges szempont, hogy a gyerekek testi-szellemi fejlődésének minden szegmense érintve legyen a mindennapi tevékenységek biztosítása által.

Heti terv: Kivitelezésénél szükséges figyelembe venni az aktuális ünnepeket, jeles napokat, évszakot, időjárást. Legyen összhangban a Gyerekházba járó családok társadalmi környezetével, tapasztalataival, élményeivel. Igazodjon a szolgáltatásban részt vevő gyerekek összetételéhez.

Heti rend: Igyekszik úgy kialakítani a gyerekek mindennapjait, hogy a tevékenységek lehetőséget biztosítsanak a játékra, a mozgás fejlődésére, kreativitásra, önkifejezésre, zenei alapkészségek elsajátítására, és a körülöttük levő világ megismerésére.

Napirend: A Gyerekház napjainak tudatos megtervezésén alapuló dokumentum. A napirend tartalmazza a tízóraihoz való készülődést, a tízórait, délelőtti játéktevékenységet, képességfejlesztést. A napirend fix, de vannak tényezők, aminek következtében rugalmasságot élvez, például, az időjárási körülmények, gyerekek igényei, életkor szerinti összetétel. A jól megtervezett napirend alkalmazkodik a gyerekek optimális életritmusához, biztonságérzetet, és kiszámíthatóságot eredményez.

Egyéni támogatási terv (egyéni foglalkozási terv): a Gyerekházban dolgozók által készített dokumentum, melynek célja a fejlődésükben eltérő gyerekekkel és szüleikkel kapcsolatos beavatkozások, a fejlődést segítő foglalkozások megtervezése.

Megjelenik benne:

- a gyerekekre vonatkozóan a fejlesztő (külső szakember vagy megfelelő kompetencia esetén a Gyerekházban dolgozó munkatárs) által meghatározott területek – a Gyerekházban megvalósuló – támogatásának tevékenységi formája, módja, időtartama;
- a szülőre vonatkozóan a „Gyerekházak”, (szükség/lehetőség esetén külső szakemberek) támogatásának tevékenységi formája, módja, időtartama,
- a tervezett időtartam végén az eredmények és a folyamat értékelése.

Várandósság (terhesség) és a Gyerekház lehetőségei

A várandósságot sokféleképpen lehet megélni. Van, aki már alig várja, hogy babát várjon és végig örömmámorban úszik, van, aki, bár nagyon örül neki, szüntelen ambivalenciában érzi magát a „benne zajló” új élet és a körülötte levő külső világ között. Az pedig, hogy hogyan élte meg a várandósságát, befolyással van a csecsemővel való kapcsolatára is.

Egy brit pszichiáter, J. Raphael Leff kismamákkal 20 éven át folytatott pszichoterápiás beszélgetései alapján 3-féle várandósságélményt írt le:

1. Az ösztönző típusú anya átadja magát az élménynek, boldog várakozással éli meg a várandósságát már az első hetektől. A tüneteket, testi változásokat nem érzi tehernek, büszke rá, hogy babát vár. A babavárást női mivolta kiteljesedésének érzi. Folyamatosan szem előtt tartja, hogy most már nincs egyedül. Várandóssága tele van pozitív várakozással és érzélemmel, és kicsit fél a szüléstől, ami véget vet majd ennek a csodálatos állapotnak.

2. A szabályozó típusú anya elsősorban gyermeket szeretne, amihez a terhesség „macerás” útja vezet. Az első harmadban titkolózik, csak a bizalmasaival osztja meg várandóssága hírét, a második-harmadik harmadban pedig már kimondottan „terhesnek” érzi az állapotát. A tünetek, változások idegesítik, bosszantónak és kellemetlennek találja őket. Igyekszik úgy viselkedni, mintha nem is lenne várandós, programokat szervez, próbálja fenntartani a korábbi életritmusát, a szülésre viszont nagyon készül: tanul, gyűjti az információkat, elsősorban a fájdalomcsillapítás érdekli. A babával kapcsolatban elsősorban egészségügyi szempontból aggódik, ugyanakkor fél is tőle, nehogy valamit „elrontson” majd rajta.

3. A kölcsönös típusú anya érzései ellentmondásosak. Sajnálja, amit elveszít a várandóssággal, ugyanakkor örül is az új helyzetnek. Folyamatosan próbál egyfajta egyensúlyt teremteni a külvilágban betöltött szerepei, munka, barátok, család és a babával való foglalkozás között. Élvezi a várandósságot, de várja a szülést is, mert szeretné már a kezében tartani a babát.

A várandósság-élményt javarészt a korábbi élettapasztalatok, szülői, nagyszülői minták határozzák meg, ez azonban nem jelenti azt, hogy szükségszerűen az aggódó, szabályozó anya lánya is ilyen lesz, előfordulhat, hogy éppen a gyermekkorában megélt állandó aggodás és feszültség miatt választja az ellenpólust és válik ösztönző típusú anyává.

Forrás: <http://www.kismamablog.hu/terhesseg/a-varandossag-elmeny>

A Gyerekházban dolgozó szakemberek kétféle módon találkoznak a várandóssággal: vagy az egyik odajáró családban lesz új gyerek, vagy tudomásukra jut, hogy egy, a helyi közösségbe tartozó fiatal nő babát vár.

Az első esetben könnyebb a kismamának segíteni, hiszen már van kapcsolat a családdal, lehet látni, hol, miben szorulnak támogatásra. A kialakult kapcsolatban valószínűleg az anyuka is könnyebben kérdez, megosztja félelmeit, nehézségeit, illetve a család ismeretében könnyen átlátható, hol is szorulnak rá leginkább a segítségre.

A második esetben nehezebb a feladat, mert a kapcsolat kiépítése is ekkor kezdődik. Segítő szándékkal, elfogadással azonban ez a nehézség áthidalható. Ahhoz azonban, hogy erre

képes legyen a gyerekházi szakember, pontosan tudnia kell számos dolgot a serdülőkori terhességről, mint fontos társadalmi problémáról.

A nehéz helyzetbe jutott lányok, fiatal asszonyok megsegítéséhez különböző szakterületek összehangolt cselekvésére van szükség. Ebben a munkában van szerepe a Gyerekháznak, ahol szerencsés esetben több társszakma képviselői már amúgy is együttműködnek.

A Gyerekházba sokszor bátrabban mennek, könnyebben kérnek segítséget, ha megfelelő a légkör, tudják, hogy befogadják őket. Itt a személyes támogatáson, tanácsadáson kívül fontos feladat, annak elősegítése, hogy a várandós anya minél hamarabb a megfelelő szolgáltatások, szociális és egészségügyi ellátók látóterébe kerüljön a maga és a baba érdekében.

A terhesség alatt így könnyen létrejön az a kapcsolat, amely a baba megszületése után szinte magától értetődővé teszi, hogy az új család minél hamarabb megjelenjen a Gyerekházban.

Kommentár

A várandós nők számára – mint erre fentebb már rámutattunk – kulcsfontosságú családjának és annak a közegnek a támogatása, amelyben él. Ennek a feladategyüttesnek a megszervezése általában nem okoz problémát, még abban az esetben sem, ha hátrányos helyzetű személyekről/családokról/közösségekről van szó.

A Gyerekház – túl a már megjelölt feladatokon – abban játszhat kulcsszerepet, hogy egy aktív, feladatokat végző/ellátó, szakemberekből és szülőkből álló olyan közösséget építhet a várandós személy számára, amely nemcsak tanácsokat ad, hanem folyamatos közösségben eltölthető időt is biztosít annak érdekében, hogy a felkészülés a szülésre, majd a szülést követő szülői feladatokra lehetőség szerint minél inkább problémamentesen történjen meg.

A közösség nemcsak az elszigetelődéstől óvja meg a személyeket, hanem fejlődési lehetőséget is biztosít. A hátrányos helyzetű, sok esetben marginalizált személyek/családok esetében ennek nagy jelentősége van. A közösség aktív kommunikációs lehetőséget biztosít, amely fontos hatással lehet a résztvevők nyelvi fejlődésére. Ennek a ténynek későbbi gyermeknevelés szempontjából lesz különösen fontos jelentősége.

http://pszk.nyime.hu/downloads/Tanulm%C3%A1nyk%C3%B6tetek/kisgyermekkori_%20nevelés_%20modszertana.pdf

Ajánlott irodalom:

<http://gendiagnosztika.hu/elso-trimeszter/>

<http://www.babaszoba.hu/terhesseg-hetrol-hetre>

http://www.csaladinet.hu/hirek/terhesseg/terhesseg_hetrol_hetre/21481/terhesseg_hetrol_hetre_-_1_het-tol_a_40_hetig

<http://www.kamaszpanasz.hu/hirek/szex/1166/terhesseg-15-legkorabbi-jele>

<http://moderndietetika.com/varandossag/>

http://pszk.nyime.hu/downloads/Tanulm%C3%A1nyk%C3%B6tetek/kisgyermekkori_%20nevelés_%20modszertana.pdf

Glosszárium

Alacsonyküszöbű szolgáltatás

„A Gyerekházak alacsonyküszöbű, mindenki előtt nyitva álló intézmények, alappillérei egy befogadó, toleráns közösség kialakulásának, a gyermekeket érintő szegregáció megelőzésének.¹” A Biztos Kezdet Gyerekház program alapszolgáltatásai a gyermekek fejlődését közvetlenül támogató szolgáltatásokra, a szülőkre irányuló szolgáltatásokra, a helyi közösségre irányuló szolgáltatásokra és a társszakmák közötti együttműködést segítő szolgáltatásokra irányulnak.

Bevont személyek

A szociális segítő munka folyamatába bevont személyek egyik csoportja a bevont szakemberek – védőnő, orvos, pedagógus, pszichológus, családsegítő, esetmenedzser, fejlesztő pedagógus stb. -, míg a másik a bevont családtagok – szülő, nagyszülő, testvér stb. – csoportja. Az együttműködési megállapodásban bevont személyként felsorolt családtagokat igénybe vevőnek kell tekinteni.

Biztos Kezdet indikátorok

Mutatószámok, melyek a BK program megvalósulásának ellenőrzését szolgálják. Általában a szolgáltatásokat rendszeresen igénybe vevő gyerekek elvart száma (fő) kerül megfogalmazásra. Az uniós pályázatok esetén az indikátorokat az aktuális felhívások tartalmazzák. Jelen esetben a Felhívás így fogalmaz:

„Biztos Kezdet Gyerekház esetén a rendszeres igénybe vételt az jelenti, ha legalább heti két alkalommal (havi szinten a munkanapok 40%-ában) megjelenik a gyerek és szülője a Gyerekházban.²”

A *hazai finanszírozású* Gyerekházak esetében a finanszírozásról szóló kormányrendelet az alábbiakat tartalmazza:

„Ha a Biztos Kezdet Gyerekházban a szolgáltatást adott hónapban átlagosan heti

- a) ötnél kevesebb gyermek veszi rendszeresen igénybe olyan településen, ahol legfeljebb ezer állandó lakos él,
- b) hétnél kevesebb gyermek veszi rendszeresen igénybe olyan településen, ahol ezernél több, de legfeljebb kétezer állandó lakos él,
- c) tíznél kevesebb gyermek veszi rendszeresen igénybe olyan településen, ahol kétezer-nél több állandó lakos él, a tárgyévi működési támogatás adott hónapra számított részét viszza kell fizetni.³”

¹ Bass László – Darvas Ágnes – Ferge Zsuzsa – Simon Mihály: A gyerekszegénység továbbra is kulcskérdés. Esély 2008/4

² Jó kis hely – Biztos Kezdet Gyerekházak és kistépülési komplex gyermekprogramok támogatása c. pályázati Felhívás (2016)

³ 191/2008. (VII. 30.) Korm. rendelet a támogató szolgáltatás és a közösségi ellátások finanszírozásának rendjéről, 19. § (3b)

Biztos Kezdet mentor

A Gyerekház mentora a program filozófiájának érvényesülését segíti és támogatja. Ez a munka valójában a Gyerekházak munkájának külső szakmai-módszertani erősítésére irányul. Minden Gyerekháznak külön mentora van. A mentorok helyszíni látogatásait havonta legalább egy alkalommal biztosítják – minden új Gyerekházban, ill. indokolt esetben a már több éve működő házakban is. A mentor a Gyerekház szervezeti tanulási folyamatainak a koordinátora és facilitátora is egyben.

Családlátogatás

A szociális munka egyik legfontosabb eszköze, tevékenysége, az esetkezelés folyamatának szerves része, melynek során a családsegítő/esetmenedzser személyesen keresi fel a szolgáltatást igénybe vevőt a lakókörnyezetében, tartózkodási helyén. Alapvetően előre egyeztetett időpontban, de indokolt esetben történhet előre nem egyeztetve is. A családlátogatás célja lehet kapcsolattartás, információszerezés, családtagokkal, rokonokkal való személyes megismerkedés, a szolgáltatást igénybe vevő közvetlen életterének megismerése, tájékozódás a kultúrájáról, életviteléről, szokásairól, természetes támogató rendszeréről. A családlátogatást követően készíthető el a környezettanulmány.

Csoport (team-) munka a Gyerekházban

Adott célra/feladatra, adott időtartammal szervezett, rugalmas, kooperációra épülő munkaforma, melyet a Gyerekház vezetője tervez, szervez, irányít. Eredménye: közös megállapodás feladatokról, felelősökről, határidőkről. Produktuma minden esetben: feljegyzés/emlékeztető, jelenléti ív. A nyugodt, hatékony szakmai megbeszélés feltételeit meg kell teremteni (nem folyosón, nem gyerekek között stb.). Felelőse: a Gyerekház vezetője, egyes feladatok/témakörök szükség szerint delegálhatóak a munkatárs(ak) vagy egyéb résztvevők számára. Időtartama változó, a feldolgozandó feladatok/témák szerint.

Egyéni bánásmód

Olyan nevelői, gondozói, fejlesztői magatartás és gyakorlat, amely abból indul ki, hogy nincs két egyforma kisgyermek. Ez a közelítési mód a Gyerekházi munkatársaktól, szakemberektől pszichológiai, pedagógiai ismereteket követel, valamint minden egyes kisgyermek szükségleteinek megismerését.

Az egyéni bánásmód gyakorlati alkalmazásakor szem előtt kell tartani a gyermekek életkori és egyéni sajátosságait, a gyermekek fejlettségét, pillanatnyi fizikai és érzelmi állapotát. Ahhoz, hogy mindez megvalósuljon, biztonságot adó, szeretetteljes légkörnek kell körbe ölelnie a kisgyermeket a Gyerekházban.

Egyéni támogatási terv (egyéni foglalkozási terv)

A Gyerekházak által készített dokumentum, melynek célja a fejlődésükben eltérő gyerekekkel és szüleikkel kapcsolatos beavatkozások, a fejlődést segítő foglalkozások megtervezése.

Megjelenik benne:

- a gyerekekre vonatkozóan a fejlesztő (külső szakember vagy megfelelő kompetencia esetén a Gyerekház munkatárs) által meghatározott területek – a Gyerekházban megvalósuló – támogatásának tevékenységi formája, módja, időtartama;

- a szülőre vonatkozóan a Gyerekházak, (szükség/lehetőség esetén külső szakemberek) támogatásának tevékenységi formája, módja, időtartama,
- a tervezett időtartam végén az eredmények és a folyamat értékelése.

Eszélyegyenlőség

Egyenlő hozzáférés azonos módon való biztosítását jelenti a lehetőségekhez, az erőforrásokhoz. A személyt nem korlátozza semmi, hogy megvalósítsa önmagát, sem fizikális (akadálymentes környezet), sem szellemi értelemben.

Esetfelelős

Az adott szolgáltatásban az adott család ügyével foglalkozó szakember, aki az igénybe vevővel együttműködési megállapodás vagy határozat alapján, cselekvési/intézkedési/egyéni gondozási-nevelési tervet készít. Együttműködik és konzultációt folytat az esetkezelésbe bevont szakemberrel/szakemberekkel és koordinálja együttműködésüket.

Esetkonzultáció

Az észlelő- és jelzőrendszer tagjaival való együttműködés egyik formája. Célja: az esetek megoldása a jelzőrendszeri munka során. Feladata: az adott eset kapcsán zajló információcsere, tájékoztatás. Ezen a megbeszélésen nem vesz részt az összes érintett szakember. Nagyobb és kisebb településen is hatékonyan alkalmazható. Valójában a kistelepülésen található Gyerekházakban eredményesebb, mivel nagyon közel vannak egymáshoz az ellátórendszeri tagok.

Esetmegbeszélés

Team megbeszélés, amely egy konkrét eset valamennyi érintettjének részvételével valósul meg. Az aktuális problémára, annak cselekvési tervére, és az ehhez kapcsolódó intézkedésekre reagál.

Esetmenedzser

A család- és gyermekjóléti központ szociális szakembere/munkatársa, aki az adott járás illetékességi területén látja el a gyermekvédelmi gondoskodáshoz kapcsolódó, hatósági intézkedést megelőző és követő segítő tevékenységet, biztosítja a szolgáltatási tartalmakat.

Fiatal felnőtt

Az a nagykorú személy, aki a 24. évét nem töltötte be (Gyvt.5.§).

Fiatalkorú

Az a személy, aki a szabálysértés elkövetésekor 14. életévét, a 2013. július 1-jét megelőzően elkövetett bűncselekmény elkövetésekor a 14. életévét, a 2013. június 30-át követően elkövetett bűncselekmény elkövetésekor a 12. életévét – betöltötte, azonban a 18. – javítóintézetben történő nevelése esetén a 21. – életévét még nem töltötte be (Gyvt.5.§ b) pont).

Halmazottan hátrányos helyzet

„Halmazottan hátrányos helyzetű

- a) az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az (1) bekezdés a)-c) pontjaiban meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,
- b) a nevelésbe vett gyermek,

- c) az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.⁴

Hátrányos helyzetű

67/A. § (1) „Hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

- a) a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családba fogadó gyámról – önkéntes nyilatkozata alapján – megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,
- b) a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családba fogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,
- c) a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.⁵

Havi team/kibővített team

Havonta egyszer a nyitvatartási időn kívül, kötelezően szervezett megbeszélés. Helyszíne lehet a Gyerekház vagy egyéb szakmai partnerszervezet székhelye. Mindig témája az előző hónap tevékenységeinek szakmai értékelése és a következő hónap megtervezése, eseti témák lehetnek pl.: a családokkal kapcsolatos rendszerszintű beavatkozások megbeszélése, a ház működésével kapcsolatos stratégiai szintű együttműködések, vagy egy-egy esemény megszervezéséhez kapcsolódó tervezés.

Résztvevők: a Gyerekház összes munkatársa, meghívott lehet: szülő(k) mentor, szakmai partnerek, szakemberek, fenntartó.

Amennyiben a havi/kibővített team külső helyszínen szerveződik (pl.: jelzőrendszeri megbeszélés, esetmegbeszélés, együttműködés féléves megtervezése az óvodával stb.), akkor is érvényesnek kell lennie annak, hogy nyitvatartási időn kívül és minden munkatárs részvételével zajlik. Ezekben az esetekben a Gyerekházban kell az előző hónap tevékenységeinek szakmai értékelését és a következő hónap megtervezését lebonyolítani.

Heti team

Hetente egyszer a nyitvatartási időn kívül, lehetőség szerint állandó napon, kötelezően szervezett megbeszélés a Gyerekházban. Mindig témája az előző hét tevékenységeinek szakmai értékelése és a következő hét megtervezése, operatív tevékenységek megbeszélése. Tervezi és vezeti a Gyerekház vezetője.

⁴ 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról 67/A. § (2)

⁵ 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról 67/A. § (1)

Résztvevők: a ház összes munkatársa, meghívott lehet: szülő(k) – cél, témától függően bekapcsolásuk a ház szakmai tevékenységébe – mentor, szakember(ek).

Integráció

„Egységesülést, beilleszkedést, beolvasztást, hozzátartozást jelent. A társadalmi integráció egyenlő jogokat és lehetőségeket jelent minden emberi lény számára. Akkor beszélhetünk társadalmi integrációról, ha tovább javítjuk az életlehetőségeket.”

Integráló tér

A Gyerekház működésben használt kifejezés azt jelent, hogy a ház működésének valamennyi elemében törekedni kell az integráció megteremtésére és elősegítésére. Ez vonatkozik a fizikai környezet kialakítására, a szolgáltatásokra és a munkatársak attitűdjére.

Jelzőrendszer

A gyermekvédelemhez kívülről kapcsolódó egyes szervek számára a Gyermekvédelemről és a gyermekjóléti szolgálatokról szóló 1997. évi XXXI. törvény 17.§-a jelzési, együttműködési kötelezettséget állapít meg. Ennek a jelzőrendszernek kell felismernie és jeleznie, ha gyermek bántalmazását, elhanyagolását vagy egyéb veszélyeztetettségét észleli. Az észlelő- és jelzőrendszer működésének célja a problémák időben történő felismerése és azok mihamarabbi enyhítése, megoldása, valamint a már kialakult veszélyeztetettség és krízishelyzet következményeinek enyhítése, az ehhez vezető okok feltárása és a probléma forrásának feloldása.

Kiégés

„A kiégés során olyan állapotba kerül az egyén, amikor már telítődtek benne azok a problémák, melyekkel akár napi szinten szembesülnie kell. Így a kiégés során a személyek megnövekvő mennyiségű negatív stresszt tapasztalnak, élnek meg, s az egykori motivált és érzelmeiben gazdag személyiség ennek hatására megváltozik. A kiégés során az egyén kimerül, ez a kimerülés mind szellemi, érzelmi, mind testi szinten jelentkezhet.”⁶

Krízis

Válság, fordulat, amely akkor alakulhat ki, ha a kliens kénytelen olyan veszélyeztető körülményekkel szembenézni, melyeket sem megoldani, sem elkerülni nem képes. A kialakult válsághelyzet valamely korábbi egyensúlyi állapot felborulását jelenti. Magában foglalja a veszélyt, és feltételezi az újrászerveződés és a személyiségfejlődés lehetőségét (Csürke-Vörös-Osváth-Árkovits: Mindennapi kríziseink, A lélektani krízis és a krízisintervenció kézikönyve: 2009. 4.).

Krízisintervenció

Az a tevékenység, melynek során specifikus szakmai beavatkozás történik, ahol az aktuális helyzet megoldásán túlmutatva a segítő a jövővel is foglalkozik, ami által felkészíti a krízisben lévő személyt a későbbi hasonló szituációkkal való megküzdésre, coping stratégiák, érettebb énvédő mechanizmusok kidolgozásával. Célja a személyiség funkcionális állapotának visszaállítása az eredeti szintre, vagy magasabb szinten történő integrációja, illetve a jövőbeli krízisek megelőzése (Csürke-Vörös-Osváth-Árkovits: Mindennapi kríziseink, A lélektani krízis és a krízisintervenció kézikönyve: 2009. 298.).

---

⁶ <http://kieges.hu/mi-a-kieges/>

Különleges bánásmód

Törvényileg meghatározott, hogy a kiemelt figyelmet igénylő gyermekekkel szemben kell érvényesíteni. Ebbe a besorolásba tartoznak: a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók; a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulók; a kiemelten tehetséges gyermek, tanulók.

Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

Kiemelten tehetséges gyermek, tanuló: az, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.⁷

Konzultáció a szülővel

Személyes jellegű megbeszélés/beszélgetés a szülővel/szülőkkel. Két céllal szerveződik: 1. minden alkalommal, amikor a gyerek fejlődési jellemzőit/állapotát rögzítik Gyerekházások a dokumentációs rendszerben (a gyerek fejlődésével kapcsolatos megfigyelések, szükséges beavatkozások, folyamatok megbeszélése); 2. a szülők kérésére vagy a Gyerekházások kezdeményezésére – eseti jelleggel, szükség szerint (a gyereket, a szülőt, a családot érintő történés, siker/kérdés/probléma megbeszélése).

Közösségi program a Gyerekházban

A Gyerekházon belül vagy kívül szervezett program, melynek célja az összetartozás érzésének, a „mi-érzésnek” az erősítése. A Gyerekházon belüli közösségi programok segítik a Gyerekház szülői közösség kialakulását, formálódását, a ház közösségi térként való működése támogatja a helyi közösségi folyamatokat, az integrációt, a szülők, családok kultúrájának egymás jobb megismerését, elfogadását. Ezeket a programokat a Gyerekház tervezi, szervezi, meghívottja lehet a Gyerekház családokon kívül bárki a településről, esetleg a környező településekről. Felelős: a Gyerekház vezetője.

A Gyerekházon kívül szervezett közösségi programok segítik, hogy a ház beágyazódjon, szerves részévé váljon a település életének, lehetőséget nyújt a disszeminációs tevékenységre. Ezt is szervezheti a Gyerekház, de jellemzően ezeket helyi partnerszervezetek tervezik, vezetik, ilyenkor a ház aktív résztvevője a programnak. A ház programjának, részvételének minőségéért felelős: a Gyerekház vezetője.

---

⁷ 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről 2. Értelmező rendelkezések 4. §

Koragyerekkor

A gyerekek 0-5/6 esetleg 7 (bizonyos megközelítések szerint 0-3) év közötti időszaka, mely alapvető fontossággal bír (többek között) a későbbi egészséges testi, lelki és szociális fejlődés szempontjából egyaránt. Jelentősége azért nagy, mert fontos megalapozója a későbbi fejlődésnek: „kedvező feltételek mellett védő tényezője, míg kedvezőtlen körülmények esetén akár fejlődési hátrányok, kockázatok hordozója is lehet.” Komplexitását mutatja, hogy több szakterület foglalkozik a témával, pl.: személyiséglélektan, fejlődéslélektan, a neurobiológiai kutatás, pedagógia, szociológia stb.

Korai fejlesztés

A koragyerekort érintő speciális támogatási forma. „Korai fejlesztésre akkor van szükség, ha a gyerek egy vagy több fejlődési területen elmarad az életkorának megfelelő szinttől: ez lehet a mozgásfejlődés, az értelmi fejlődés, a hallás- és látásfejlődés, a beszéd és nyelvi fejlődés, a szociális-, érzelmi fejlődés vagy a viselkedés. A szakemberek a hátrányok leküzdésére egy tervszerűen felépített fejlesztő programot állítanak össze, amely magában foglalja a családnak nyújtandó segítséget is. A korai fejlesztéssel csökkenteni lehet a lemaradást, a nap mint nap felmerülő nehézségek megoldhatóbbá válnak. A gyerekek segítséget kapnak ahhoz is, hogy könnyebben be tudjanak illeszkedni a családba, a közösségekbe. A fejlesztés során a cél, hogy azok a képességek fejlődjenek, amelyeknél az elmaradás jelentkezik. Ebben a fejlesztési formában 5 éves koráig vehet részt a gyermek.”⁸

Műhelymunka

Eseti jelleggel szervezett munkaforma, melynek célja lehet ismeret-, tudásbővítés, szakmai párbeszéd, valami kifejlesztése, közös szakmai tevékenység, ezért minden esetben ún. „produkttal” zárul. A téma függvényében lehet meghívott előadója is.

Vezeti: a Gyerekház vezetője vagy munkatársa, esetleg külső szakember. Résztevő lehet: bárki. Helyszíne: lehet a Gyerekház vagy egyéb külső helyszín.

Összevont team

A komplex program során bevezetett/kipróbált, negyedévente, a nyitvatartási időn kívül szervezett munkaforma, melynek célja: közös feladatok, problémák megbeszélése, információk megosztása, tudásbővítés, jó gyakorlatok átadása.

Résztevői: a térségben található Gyerekházak vezetői, munkatársai, vezetője a helyszínt biztosító Gyerekház vezetője. Meghívottak lehetnek: mentor, fenntartó. Helyszíne: rotáló rendszerben a résztvevő Gyerekházak települései. A hálózatosodás egyik hatékony, bevált, ajánlott formája.

Prevenció

„Megelőzést jelent, azon lépések, melyek minimalizálják, illetve kiküszöbölik azokat a társadalmi, pszichológiai és szociális feltételeket, melyek érzelmi, fizikai betegségeket vagy társadalmi-gazdasági problémákat okoznak vagy hozzájárulnak ezek kialakulásához.”⁹

⁸ <http://fpsz.hu/korai-fejlesztas/>

⁹ <https://hu.wikipedia.org/wiki/Preven%C3%B3>

Rendkívüli team

Lehetőség szerint a nyitvatartási időn kívül szervezett eseti megbeszélés, melynek célja egy-egy rendkívüli esemény, sürgős megoldást igénylő probléma elemzése, javaslatok gyűjtése, intézkedések/feladatok megtervezése. Résztvevők: a Gyerekház összes munkatársa, meghívott lehet: szülő(k) mentor, szakmai partnerek, speciális szakemberek, fenntartó.

Szakmaközi megbeszélés

A szakmaközi megbeszélés az adott településen vagy térségben az észlelő- és jelzőrendszer tagjai egy részének vagy egészének részvételével szervezett szakmai megbeszélés, amelynek célja nem egy konkrét ügy kezelése, hanem előre meghatározott témakörben, egy, vagy több szakma képviselőjét érintő aktuális kérdés, vagy a települést, térséget érintő probléma- vagy kérdéskör több szempontú feldolgozása (SZAKMAI AJÁNLÁS A család és gyermekjóléti szolgáltatás által működtetett észlelő- és jelzőrendszer működésének és működtetésének szabályairól 1. kiadás 2016. április EMMI – 29. oldal).

Szupervízió

Hatékony személyiségfejlesztő módszer. Tanulási folyamat, amely elsősorban a hivatásbeli személyiség kompetenciák fejlesztését szolgálja.

Tanácsadás

Célorientált problémamegoldó tevékenység, a segítő beavatkozás intenzívebb formája, viszonylag rövid folyamat, többnyire 3-5 alkalomból áll (maximum 10-12 találkozás). Interperszonális segítségnyújtási forma, amelyben a szolgáltatást igénybe vevő saját problémájának megértésében és megoldásában, önálló döntései kialakításának megvalósításában kap segítséget.

Társadalmi kirekesztés

A különböző javaktól való megfosztottságot jelenti, amely a szegénység kialakulásához vezető folyamat végtermékeként jelentkező társadalmi jelenség.

Várandós anya válsághelyzete

Olyan családi, környezeti, szociális, társadalmi helyzet vagy ezek következtében kialakult állapot, amely a várandós anya testi vagy lelki megrendülését, társadalmi ellehetetlenülését okozza, és ez által veszélyezteti a gyermek egészséges megszületését; ezen belül terhességét eltitkoló válsághelyzetben lévő várandós anya az a válsághelyzetben lévő várandós anya, aki nyilatkozata szerint állapotát környezete és hozzátartozói előtt titokban szándékozik tartani (Gyvt. 5. § o) pont).

Veszélyeztetettség

„Olyan – a gyermek vagy más személy által tanúsított – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza”¹⁰

Védelembe vétel

Ha a szülő vagy más törvényes képviselő a gyermek veszélyeztetettségét az alapellátások önkéntes igénybevételével megszüntetni nem tudja vagy nem akarja, de alaposan feltéte-

---

¹⁰ 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról 5.§ n)

A védelemben vétellel egyidejűleg a gyermek gondozásának folyamatos segítése és ellátásának megszervezése, a szülői nevelés támogatása érdekében a gyámhatóság a gyermek részére a gyermekjóléti szolgálat családgondozóját rendeli ki és a veszélyeztetettség okának megszüntetése érdekében intézkedést tesz. A kirendelt családgondozó a gyermekre vonatkozó egyéni gondozási-nevelési tervet készíti.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

105

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Készült az EFOP-1.4.1-15-2016-00001
azonosítószámú, „Integrált gyermekprogramok
szakmai támogatása” című kiemelt projekt keretében.